СХВАЛЕНО
рішенням колегії Міністерства освіти і науки України
протокол від 22.05.2018 № 5/1-7

СТАНДАРТИЗОВАНІ ВИМОГИ ДО РІВНІВ ВОЛОДІННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЯК ІНОЗЕМНОЮ А1-С2

Укладачі:

Данута Мазурик
(Львівський національний університет ім. Івана Франка),
Олександра Антонів
(Львівський національний університет ім. Івана Франка,
ГО «Центр україністики»),
Олена Синчак
(Український католицький університет),
Галина Бойко
(Національний університет «Львівська політехніка», МІОК)

Передмова

Інтеграція України в міжнародний науково-освітній та культурно-інформаційний простір посилила зацікавленість до вивчення української мови як іноземної (УМІ). Приєднання України 2005 року до Болонського процесу збільшило кількість програм обміну між українськими та закордонними університетами, що своєю чергою позначилося на числі іноземних студентів, охочих опанувати українську. Водночас за кордоном збільшується кількість академічних осередків (Кембриджський університет, Берлінський університет імені Гумбольдта, Український інститут у Лондоні та ін.), які дають змогу іноземцям вивчати українську мову.

З цього огляду назріла необхідність виробити єдині державні вимоги до рівнів володіння українською мовою як іноземною (**Стандартизовані вимоги**), які зможуть стати основою для організації й проведення сертифікаційного іспиту (**Діагностика**) і підставою для запровадження документа єдиного зразка (**Сертифікат**), що засвідчуватиме рівень володіння українською мовою.

Завдяки затвердженим **Стандартизованим вимогам** іноземні громадяни чи особи без громадянства, незалежно від того, де вони вивчали українську мову, за якими програмами і планами, зможуть підтвердити свій рівень володіння українською як іноземною під час сертифікаційного іспиту в Україні та в українських інституціях за кордоном й отримати відповідний сертифікат.

Запровадження в Україні **Стандартизованих вимог** з української мови як іноземної дає викладачам УМІ в цілому світі міцне підґрунтя, щоб розробляти чіткі й узгоджені навчальні програми, видавати нові сучасні підручники і словники, відкривати україномовні програми та мовні центри. Тобто завдяки цьому документу діяльність викладачів української мови як іноземної та загалом центрів україністики в цілому світі ставатиме більш злагодженою.

Стандартизовані вимоги до рівнів володіння українською мовою як іноземною встановлюють на державному рівні єдину уніфіковану систему визначення рівнів володіння українською мовою. Документ подає чіткий перелік комунікативних умінь і навичок до кожного з рівнів (від А1 до С2) за всіма видами мовленнєвої діяльності (слухання, читання, письмо, говоріння), які докладно описано відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти[1].

Опис кожного рівня доповнено трьома каталогами (***Каталог А***: ***Перелік комунікативних намірів; Каталог Б: Тематичний каталог; Каталог В: Зміст мовної компетенції***). Такий докладний і всебічний перелік компетенцій дає змогу чітко окреслити межі між рівнями, що своєю чергою істотно полегшить роботу укладачам тестів і тим, хто тестуватиме претендентів. Доповнення дескрипторів кожного рівня тестами-прикладами й описом процедури сертифікаційного іспиту стане в нагоді і самим претендентам, які

---

[1] Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. видання д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – Київ : Ленвіт, 2003. – 273 с.

завдяки докладно виписаній процедурі і зразкам тестів зможуть краще підготуватися до сертифікаційного іспиту.

Стандартизовані вимоги до рівнів володіння українською мовою як іноземною, сертифікаційний іспит на визначення рівня володіння українською мовою як іноземною засвідчують:

- проєвропейський напрям української освітньої та мовної політики;
- прагнення України до вступу в Асоціацію укладачів мовних тестів (Association of Language Testers in Europe / ALTE) та до співпраці з Європейським центром сучасних мов при Раді Європи;
- можливість визнання українських мовних сертифікатів у ЄС та у всьому світі.

Стандартизовані вимоги до рівнів володіння українською мовою як іноземною – це стратегічний документ і для освітньої політики, і для мовної політики, і для міжнародної політики України, який посилює престиж української мови у світі.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. **«Стандартизовані вимоги до рівнів володіння українською мовою як іноземною (А1–С2)» –** це **сукупність норм і положень**, що окреслюють вимоги Української держави до рівня володіння українською мовою з боку осіб, для яких українська мова не є рідною (першою).

1.2. **«Стандартизовані вимоги до рівнів володіння українською мовою як іноземною (А1–С2)»** визначають **шкалу рівнів** володіння українською мовою як іноземною, комунікативні **норми** (мовні і мовленнєві) до кожного із рівнів та їхнє змістове наповнення.

1.3. **«Стандартизовані вимоги до рівнів володіння українською мовою як іноземною (А1–С2)»** створять передумови для внесення необхідних змін до чинного законодавства, що унормує процедуру запровадження міжнародного іспиту з української мови як іноземної та уможливить ухвалення Державного стандарту України з української мови як іноземної.

2. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХНІ ВИЗНАЧЕННЯ

У цьому Документі наведені нижче терміни вжито в таких значеннях:

2.1. **Українська мова як іноземна** – це систематизована сукупність комунікативних навичок, практичних умінь і теоретичних знань з української мови, які визначають здатність особи, для якої українська мова не є рідною (першою), задовольняти різні потреби (суспільні, побутові, освітні, бізнесові, соціокультурні) за допомогою української мови.

2.2. **«Українська мова як іноземна»** – це розділ лінгводидактики, предметом якого є формування методик опису фонетичної, лексичної, граматичної, стилістичної підсистем української мови і вироблення методів,

форм та засобів її навчання осіб, для яких вона є іноземною (не рідною / не першою).

2.3. **Стандартизована вимога** – це норма, яка містить перелік загальноприйнятих зразків та правил щодо комунікативних умінь і відповідає змісту володіння українською мовою як іноземною певного рівня.

2.4. **Стандартизовані вимоги до рівнів володіння українською мовою як іноземною (А1–С2) –** це сукупність норм і положень, що окреслюють вимоги Української держави до рівня володіння українською мовою з боку осіб, для яких українська мова не є рідною (першою).

2.5. **Зміст Стандартизованих вимог до рівнів володіння українською мовою як іноземною (А1–С2)** – це система норм і правил, що визначають обов'язковий рівень комунікативної компетенції (мовної та мовленнєвої) у всіх видах мовленнєвої діяльності (слухання, читання, письмо, говоріння).

2.6. **Зміст володіння** українською мовою як іноземною – це обумовлена цілями та потребами суспільства система знань, умінь і навичок з усіх видів мовленнєвої діяльності, що має забезпечити комунікацію українською мовою у різних сферах.

2.7. **Рівень володіння українською мовою як іноземною** – це описаний й документально підтверджений *ступінь якості* комунікативних умінь і навичок з української мови, які дають змогу особі, яка досягнула його, здійснювати українською мовою визначені види діяльності.

2.8. **Система вимог** до рівня володіння УМІ – це змістове наповнення обов'язкового мінімуму комунікативних (мовних та мовленнєвих) умінь і навичок, які відповідають кожному із рівнів.

2.9. **Державна сертифікація** рівня володіння українською мовою як іноземною – це встановлення відповідності між рівнем комунікативної компетенції і **Стандартизованими вимогами до рівнів володіння українською мовою як іноземною (А1–С2)**.

2.10. **Засоби діагностики** рівня володіння українською мовою як іноземною – це державний сертифікаційний екзамен.

2.11. **Модельовані ситуації –** це комунікативні моделі, для реалізації яких використовують засвоєні на рівні автоматизму мовні засоби, що зумовлені обставинами спілкування, тобто за певної ситуації відповідні мовленнєві конструкції виринають у свідомості мовця в готовому вигляді (формі) і забезпечують комунікацію.

2.12. **Структуровані ситуації –** це комунікативні моделі, в яких контекст віддалений від стандартного (чи звичного повсякденного) і використання виражальних мовних засобів вільне й усвідомлене.

3. РІВНІ ВОЛОДІННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЯК ІНОЗЕМНОЮ

3.1. Стандартизовані вимоги до рівнів володіння українською мовою як іноземною (А1–С2) визначають такі рівні володіння українською мовою як іноземною:

Початковий (А 1)
Базовий (А 2)
Рубіжний (В 1)
Середній (В 2)
Високий (С 1)
Вільне володіння (С 2)

3.2. **А1** – ПОЧАТКОВИЙ рівень. Засвідчує **часткове** ознайомлення зі структурою і системою української мови та можливість ***простого, короткого*** і ***тематично обмеженого*** спілкування в прогнозованих повсякденних ситуаціях.

3.3. **А2** – БАЗОВИЙ рівень. Визначає **основні опорні** риси володіння українською мовою як іноземною і засвідчує можливість ***вибіркового*** спілкування в прогнозованих повсякденних ситуаціях.

3.4. **В1** – РУБІЖНИЙ рівень. Визначає **необхідний** рівень володіння українською мовою як іноземною та засвідчує можливість ***розгорнутого*** спілкування у повсякденних ситуаціях та в умовах комунікації з елементами непередбачуваності. Рубіжний рівень володіння українською мовою як іноземною рекомендований для всіх іноземних громадян, осіб без громадянства та осіб, для яких українська мова не є рідною (першою), щоб розпочати навчання в університетах України (крім факультетів доуніверситетської підготовки).

3.5. **В2** – СЕРЕДНІЙ рівень. Визначає **достатній рівень** володіння українською мовою як іноземною, досягнення якого свідчить про можливість ***ефективного*** спілкування в україномовному (у т. ч. професійному) середовищі з усвідомленим використанням більшості виражальних засобів та мовленнєвих умінь (рівень бакалавра за основним фахом (крім філологічних спеціальностей)).

3.6. **С1 –** ВИСОКИЙ рівень. Визначає **активне** володіння українською мовою як іноземною та можливість ***компетентного*** спілкування в україномовному (у т. ч. професійному) середовищі з осмисленим та легким використанням усіх мовленнєвих умінь та виражальних засобів (у т. ч. галузевої термінології, професіоналізмів, найуживаніших ідіом). Рівень магістра філології.

3.7. **С2** – ВІЛЬНЕ ВОЛОДІННЯ. Визначає **вільне** володіння українською мовою як іноземною, свідчить про можливість ***незалежного*** спілкування в україномовному (у т. ч. професійному) середовищі із **невимушеним** і **творчим** використанням усіх мовленнєвих умінь та виражальних засобів (у т. ч. ідіом, перифраз, метафор, символів, термінології визначеної галузі).

Визначені рівні володіння українською мовою як іноземною співвідносяться із прийнятими рівнями в системі європейської мовної освіти:

Рівні Ради Європи (CEFR)	**Al** Breakthrough	**A2** Waystage	**Bl** Threshold	**B2** Vantage	**Cl** Effective Operational Proficiency	**C2** Mastery
Англійська мова (Cambridge ESOL, IELTS and TOEFL)	Beginner	Elementary English	Intermediate English	Upper-Intermediate English	Advanced English	Proficiency English
	Elementary	Pre-Intermediate	Intermediate	Upper-Intermediate	Advanced	Proficiency
Німецька мова	Anfänger	Grund-legende Kenntnisse	Fortgeschrittene Sprach-verwendung	Selb-ständige Sprach-verwendung	Fachkundige Sprach-kenntnisse	Annähernd mutter-sprachliche Kenntnisse
	Einstieg	Grundlagen	Mittelstufe	Gute Mittelstufe	Fortgeschrit-tene Kenntnisse	Exzellente Kenntnisse
Французька мова	Introductif ou découverte	Intermédiaire ou usuel	Niveau seuil (‘пороговий’)	Avancé ou indépendant	Autonome	Maîtrise
Болгарська мова		Базова компетент-ност	Прагова компетентност	Добра компетент-ност	Висока компетент-ност	Езиково съвършен-ство
Чеська мова	A1	A2	Prahová úroveň (B1)	B2	C1	C2
Польська мова	Poziom elementarny	Poziom wstępny	Poziom progowy	Poziom średni ogólny	Poziom efektywnej biegłości użytkowej	Poziom zaawanso-wany
Українська мова	Початковий A1	Базовий A2	Рубіжний B1	Середній B2	Високий C1	Вільне володіння C2

Рівень А 1 (ПОЧАТКОВИЙ)

Засвідчує **часткове** ознайомлення зі структурою і системою української мови та можливість ***простого, короткого*** і ***тематично обмеженого*** спілкування у прогнозованих повсякденних ситуаціях

1. СЛУХАННЯ

1.1. Загальний перелік умінь

Претендент *може розпізнавати*

- відомі слова та елементарні фрази, що стосуються його самого, його сім'ї та найближчого оточення.
- виражені прямо комунікативні наміри;

Претендент *може розуміти:*

- короткі репліки невеликого **діалогу**, що стосуються основних потреб повсякденного життя;
- короткі **монологічні** висловлювання визначеної тематики (див. Каталог А і Каталог Б), сформульовані літературною мовою.

Претендент *може визначати*

- тему усного повідомлення (загальне розуміння),
- просту інформацію, що міститься в коротких простих висловлюваннях спрощеної структури (детальне розуміння), подану в усній повільній і чіткій формі, у дуже хороших (близьких до ідеальних) умовах, якщо співрозмовник спеціально сповільнює мовлення, повторює деякі слова, інтонаційно виділяє їх у потоці мовлення.

1.2. Типи текстів

А. Монологічне мовлення

1) короткі, добре відомі та прості адаптовані тексти у формі монологу:
- *опис*;
2) короткі тексти розмовного стилю:
- інформаційні та рекламні *повідомлення* (див. *Каталог А* і *Каталог Б*);
- *вказівки* (наприклад, щодо напряму руху; щодо навчального процесу; щодо вибору товару тощо);

Б. Діалогічне мовлення

1) *прості питання* і *відповіді* щодо особистих даних (представлення, адреса, робота, сім'я);
- дуже прості *вказівки* про напрям руху;
- дуже прості *вказівки* про можливість отримати їжу, воду, першу допомогу...
2) короткі *діалоги*, пов'язані із ситуаціями повсякденного життя (наприклад: привітання, прощання, подяка, вибачення, прохання, пропозиція);

3) спрощені і *схематичні діалоги* з повсякденного життя (див.: *Каталог А* і *Каталог Б*) (наприклад: покупець у магазині, учасник екскурсії, замовник у службі сервісу таксі тощо);

1.3. Комунікативні ролі

- незнайомець / незнайомка,
- знайомий / знайома;
- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич / родичка;
- турист / туристка;
- пасажир / пасажирка;
- студент / студентка;
- клієнт / клієнтка;
- пацієнт / пацієнтка;
- гість / гостя.

2. ЧИТАННЯ

2.1. Загальний перелік умінь

Претендент *розуміє*

- інтернаціональні слова та слова із тематичного каталогу для рівня А1, поодинокі написи, дуже короткі, прості тексти, впізнаючи відомі назви;
- прості інформаційні тексти і головну думку коротких простих описів, особливо якщо вони містять малюнки, що допомагають зрозуміти текст;
- короткі, прості письмові інструкції, які супроводжують ілюстрації;
- прості, короткі привітання, наприклад, на поштових листівках;
- основну інформацію короткого тексту, а також деякі деталі, що мають смислове навантаження.

Претендент *уміє*

- читати текст з настановою на загальне охоплення його змісту;
- визначати тему тексту;
- знаходити і вибирати необхідну інформацію (наприклад, у чеку, на квитку, у меню).

2.2. Типи текстів

- окремі написи, що містять певне прохання, наказ (наприклад: *Не курити! Увага!*);
- окремі написи і тематичні оголошення (наприклад: *Відчинено! Зачинено! Розклад руху поїздів*);
- короткі, спеціально розроблені тексти й оголошення зазначеної тематики (див.: *Каталог Б*), наприклад: *Купити… Продати…*;
- фрагменти дуже простих (лексично і структурно) оригінальних текстів, які супроводять візуальні матеріали (наприклад, рекламні плакати, квитки);
- формуляр з особистими даними (наприклад, анкета);
- листівки, смс-повідомлення, електронні листи.

2.3. Комунікативні ролі

- знайомий / знайома;
- незнайомець / незнайомка;
- колега, друг / подруга;
- член сім’ї, родич/родичка;
- турист / туристка;
- пасажир / пасажирка;
- студент / студентка;
- клієнт / клієнтка;
- пацієнт / пацієнтка;
- гість / гостя.

3. ПИСЬМО

3.1. Загальний перелік умінь

Претендент *уміє*:

- написати власне прізвище та ім'я, а також імена і прізвища знайомих чи відомих людей;
- написати адресу проживання, вказавши країну, місто, вулицю, номер будинку (корпусу, квартири).
- написати інформацію про національність, освіту, вік;
- написати чи переписати із друкованого зразка короткі, прості тексти на листівці чи в смс-повідомленні, наприклад, привітання зі святом, вітання з місця перебування, побажання, висловлення вдячності (*Вітаю. Бажаю успіху. Удачі. Привіт із Києва. Дякую Вам. Ласкаво просимо.*);
- заповнювати формуляри та анкети;
- написати текст про себе;
- описати своїх друзів, батьків короткими фразами, використовуючи слова переважно в початковій формі (*Це друг. Його звати Луїджі. Він студент. Він італієць. Його волосся чорне. Його очі чорні також. Він високий.*);
- описати предмети щоденного вжитку, тварину, кімнату, погоду, вказавши 1-2 характерні риси (*Кімната велика. Собака старий. Тут холодна погода.*);
- заадресувати конверт;
- переписувати знайомі слова і короткі фрази, наприклад, прості написи (*не курити*) чи інструкції (*зачинити двері*), назви побутових предметів із цінника чи реклами, вивіски магазинів;
- використовувати «апостроф», «м'який знак» у відомих словах;
- вживати на письмі елементарні граматичні структури у завчених фразах.

3.2. Типи текстів

- окремі слова та словосполучення, що є назвами комунікативно важливих понять (наприклад: *Вокзал. Допоможіть! Замовити таксі*);
- коротка інформація про себе (ім'я, країна походження, професія, вік)
- коротка інформація про свою сім'ю, про свій дім, своє місто і рідну країну;
- елементарний опис людей, місць, предметів, ознак і дій;
- підписи під візуальними матеріалами (наприклад, фото людей, місць, зображення предметів повсякденного вжитку);
- формуляр з особистими даними (наприклад, анкета у готелі);

3.3. Комунікативні ролі

- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич/родичка;
- турист / туристка;
- пасажир / пасажирка;
- студент / студентка;
- клієнт / клієнтка;
- пацієнт / пацієнтка;
- гість / гостя.

4. ГОВОРІННЯ

4.1. Загальний перелік умінь

А. Монологічне мовлення

Претендент *уміє*:
- коротко висловлюватися відповідно до запропонованої теми (див.: *Каталог Б*), уживаючи окремі, здебільшого завчені слова і вислови та прості граматичні структури, пов'язані з конкретними ситуаціями;
- відтворювати прості, здебільшого ізольовані фрази про людей, предмети, погоду чи місця;
- називати й описувати людей, місця, предмети, ознаки і дії (зокрема, з опорою на зображення), уживаючи поодинокі слова і завчені фрази;
- спрощено відтворювати інформацію з елементарних текстів, написаних літературною мовою.

Б. Діалогічне мовлення

Претендент *уміє*:
- розуміти прості висловлювання співрозмовника в межах мінімального переліку мовленнєвих ситуацій (див.: *Каталог А, Каталог Б*), якщо співрозмовник висловлюється повільно, досить чітко, повторює і перефразовує свої висловлювання;
- адекватно, відповідно до норм мовленнєвого етикету реагувати на репліки співрозмовника;
- брати участь у простому діалозі, виражаючи комунікативні наміри в межах мінімального набору мовленнєвих ситуацій (див.: *Каталог Б*);
- вживати стандартні мовні формули привітання, прощання, подяки, вибачення і побажання;
- відрекомендувати себе, розповісти про себе, свою сім'ю, хобі, навчання чи роботу (*хто я, хто він / вона? яке моє, його / її ім'я?, яка моя, його / її національність, рідна країна і мова?*), а також про свій дім, своє місто і рідну країну;
- відповідати на прості запитання про особу, об'єкт, місце чи ознаку і ставити елементарні запитання;
- висловити елементарні прохання (*дайте, будь ласка; скажіть, будь ласка*).

4.2. Типи текстів
- простий діалог (*4-6 реплік*) у межах мінімального переліку мовленнєвих ситуацій (див.: *Каталог А, Каталог Б*);
- коротка і проста розповідь про себе, свою сім'ю, хобі, роботу чи навчання, про свій дім, своє місто і рідну країну;
- елементарний опис людей, місць, предметів, ознак і дій.

4.3. Комунікативні ролі
- незнайомець / незнайомка,
- знайомий / знайома;
- член сім'ї, родич/родичка;

- колега; друг / подруга;
- пасажир / пасажирка;
- студент / студентка;
- клієнт / клієнтка, покупець / покупчиня;
- пацієнт / пацієнтка;
- гість / гостя;
- турист / туристка;

Каталог А

Перелік комунікативних намірів

- привернути чиюсь увагу, встановити контакт (*Вибачте… .*);
- представити себе або інших (*Мене звати… . Її звати… . Його звати… .*);
- привітатися (*Добрий ранок / день / вечір*);
- попрощатися (*До побачення. Добраніч. Па-па*);
- подякувати (*Дякую. Дуже дякую*);
- вибачитися (*Вибачте мені*);
- привітати (*Вітаю*!);
- побажати (*Бажаю здоров'я, щастя*);
- ставити прості запитання (*Хто це? Що це? Яка мова? Де університет? Це книга?*);
- відповідати на прості запитання (*Це дівчина. Це стіл. Моя рідна мова – українська. Університет тут*);
- просити надати інформацію (*Скажіть, будь ласка… Покажіть, будь ласка*);
- підтвердити інформацію / заперечити її (*Так, це книга. Ні, це не зошит, це ручка*);
- висловити свої вподобання (*Мені подобається… . Мені не подобається… Я люблю… . Я не люблю…* .);
- прохання робити щось (*Дайте, будь ласка… .*);
- заборона робити щось / заклик не робити чогось (*Не курити*!);
- вираження просторових значень (*тут, там, далеко, близько, на столі*);
- вираження часових понять (*сьогодні, вчора, завтра*).

Каталог Б

Тематичний каталог

1) **Людина**
а) ім’я і прізвище, адреса, стать, вік, дата і місце народження;
б) національність, країна і рідна мова;
в) зовнішній вигляд;
г) найпоширеніші професії і види занять;
ґ) сім’я і члени сім’ї, родичі;
д) статус інших людей з оточення (друг / подруга, колега, сусід / сусідка).

2) **Дім, помешкання**
а) тип житла (квартира, приватний будинок);
б) частини будинку, кімнати в будинку за функціональним призначенням;
в) основні меблі і предмети інтер’єру.

3) **Місто (заклади, транспорт і місця)**
а) основні освітні заклади (школа, інститут, університет, бібліотека);
б) основні заклади культури (театр, кінотеатр, музей) і культові споруди (церква, синагога, мечеть);
в) громадські заклади (ресторан, кафе, базар, перукарня, готель, лікарня, банк, пункт обміну валют, пошта);
г) громадський транспорт; таксі;
ґ) організація міського простору (вулиця, парк, площа, проспект).

4) **Побут**
а) типові щоденні заняття;
б) предмети повсякденного вжитку;
в) окреслення часу (пори року, місяці, дні тижня, години і хвилини (телеграфний стиль));

5) **Діяльність**
а) робочий день; вихідний день;
б) обідня перерва; початок і кінець робочого часу.

6) **Дозвілля, відпочинок**
а) уподобання (хобі);
б) види спорту і спортивних споруд (стадіон, спортзал, басейн).

7) **Подорожі**
а) вокзал, автовокзал, аеропорт (летовище);
б) перетин кордону (митний контроль);
в) основні дії на позначення руху (іти, їхати – у базових фразах);
г) назви частин світу;
ґ) туристичні атракції (цікаві місця й об’єкти).

8) **Покупки**
а) магазини і базари;
б) споживчі товари (овочі, фрукти, м'ясо і молочні продукти, хліб, яйця);
в) засоби гігієни (мило, шампунь, зубна паста);
г) основні канцелярські товари;
ґ) одиниці ваги й об'єму;
д) гроші.

9) **Ресторан, кафе**
а) страви;
б) напої;
в) посуд і столові прибори.

10) **Здоров'я**
а) частини тіла;
б) самопочуття;
в) хворобливі стани (болить, хворий, травма, висока температура);
г) аптека.

11) **Природне середовище**
а) погода;
б) деякі рослини (дерево, квітка);
в) деякі домашні тварини (кіт, собака);
г) деякі природні об'єкти (ліс, озеро, річка, гори, море).

12) **Традиції, звичаї, свята**
а) державні і релігійні свята;
б) день народження, весілля;
в) подарунки.

Каталог В

1. ЗМІСТ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ДЛЯ РІВНЯ А1

Претендент уміє розпізнавати і використовувати граматично правильні мовні форми для вираження власних намірів у межах тем, зазначених у Каталозі Б.

Знання з граматики української мови мають спорадичний характер, базуються на відтворенні готових комунікативних моделей. Розуміння деяких мовних особливостей української мови (родові форми слів, відмінювання, дієвідмінювання, часи, погодження форм між собою і т.д.) претендент показує під час виконання письмових завдань та в ході усної частини іспиту із залученням лише фраз і словоформ, які передбачені для реалізації комунікативних потреб, зазначених у *Каталозі А*. Жодна із частин іспиту не передбачає тестування правил чи презентації повних словозмінних чи словотвірних парадигм.

Знання відмінкових форм іменника та прикметника передбачені тільки у межах визначених для вказаного рівня відмінків та окремих їхніх функцій.

Відсоток граматичної, орфографічної та пунктуаційної вправності у загальній оцінці не може перевищувати 20 %. Кількість однотипних помилок не впливає на результат за умови, що ці помилки не спотворюють змісту сказаного чи написаного.

1.1 ФОНЕТИКА. ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ

1.1.1. **Український алфавіт. Друковані та писані літери**.

- великі і малі літери: *Україна, Київ, Олена*. .

1.1.2. **Апостроф**: *м'яч, п'ять, дев'ять….*

1.1.3. **М'який знак**: *шість, Львів.*

1.1.4. **Голосні та приголосні звуки**:

- тверді та м'які приголосні: *лист – ліс, пісня – вона.*
- дзвінкі та глухі приголосні: *голодний – холодний*.
- звукосполучення дж, дз: *джинси, дзеркало.*

1.1.5. **Наголос**.

1.1.6. **Склад. Перенос слів**.

1.1.7. **Засоби милозвучності української мови:**

- чергування прийменників *у – в* : був *у* Львові, жила *в* Києві:
- чергування сполучників *і – й*: квартира *й* аудиторія, будинок *і* кімната;
- варіанти прийменників *з, зі, із*: *з* Алжиру, він *із* Йорданії, *зі* школи.

1.1.8. **Інтонація** (розповідна, питальна, оклична).

1.2 МОРФОЛОГІЯ

1.2.1 УТВОРЕННЯ Й УЖИВАННЯ ДЕЯКИХ ВІДМІНКОВИХ ФОРМ ІМЕННИХ ЧАСТИН МОВИ В ОДНИНІ ТА МНОЖИНІ

1.2.1.1 **Іменник**

- загальні родові значення іменників в однині: чоловічий рід, жіночий рід, середній рід: *чоловік, жінка, місто;*
- утворення форм множини у називному відмінку: закінчення –**и, –і (ї)**: *інститут – інститути, лікар - лікарі, музей – музеї;*
- чергування голосних звуків у формах однини/множини: *рік–роки, ніж–ножі, палець–пальці, будинок–будинки, річ–речі;*
- відмінювання у знахідному та місцевому відмінках іменників чоловічого роду з твердою основою: *пан, син, брат, тато, Данило*;
- відмінювання у знахідному та місцевому відмінках іменників чоловічого роду з м'якою основою (кінцеві компоненти **ь, й**): *учитель, Василь, готель, край, герой*;
- відмінювання у знахідному та місцевому відмінках іменників жіночого роду з твердою основою (закінчення –**а** після одного приголосного): *мама, сестра, Оксана, Україна, Європа, рука;*
- відмінювання у знахідному та місцевому відмінках іменників жіночого роду з м'якою основою (закінчення –**я** після одного приголосного): *бабуся, доня, Галя*.
- відмінювання у знахідному та місцевому відмінках іменників жіночого роду з м'якою основою (кінцевий компонент –**ія**): *мрія, Надія, аварія*;
- відмінювання у знахідному та місцевому відмінках іменників середнього роду (закінчення -**о, -е**): *місто, морозиво, місце, серце*;
- уживання форм кличного відмінка: *Остапе, Олено, Надіє, Галю*.

1.2.1.2 Прикметник

- утворення форм чоловічого, жіночого, середнього роду прикметників (закінчення –**ий(ій), –а(я), –е(є)**);
- узгодження прикметників з іменниками в роді й числі: *іноземний студент, домашній одяг; зелена сумка, літня погода; велике вікно, останнє питання; іноземні студенти, зелені сумки, великі вікна, останні питання;*
- відмінювання у знахідному та місцевому відмінках прикметників чоловічого роду із закінченням –**ий**: *великий, зелений, іноземний;*
- відмінювання прикметників жіночого роду із закінченням –**а**: *велика, зелена, іноземна;*
- відмінювання у знахідному та місцевому відмінках прикметників середнього роду із закінченням –**е**: *велике, зелене, іноземне;*
- відмінювання у знахідному та місцевому відмінках прикметників чоловічого роду із закінченням –**ій**: *літній, домашній;*
- відмінювання у знахідному та місцевому відмінках прикметників жіночого роду із закінченням –**я**: *літня, домашня;*
- відмінювання у знахідному та місцевому відмінках прикметників середнього роду із закінченням –**є**: *літнє, домашнє;*

1.2.1.3 Числівник

- уживання родових форм порядкових числівників із закінченням –**ий, -а, -е**: *перший, першого, ..., перша, першої, ..., перше, першого; другий, друга, друге…*

1.2.1.4 **Займенник**

- уживання відмінкових форм особових займенників: *я (мене, мені), ти (тебе, тобі), ми (нас, нам), ви (вас, вам);*

1.2.2 УТВОРЕННЯ Й УЖИВАННЯ РОДОВИХ ФОРМ ДЕЯКИХ ЗАЙМЕННИКІВ І ПОРЯДКОВИХ ЧИСЛІВНИКІВ:

- утворення родових форм присвійних займенників *мій, моя, моє, мої; твій, твоя, твоє, твої; наш, наша, наше, наші; ваш, ваша, ваше, ваші, його, її, їхній, їхня, їхнє, їхні.*
- утворення родових форм вказівних займенників *той, та, те, ті; цей, ця, це, ці*.
- утворення родових форм порядкових числівників: *перший, перша, перше, перші; третій, третя, третє, треті.*

1.2.3 УЖИВАННЯ ВІДМІНКОВИХ ФОРМ ІМЕННИКІВ ТА ПРИКМЕТНИКІВ В ОДНИНІ ТА МНОЖИНІ, ОСОБОВИХ ЗАЙМЕННИКІВ:

НАЗИВНИЙ ВІДМІНОК

- суб’єкт активної дії (***Іноземний студент*** *читає текст*);
- вказівка на особу чи предмет (*Це* ***Ірина****. Це* ***новий телевізор***);
- ідентифікація особи чи предмета (*Мене звати* ***Остап***);

РОДОВИЙ ВІДМІНОК

а) без прийменника:

- позначення кількості у поєднанні із кількісними числівниками (*вісім* ***гривень****, десять* ***копійок***);

б) з прийменниками:

- *з, із, зі:* походження суб’єкта – звідки? (*Вони* ***з Румунії***);

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК **(особові займенники)**

- при вказівці на вік особи: *мені, тобі, йому, їй, нам, вам, їм* (***Мені*** *20 років*)

ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК

а) без прийменника:

- об’єкт дії (Віра читає **цікаву книжку**);

б) з прийменниками:

- *в, у, на*: напрям руху суб’єкта (*Степан їде* ***в університет****. Я кладу книжку* ***на твій стіл***);
- *про*: з дієсловами *думати, мріяти* (*Думати* ***про відпочинок****. Мріяти* ***про вечірку***);

МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК

- *у, в, на*: на позначення місця (*Студент працює **у новій бібліотеці**. Гроші є **у великій сумці***);
- *у, в:* на позначення моменту часу (коли?) в поєднанні зі словами – назвами місяців (*Марія народилася **у травні***);

КЛИЧНИЙ ВІДМІНОК

- на позначення адресата-об'єкта, до якого звертається мовець (***Пане**, скажіть, будь ласка, котра година? **Дівчино**, де ви живете?*);

1.2.4 ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА (ДІЄВІДМІНЮВАННЯ)

ДІЙСНИЙ СПОСІБ

- дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі (*читаю, читаєш, читає, читаємо, читаєте, читають*);
- дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі (*працюю, працюєш, працює, працюємо, працюєте, працюють*);
- дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі (*можу, можеш, може, можемо, можете, можуть; іду, ідеш, іде, ідемо, ідете, ідуть; їду, їдеш, їде, їдемо, їдете, їдуть*);
- дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі (*сиджу, сидиш, сидить, сидимо, сидите, сидять*);
- дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі (*дивлюся, дивишся, дивиться, дивимося, дивитеся, дивляться*);
- дієвідмінювання дієслова **бути** в майбутньому часі (*буду, будеш, буде, будемо, будете, будуть*);
- утворення форм минулого часу дієслова (*читав, читала, читало, читали; сміявся, сміялася, сміялося, сміялися; був, була, було, були*)
- майбутній час дієслів недоконаного виду – складена форма (*буду читати, будеш сидіти, буде сміятися, будемо гуляти, будете працювати, будуть відпочивати*);
- форми майбутнього часу деяких дієслів доконаного виду (*зможу …, скажете …, прочитають …*)

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ

- форми наказового способу деяких дієслів (*читай, читайте* (*прочитайте*), *скажи, скажіть, дай, дайте, пиши, пишіть* (*напишіть*), *сідай, сідайте, сиди, сидіть*).

1.3 **СИНТАКСИС**

1.3.1 ***ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ***

- Розповідне речення (*Ми були у Львові. Вчора довго падав дощ. У січні Ігор Петрович буде читати нам лекції*)
- Питальне речення: ***Чи** студент відповідає*?
- Питальне речення зі спеціальними словами *де?, звідки?, куди?, що?, хто*? (***Де** ви були вчора? **Хто** вам це сказав? **Що** тобі купити? **Куди** ви їдете?*)
- Спонукальне речення для вираження прохання (***Дайте**, будь ласка, два квитки*).

- Стверджувальні й заперечні речення (*Він **чекає**. Він **не чекає. Чекайте** нас! **Не чекайте** нас!*)

*1.3.2 **СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ***

- Складні (складносурядні) речення зі сполучниками *і, але*: *Вчора він писав **і** ми читали. Вони говорили про погоду, **але** ми не слухали.*
- Складні (складнопідрядні) речення з підрядною частиною причини (сполучники *тому що, бо*): *Віктор не може говорити, **тому що** він хворий*; *Ми не гуляємо, **бо** погода холодна.*

Кількість опанованої лексики на рівень А1 – 800–1000 слів.

Рівень А2 (БАЗОВИЙ)

Визначає **основні опорні** риси володіння українською мовою як іноземною і засвідчує можливість ***вибіркового*** спілкування у прогнозованих повсякденних ситуаціях.

1. СЛУХАННЯ

1.1. Загальний перелік умінь

Претендент *може визначити*

- тему повідомлення (глобальне розуміння), у якому прямо виражено комунікативні наміри (див.: *Каталог А*).

Претендент *розуміє*

- фрази та найуживанішу лексику зі сфер особистого життя і побуту (наприклад: повідомлення про особу, сім'ю, місце проживання, роботу, покупки тощо);
- фрагменти з коротких, чітких, простих повідомлень та оголошень, що стосуються повсякденних умов перебування в Україні (оголошення на залізничному чи автобусному вокзалі, в аеропорту, у магазинах, у ресторанах; офіційні повідомлення в публічних місцях);
- окремі вислови, короткі репліки в діалозі і не дуже довгі монологічні висловлювання визначеної тематики (див.: *Каталог Б*), сформульовані літературною мовою.

Претендент *вміє виділити в потоці мовлення*

- прості відомості, які містяться в короткому усному висловлюванні чіткої структури (детальне розуміння), поданому в повільному темпі, в хороших (близьких до ідеальних) умовах із збереженням стандартної вимови та інтонації.

1.2. Типи текстів

А. Монологічне мовлення

1) короткі тексти розмовного стилю мови:

- *висловлювання* з повсякденного життя (див.: *Каталог А* і *Каталог Б*);
- прості *описи*;
- висловлення *вподобання, порівняння*, пов'язані зі щоденними подіями, із навчанням та освітніми потребами;
- *вказівки* (як дістатися з одного місця в інше);
- особисті *повідомлення* та *повідомлення на автовідповідачі* (про запрошення, зустріч, зміну часу чи скасування зустрічі);
- *новини, події, факти*;

2) невеликі *публіцистичні тексти*:

- громадські *оголошення* (станція, аеропорт, метро, магазин ...);
- прості за будовою *інструкції* і правила;
- *фрагменти радіо- чи телевізійних програм* (прогноз погоди, рекламні ролики, запрошення, участь у шоу, кулінарне шоу (простий рецепт));

- *фрагменти кіно-, теле- або мультфільмів*;
- *інформація* про спорт (коментарі в прямому ефірі);
- прості *інтерв'ю,* опитування.

Б. Діалогічне мовлення

1) *прості і короткі діалоги* з повсякденного життя (*Каталог А*);
2) нескладне обговорення в повсякденних ситуаціях на відомі теми.

1.3. Комунікативні ролі

- незнайомець / незнайомка,
- знайомий / знайома;
- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич/родичка;
- турист / туристка;
- пасажир / пасажирка;
- студент / студентка;
- клієнт / клієнтка;
- пацієнт / пацієнтка;
- гість / гостя;
- співрозмовник / співрозмовниця;
- замовник / замовниця.

2. ЧИТАННЯ

2.1. Загальний перелік умінь

Претендент *розуміє*

- деякі написи у громадських місцях (наприклад, на вулицях, у ресторанах, на залізничних станціях та на робочих місцях);
- фрагменти описових та оповідних текстів науково-популярного чи загальноосвітнього змісту, що містять найуживаніші та інтернаціональні слова;
- дуже короткі прості тексти на побутові теми, що містять слова відповідно до списку тем і комунікативних намірів (див.: *Каталог А* і *Каталог Б*);
- короткі прості приватні листи і факси;
- прості інструкції.

Претендент *може визначати*

- основну тему тексту;
- комунікативну мету тексту (загальне розуміння).

Претендент *може знайти*

- спеціальну інформацію у простих повсякденних матеріалах, таких як: реклама, брошури, меню та розклад (вибіркове розуміння);
- певні деталі у простих повсякденних матеріалах (детальне розуміння).

Претендент *може застосовувати стратегії,* які полегшують розуміння текстів (наприклад, оглядове читання, пошукове читання) і достосовувати швидкість читання до поставлених перед ним / нею завдань.

2.2. Типи текстів

- вивіски в громадських місцях, що містять певне прохання, наказ (наприклад: Стоянка заборонена!);
- окремі написи й оголошення в межах певної теми (наприклад: Лікар приймає з … до… . Музей не працює.);
- короткі, спеціально розроблені тексти й оголошення визначеної тематики (див.: *Каталог Б*);
- фрагменти дуже простих (лексично і структурно) оригінальних текстів;
- короткі газетні та журнальні статті з описом подій;
- рекламні тексти;
- меню і рецепти;
- розклад руху транспорту;
- нескладні інструкції, супроводжені малюнками і піктограмами;
- формуляр з особистими даними, наприклад, для поселення в готелі;
- довідка;
- листівки, короткі приватні листи;
- електронні листи, факси, смс-повідомлення;
- брошури і проспекти.

2.3. Комунікативні ролі

- незнайомець / незнайомка;
- знайомий / знайома;
- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич/родичка;
- турист / туристка;
- пасажир / пасажирка;
- студент / студентка;
- клієнт / клієнтка;
- пацієнт / пацієнтка;
- гість / гостя;
- працівник / працівниця;
- покупець / покупчиня;
- орендар / орендарка.

3. ПИСЬМО

3.1. Загальний перелік умінь

Претендент *уміє*:

- у письмовій формі висловити прохання про щось, пов'язане зі сферою безпосередніх потреб, використовуючи слова «*прошу*», «*будь ласка*», «*дякую*»;
- описати простими фразами свій зовнішній вигляд, свій гардероб, вказавши додаткові параметри (колір, розмір, уподобання);
- описати простими фразами зовнішність й уподобання своїх батьків, рідних, друзів (*Це мій друг. Його звати Луїджі. Він іноземний студент. Він приїхав з Італії. Він вивчає українську мову у Львівському університеті. Його волосся чорне. Його очі також чорні. Він веселий. Він любить читати і грати у футбол.*);
- описувати предмет, особу, події, явища, об'єкти;
- скласти із простих речень коротке лінійне повідомлення про сім'ю, житлові умови, освітній рівень, теперішнє або попереднє місце роботи;
- писати прості, короткі біографії та прості характеристики (власну та інших людей) обсягом 10–15 фраз;
- писати простими фразами і реченнями про себе та інших (реальних чи уявних) людей, де вони живуть і що вони роблять;
- писати записки / повідомлення, пов'язані із нагальними потребами, привітання, запрошення, оголошення;
- писати простий приватний лист, наприклад, щоб висловити вдячність комусь за щось чи повідомити у формі розповіді / опису свої враження і думки про осіб, факти, події, учасником чи свідком яких він / вона був / була тощо;
- підтримувати писемне спілкування із другом у формі листування (у тому числі через електронну пошту та смс-повідомлення);
- у формі коротких, простих, іноді непослідовних фраз (або дискретних нотаток) письмово передавати інформацію про зміст почутого, прочитаного, побаченого;
- обмінюватися короткою інформацією у простих щоденних ситуаціях, уживаючи на письмі елементарні граматичні структури із завченими фразами, сполуками з кількох слів та стійкими виразами;
- конструювати і записувати короткий текст (монологічне висловлювання) відповідно до комунікативної мети (*Каталог А* і *Каталог Б*).

3.2. Типи текстів

- короткі повідомлення, записки з важливою інформацією (наприклад: *Купити молоко. О 18:00 – зустріч у кафе, Оленка. Пішов у бібліотеку. Завтра приїде мама*);
- коротка інформація про себе (ім'я, країна походження, професія, вік)
- коротка інформація про свою сім'ю, свій дім, своє місто і рідну країну;
- опис людей, місць, предметів, ознак і дій;

- підписи під візуальними матеріалами (наприклад, фото людей, місць, зображення предметів повсякденного вжитку);
- вітання зі святом і побажання на листівках;
- короткі листи та смс-повідомлення;
- формуляр з особистими даними (наприклад, анкета у готелі);
- запис у книзі відвідувачів:

3.3. Комунікативні ролі

- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич/родичка;
- турист / туристка;
- пасажир / пасажирка;
- студент / студентка;
- клієнт / клієнтка;
- пацієнт / пацієнтка;
- гість / гостя;
- замовник / замовниця;
- працівник / працівниця.

4. ГОВОРІННЯ

4.1. Загальний перелік умінь

А. Монологічне мовлення

Претендент *уміє*:

- розповідати про свої зацікавлення, досвід і плани, уживаючи ізольовані фрази і часто вживані вислови;
- робити коротке, підготовлене, елементарне висловлювання на відому тему (див.: *Каталог Б*);
- усно описувати людей, місця, предмети, ознаки і дії;
- усно описувати навчання чи роботу, розпорядок дня, смаки та уподобання у вигляді короткої серії простих фраз і речень на зразок списку;
- розповідати історію у вигляді простої послідовності подій;
- коротко і просто висловлювати власну думку стосовно певної теми, елементарно її обґрунтовуючи.

Б. Діалогічне мовлення

Претендент *уміє*:

- встановити контакт: вітання і прощання; знайомство; подяка;
- підтримати контакт: запрошення, пропозиції; вибачення;
- правильно реагувати на прості репліки співрозмовника за умови, що співрозмовник / -ця готовий / (-а) повторити чи переформулювати своє висловлювання;
- брати участь у діалозі, виражати комунікативні наміри в межах мінімального набору мовленнєвих ситуацій (див.: *Каталог А*), у яких необхідний простий і прямий обмін інформацією на відомі та звичні теми (див.: *Каталог Б*);
- ставити запитання і відповідати на запитання, обмінюватись думками й інформацією на відомі теми в повсякденних ситуаціях із передбачуваним змістом (*Каталог Б*);
- вступати в діалог й отримувати послуги в магазині, банку, лікарні, на пошті і в громадському транспорті;
- замовити послугу в ресторані, готелі, квитковій касі, таксі та скасувати замовлену послугу;
- надавати й отримувати інформацію про кількість, розміри, ціни та уточнити потрібну інформацію;
- давати й отримувати вказівки щодо напряму руху (маршруту);
- застосовуючи клішовані вислови, попросити співрозмовника повторити слово чи фразу, коли він / вона чогось не розуміє;
- підшуковуючи прості мовні засоби, висловити, що йому / їй подобається чи не подобається, як себе почуває;
- провадити просту телефонну розмову.

4.2. Типи текстів

- простий діалог (8–10 реплік) у межах мінімального переліку мовленнєвих ситуацій (див.: *Каталог А, Каталог Б*);

- коротка і проста розповідь про себе, свою сім'ю, хобі, роботу чи навчання; про свій дім, своє місто і рідну країну; про свої зацікавлення, смаки і вподобання, розпорядок дня, досвід і плани;
- елементарний опис людей, місць, предметів;
- усна інструкція щодо рецепту приготування страви, маршруту добирання додому чи готелю;
- відтворення історії у вигляді короткої серії простих фраз і речень на зразок списку;
- коротке і просте аргументоване повідомлення на відому та звичну тему (див.: *Каталог Б*).

4.1. Комунікативні ролі

- незнайомець / незнайомка,
- знайомий / знайома;
- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич/родичка;
- гість / гостя;
- турист / туристка;
- студент / студентка;
- викладач / викладачка;
- клієнт / клієнтка;
- покупець / покупчиня;
- пасажир / пасажирка;
- пацієнт / пацієнтка;
- працівник / працівниця;
- орендар / орендарка.

Каталог А

Перелік комунікативних намірів

- привернути чиюсь увагу, встановити контакт (*Вибачте! Перепрошую, пане / пані…*);
- представити себе або інших (*Дозвольте відрекомендувати(ся)… Будьмо знайомі…*);
- привітатися (*Добрий ранок / день / вечір. Доброго ранку / дня / вечора*);
- попрощатися (*До побачення. Бувай! До зустрічі! До завтра! До понеділка*);
- подякувати (*Дякую. Спасибі*);
- вибачитися (*Вибачте. Пробачте мені. Перепрошую*);
- привітати (*Вітаю з Днем народження! / Різдвом! / Великоднем! З Новим роком!*);
- побажати (*Бажаю здоров'я, щастя*);
- ставити прості запитання з метою уточнення інформації (*Це студент? Який це студент? Яка твоя рідна мова? Де університет? Як ти розмовляєш?*);
- відповідати на прості запитання (*Це моя подруга. Моя рідна мова – українська. Університет біля парку. Розмовляю по-українськи*);
- просити надати інформацію (*Скажіть, будь ласка... Покажіть, будь ласка...*);
- підтвердити інформацію / заперечити її (*Так, це книга. Ні це не зошит, це ручка*);
- висловити свої уподобання (*Мені подобається… Мені не подобається … Я люблю… Я не люблю…*);
- прохання робити щось (*Напишіть / Прочитайте… , будь ласка…*);
- заборона робити щось / заклик не робити чогось (*Не курити*!);
- виражати впевненість / невпевненість (*Я впевнений (-а) / не впевнений (-а); сумніваюся, очевидно, звичайно, мабуть*);
- висловлювати можливість / неможливість (*можливо, це може бути*);
- запрошувати у громадські місця (*Запрошую на концерт / виставку / у театр; на каву / чай*);
- ідентифікувати певні предмети (*Це моя зелена ручка. Це викладач Київського університету*);
- давати прості визначення (*Лікар лікує людей*);
- виражати надію (*Я сподіваюся, що… .*);
- виразити належність (*Це мій брат. Це її сумка. Це книга мого брата*);
- виразити просторові значення (*біля, перед, під, над*);
- виразити часові поняття (*давно / недавно, швидко, повільно, позавчора, післязавтра*);
- вираження причинно-наслідкових значень (*Я не буду читати тексту, бо вже прочитав його. Я не прийшов, тому що був хворий*).

Каталог Б

Тематичний каталог

1) **Людина**

а) ім'я і прізвище, адреса, стать, вік, дата і місце народження;
б) національність, країна і рідна мова;
в) вигляд, одяг;
г) основні риси характеру;
ґ) сім'я і члени сім'ї;
д) статус інших людей з оточення (сусід / сусідка, декан, …);
е) контакти з іншими людьми (зустріч, листування).

2) **Дім, помешкання**

а) тип житла (квартира, приватний будинок);
б) частини будинку і назви приміщень;
в) меблі і предмети інтер'єру;
г) резервування кімнати в готелі;
ґ) винаймання квартири або будинку.

3) **Щоденне життя, побут**

а) типові заняття щоденної рутини;
б) предмети повсякденного вжитку;
в) окреслення часу (пори року, місяці, дні тижня, години і хвилини (телеграфний стиль)).

4) **Дозвілля, відпочинок**

а) способи проведення вільного часу;
б) хобі і зацікавлення;
в) види спорту, спортивних споруд і спортивне спорядження;
г) преса, радіо, телебачення, Інтернет.

5) **Середовище перебування (місто чи село)**

а) громадський транспорт;
б) туристичні атракції (цікаві місця й культурні пам'ятки);
в) напрям руху (прямо, ліворуч, праворуч).

6) **Подорожі**

а) вокзал, автовокзал, аеропорт (летовище);
б) основні дії на позначення руху (іти–ходити, їхати–їздити, летіти–літати);
в) частини світу.

7) Навчання

а) основні канцелярські товари;
б) дії, пов'язані зі здобуттям знань (вчити, вивчати, вчитися);
в) навчальні дисципліни.

8) Робота

а) найпоширеніші професії і види занять;
б) місця роботи;
в) час роботи, вихідні;
г) заробітна плата.

9) Покупки
а) магазини і базари;
б) споживчі товари (овочі, фрукти, м'ясо і молочні продукти, хліб, яйця);
в) засоби гігієни (мило, шампунь, зубна паста);
г) одиниці ваги й об’єму;
ґ) гроші.

10) Їжа і напої
а) страви;
б) напої;
в) посуд і столові прибори;
г) заклади харчування;
ґ) способи приготування їжі.

11) Послуги
а) банк
б) пошта;
в) бібліотека;
г) спортзал, басейн
ґ) таксі.

12) Здоров’я й особиста гігієна
а) частини тіла;
б) особиста гігієна;
в) самопочуття;
г) хвороби і недуги;
ґ) візит до лікаря;
д) аптека.

13) Природне середовище
а) погода;
б) деякі види рослин;
в) деякі види тварин (домашніх і свійських);
г) природні об’єкти (ліс, озеро, річка, гори, море).

14) Традиції, звичаї, свята
а) державні і релігійні свята;
б) день народження, весілля;
в) побажання і подарунки.

Каталог B

1. ЗМІСТ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ДЛЯ РІВНЯ А2

Претендент уміє розпізнавати і використовувати граматично правильні мовні форми для вираження власних намірів у межах комунікативних потреб, зазначених у тематичному каталозі рівня **А2**. Обсяг граматичних умінь рівня **А2** охоплює усі аспекти, що перелічені на рівні **А1**, але із розширенням лексичного матеріалу, зростанням діапазону синтаксичних структур та ситуацій комунікації. Знання граматики (родові форми слів, відмінювання, дієвідмінювання, часи, погодження форм між собою і т.д.) претендент показує під час виконання письмових завдань та в ході усної частини іспиту. Жодна із частин іспиту не передбачає тестування правил чи презентації повних словозмінних чи словотвірних парадигм.

Знання відмінкових форм іменних частин мови передбачені тільки для визначених до вказаного рівня відмінків та окремих їхніх функцій.

Відсоток граматичної, орфографічної та пунктуаційної вправності (точності) у загальній оцінці не може перевищувати 20 %. Кількість однотипних помилок не обмежена і не впливає на оцінку за умови, що ці помилки не спотворюють змісту сказаного чи написаного.

1.1. ФОНЕТИКА. ОРФОЕПІЯ

1.1.1. **Голосні та приголосні звуки**

- чергування голосних: *ніс – носа, річ – речі;*
- чергування приголосних **к//ц, х//с, г//з**: *рука – у руці, жінка – жінці, поверх – на поверсі, нога – на нозі;*
- чергування приголосних **д//дж, с//ш**: *ходити – ходжу, сидіти – сиджу, носити – ношу*.

1.1.2. **Наголос**

- подвійний: *по́милка – поми́лка; за́вжди – завжди́*;
- для розрізнення слів: *замо́к* (*Не можу відкрити **замо́к***) – *за́мок* (*Їду на екскурсію у **за́мок***);
- для розрізнення форм: ру́ки (називний відмінок множини: *мої ру́ки*) – руки́ (родовий відмінок однини: *моєї руки́*).

1.1.3. **Засоби милозвучності української мови**

- чергування прийменників **у – в***: була **в** Україні, жив **у** Варшаві;*
- чергування сполучників **і – й**: *Полтава **й** Одеса, Нью-Йорк **і** Київ*;
- варіанти прийменників **з, зі, із**: ***з*** аудиторії, ***зі*** стола, ***із*** Сінгапуру;

1.1.4. **Інтонація** (розповідна, питальна, оклична).

1.2. МОРФОЛОГІЯ

1.2.1. УТВОРЕННЯ ДЕЯКИХ ВІДМІНКОВИХ ФОРМ ІМЕННИХ ЧАСТИН В ОДНИНІ ТА МНОЖИНІ:

1.2.1.1. **Іменник**

- відмінювання іменників чоловічого роду з твердою основою: *чоловік, студент*, *батько, сусід, магазин, Львів*;

- відмінювання іменників чоловічого роду з твердою основою (кінцевий компонент –**ар**): *лікар, аптекар, базар*.
- відмінювання іменників чоловічого роду з твердою основою (кінцеві компоненти **ж, ч, щ, ш**): *викладач, товариш, дощ, вантаж*;
- відмінювання іменників чоловічого роду з м'якою основою (кінцеві компоненти **ь, й**): *Андрій, дідусь, коваль, музей, водій*;
- відмінювання іменників жіночого роду з твердою основою (закінчення –**а** після одного приголосного): *Олена, Ганна, кімната, газета;*
- відмінювання іменників жіночого роду з м'якою основою (закінчення –**я** після одного приголосного): *бабуся, Оля, Маруся*.
- відмінювання іменників жіночого роду з м'якою основою (кінцевий компонент –**ія**): *Вікторія, Марія, авдиторія, компанія, Італія*;
- відмінювання іменників середнього роду із закінченням –**о**: *око, вухо, вікно, залізо;*
- відмінювання іменників середнього роду із закінченням –**е**: *місце, поле, серце;*
- відмінювання іменників середнього роду із закінченням –**я**: *життя, обличчя, здоров'я.*

1.2.1.2. Прикметник

- відмінювання прикметників чоловічого роду із закінченням –**ий**: *український, високий, дешевий;*
- відмінювання прикметників жіночого роду із закінченням –**а**: *українська, висока, дешева;*
- відмінювання прикметників середнього роду із закінченням –**е**: *українське, високе, дешеве;*
- відмінювання прикметників чоловічого роду із закінченням –**ій**: *синій, осінній, домашній;*
- відмінювання прикметників жіночого роду із закінченням –**я**: *синя, осіння, домашня;*
- відмінювання прикметників середнього роду із закінченням –**є**: *синє, осіннє, домашнє;*
- відмінювання прикметників у формі множині –**і**: *українські, високі, дешеві, сині, осінні, домашні.*

1.2.1.3. Числівник

- відмінювання родових форм порядкових числівників із закінченням –**ий, -а, -е**: *десятий, десятого, ..., десята, десятої, ..., десяте, десятого;*
- відмінювання родових форм порядкових числівників із закінченням –**ій, -я, -є**: *третій, третього, ..., третя, третьої, ..., третє, третього*;
- відмінювання родових форм кількісного числівника **один**: *один, одного, одному, одним, на одному; одна, одної, одній ....*

1.2.1.4. Займенник

- відмінювання особових займенників: *я (мене, мені, мною), ти (тебе, тобі, тобою), ми (нас, нам, нами), ви (вас, вам, вами);*

- відмінювання присвійних займенників чоловічого і середнього родів *мій, моє (мого, моєму, моїм), твій, твоє (твого, твоєму, твоїм), наш, наше, ваш, ваше,*
- відмінювання присвійного займенника **їхній** у формі чоловічого і середнього родів *їхній, їхнє;* незмінна форма присвійного займенника *його;*
- відмінювання присвійного займенника **їхня** у формі жіночого роду *їхня, їхньої; їхній, їхньою, на їхній;* незмінна форма присвійного займенника *її.*

1.2.2. УЖИВАННЯ ВІДМІНКОВИХ ФОРМ В ОДНИНІ ТА МНОЖИНІ

НАЗИВНИЙ ВІДМІНОК
- суб’єкт активної дії (***Президенти*** *підписали угоду*. ***Лікар*** *оглядає пацієнта*);
- ідентифікація особи чи предмета (*Його звати* ***Петро Мар’янович***. *Це місто називається* ***Львів***);
- об’єкт зацікавлення (*Мені подобається* ***Ігор***. *Студентам сподобалася* ***екскурсія***);

РОДОВИЙ ВІДМІНОК
а) без прийменника:
- час і дата дії, події, явища (***Наступної середи*** *буде цікава екскурсія. Я народився* ***десятого березня***. *Котрого числа? – Сьогодні* ***вісімнадцятого жовтня***);
- об’єкт дії при запереченні (*Не вивчив* ***вірша***. *Не побачив* ***друзів***);
- позначення кількості та міри в поєднанні з кількісними числівниками (*Ми маємо вісімдесят* ***гривень***. *Потрібно їсти багато* ***фруктів***);

б) з прийменниками:
- **з, із, зі**: початок руху – звідки? – (*Вони приїхали* ***з Об’єднаних Арабських Еміратів***);
- **з, із, зі**: відношення до матеріалу (*Скуштуйте салат* ***із крабів. Суп*** ***зі свіжої капусти***);
- **до**: кінцевий пункт напряму дії (*Як добратися* ***до готелю****?*);
- **для**: призначення предмета, мета дії (*Спорт корисний* ***для здоров’я***);
- **біля, навпроти**: місце (*Автобус зупиняється* ***біля театру***. ***Навпроти університету*** *є парк*);

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК
- особу або предмет для яких (на користь чи на шкоду) відбувається дія (*Подарувати книжку* ***студентові.*** *Сказати* ***студентці*** *про зміни в розкладі*);
- при вказівці на вік особи (***Дідусеві*** *вісімдесят років*).

ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК
а) без прийменника:
- безпосередній прямий об’єкт дії (*Віра читає* ***роман***. *Туристи перекладають* ***речі***);

б) з прийменниками:

- **В, У, НА**: напрям руху суб'єкта (*Діти їдуть* ***в Одесу****. Ми сіли* ***на лавку****. Туристи піднялися* ***на гору***);
- **ПРО**: для вираження об'єктних відношень (*Думати* ***про майбутнє***);

ОРУДНИЙ ВІДМІНОК

а) без прийменника:

- для характеристики особи за професією чи статусом (*Олег буде* ***програмістом****. Микола хоче стати* ***викладачем.*** *Він працював* ***менеджером***);
- для вказівки на засіб дії (*Студент пише* ***новою ручкою****. Діти люблять малювати* ***олівцями***),
- вказівки на об'єкт (*Іван Петрович керує* ***кафедрою****. Ми захоплюємося* ***сучасною музикою****. Вчимося розмовляти* ***українською мовою***);

б) з прийменником:

- **З, ІЗ, ЗІ**: на позначення спільності дії (*Дмитро розмовляє* ***з Оленою.*** *Письменник говорив* ***зі студентами***);
- **З, ІЗ, ЗІ:** на позначення ознаки предмета (Люблю чай **із лимоном**)
- **НАД, ПІД, ПЕРЕД, ЗА, МІЖ**: на позначення місця розташування об'єкта (*Туристи зупинилися* ***перед пам'ятником****.* ***Між горами*** *тече річка.* ***Над столом*** *висить нова лампа*);
- **МІЖ**: для вираження об'єктних відношень (***Між друзями*** *немає таємниць*);
- **ПЕРЕД**: на позначення часових понять (***Перед обідом*** *потрібно мити руки*).

МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК

- **У, В, НА**: на позначення місця знаходження особи чи предмета (*Сумка лежить* ***на столі****. Друг працює* ***у лікарні***);
- **У, В**: на позначення моменту часу (коли?) в поєднанні зі словами – назвами місяців та словом *рік* (*Марія народилася* ***у травні****,* ***у 2014-му році***);
- **ПО**: на позначення місця, де відбувається рух (*Кішка бігає* ***по кімнаті***).

КЛИЧНИЙ ВІДМІНОК

- на позначення адресата-об'єкта, до якого звертається мовець (***Пане викладачу****, чи нам робити це завдання?* ***Пані ректор****, дозвольте зайти.* ***Бабусю****, сідайте, будь ласка).*

1.2.3. ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА (ДІЄВІДМІНЮВАННЯ)

ДІЙСНИЙ СПОСІБ

- дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі (*мрію, мрієш, мріє, мріємо, мрієте, мріють*);
- дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі (*кажу, кажеш, каже, кажемо, кажете, кажуть; іду, ідеш, іде, ідемо, ідете, ідуть; їду, їдеш, їде, їдемо, їдете, їдуть*);
- дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі (*кричу, кричиш, кричить, кричимо, кричите, кричать; ходжу, ходиш, ходить, ходимо, ходите, ходять; їжджу, їздиш, їздить, їздимо, їздите, їздять*);

- дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі (*п'ю, п'єш, п'є, п'ємо, п'єте, п'ють*);
- дієвідмінювання дієслова **боротися** в теперішньому часі (*борюся, борешся, бореться, боремося, боретеся, борються*);
- утворення форм минулого часу дієслова (*мріяв, мріяла, мріяло, мріяли; боровся, боролася, боролося, боролися; пив, пила, пило, пили*)
- майбутній час дієслів недоконаного виду – складена форма (*буду боротися, будеш пити, буде кричати, будемо мріяти …*);
- майбутній час дієслів доконаного виду (*скажу…, закричите…, поборють…*);

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ

- форми наказового способу деяких дієслів (*мрій, кажіть (скажіть), пий, пийте, борися, боріться, хай/нехай бореться, хай/нехай борються*).

1.2.4. СЛОВОТВІР

1.2.4.1. Ступені порівняння прикметників:

- проста форма вищого ступеня: *солодший, важливіший*;
- проста форма найвищого ступеня: *найсолодший, найважливіший*;
- складена форма вищого ступеня: *більш солодкий, менш кислий, більш важливий, менш важливий;*
- складена форма найвищого ступеня порівняння: *найбільш солодкий, найменш кислий, найбільш важливий, найменш важливий;*
- суплетивні форми: *великий – більший, найбільший; малий – менший, найменший*.

1.2.4.2. Видові пари дієслів: *писати – написати, вчити – вивчити, іти – піти, їхати – поїхати, забувати – забути;*

1.3. **СИНТАКСИС**. **ПУНКТУАЦІЯ**

1.3.1. ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ

РОЗПОВІДНЕ РЕЧЕННЯ.

- стверджувальне речення: *Студент відповідає.*
- заперечне речення. *Студент не відповідає.*

ПИТАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ:

- просте питальне інтонаційне: *Ви прочитали цей текст?*
- просте питальне загальне: ***Чи*** *ви прочитали цей текст?* ***Чи*** *тут зупинка автобуса?*
- питальне речення з питальним словом, інформативні, спеціальні питання *де?, звідки?, куди?, з ким?, про кого?:* ***Де*** *ви були вчора ввечері?* ***Кому*** *ви дзвоните?*
- загальні питання: *Хто це? Що це?*

СПОНУКАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ

- для вираження розпорядження, прохання, поради, пропозиції: *Дайте, будь ласка, два квитки.*

1.3.2. СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

- складносурядні речення зі сполучниками *і (й), та* (в значенні *і*) між частинами: *У січні була холодна погода і часто падав сніг.*
- складносурядні речення з протиставними відношеннями між частинами (сполучник *але*): *Ми телефонували додому, але ніхто не відповів*;
- складнопідрядні речення зі сполучними словами *де, куди, звідки*: *Ви не знаєте, де мій словник? Наші батьки знають, куди ми їдемо*;
- складнопідрядні речення зі сполучником *що*: *Викладач сказав, що я маю багато працювати. Я знаю, що ми зробили це правильно.*
- складнопідрядні речення зі сполучниками *тому що, бо, через те що*: *Віктор не був на лекції, тому що він захворів*; *Він став відомим архітектором, тому що наполегливо вчився;*
- складнопідрядні реченні зі сполучником *щоб* для вираження мети того самого суб'єкта: *Ми вчимо українську мову, щоб розмовляти з друзями*.

1.3.3. ПУНКТУАЦІЯ

- з'єднування груп слів у реченні за допомогою простих сполучників, наприклад, **та / і(й), але**: *Студент думає **та** відповідає.*
- кома на межі частин складного речення*: Марія читає**,** Андрій пише.*

1.4. СТИЛІСТИКА

1.4.1. Стилістичні засоби лексики:

- антоніми (*тут-там, весело-сумно, високий-низький, говорити-мовчати, дорогий-дешевий*);
- синоніми (*водій, шофер; сум, жаль; казати, говорити, розповідати*)
- епітети (*веселі* птахи, *золоті* руки, *висока* оцінка);
- метафора (*прийшла осінь, місто спить*).

1.4.2. Стилістичні засоби синтаксису:

- звертання: ***Олено Петрівно**, ви успішно виступили на конференції*.
- еліпс: *Моя країна – Україна*! *У четвер я була в театрі, у суботу – в цирку. Ірина – моя найкраща подруга.*
- повтор: *У Карпатах я ще не був! – **Де-де**?*

Кількість опанованої лексики на рівень А2 близько 2000 слів.

Рівень В1 (РУБІЖНИЙ)

Визначає **необхідний** рівень володіння українською мовою як іноземною та засвідчує можливість ***розгорнутого*** спілкування у повсякденних ситуаціях та в умовах комунікації з елементами непередбачуваності. Рубіжний рівень володіння українською мовою як іноземною рекомендований для всіх іноземних громадян, осіб без громадянства та осіб, для яких українська мова не є рідною (першою), щоб розпочати навчання в університетах України (крім факультетів доуніверситетської підготовки).

1. СЛУХАННЯ

1.1. Загальний перелік умінь

Претендент *розуміє:*
- основний зміст чіткого нормативного висловлювання на відомі теми, у межах повсякденної та професійної сфер (на роботі, під час навчання, на дозвіллі тощо);
- основний зміст багатьох радіо- або телевізійних програм про поточні справи або теми з кола особистих чи професійних зацікавлень за умови, що мовлення повільне і чітке;
- тему, комунікативні наміри висловлювання (див.: *Каталог А*), основну думку розмови, дискусії чи лекції (глобальне розуміння), якщо вони сформульовані літературною мовою;
- мовлення лектора (чітке, послідовне, однозначне, яке відповідає нормам літературної вимови).

Претендент *уміє виокремити*
- конкретні відомості, що містяться в усному висловлюванні з чіткою структурою (вибіркове розуміння);
- головну і супровідну інформацію, основний зміст і специфічні деталі в кожній змістово-завершеній частині повідомлення (детальне розуміння), якщо його передано в нормальному темпі, в хороших (але не ідеальних) умовах, зі стандартною вимовою та інтонацією.

1.2. Типи текстів

А. Монологічне мовлення

1) фрагменти неадаптованого художнього тексту:
- *есе, оповідання, пісня;*

2) тексти *розмовного стилю*:
- окремі *висловлювання* з повсякденного, академічного або професійного життя (див.: *Каталог А* і *Каталог Б*);
- аргументовані *висловлювання* (наприклад: обґрунтування власної думки, висвітлення подій, порівняння людей і подій);
- детальні *вказівки* (як іти з однієї точки в іншу);
- детальні *розповіді* (*історія, новини, події, факти, мрії, анекдот*);

3) *публіцистичні тексти*:

- *інструкції* та правила, зокрема щодо орієнтування на місцевості (у т. ч. інформація з навігаційних систем);
- *презентації, виступи на конференціях* на відому тему;
- *відеоролики, супроводжені текстом* (прогноз погоди, реклама);
- *репортажі та документальні фільми*;
- короткі *уривки теле- і радіопрограм*, пов'язаних із повсякденним життям і зацікавленнями мовців (програми про суспільні події, факти, опитування, а також телевізійні ігри і програми про спорт із коментарями журналістів чи спортсменів);
- *інтерв'ю* про відомі теми чи поодинокі випадки.

Б. Діалогічне мовлення

- короткі *діалоги* із повсякденного життя (наприклад: розмова по телефону);
- фрагменти *полілогів* (наприклад: просте обговорення на побутові чи актуальні теми);
- *розмови* складної структури з інформацією про конкретні факти чи деталі подій (див.: *Каталог А* і *Каталог Б*);
- нескладні *обговорення* у звичайних офіційних і неофіційних ситуаціях;
- *дискусії та суперечки* на відомі теми зі щоденного життя;
- дискусії за *круглим столом* (за умови чіткої вимови і доброї акустики).

1.3. Комунікативні ролі

- незнайомець / незнайомка,
- знайомий / знайома;
- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич / родичка;
- турист / туристка;
- студент / студентка;
- клієнт / клієнтка;
- гість / гостя;
- пасажир / пасажирка;
- пацієнт / пацієнтка;
- співрозмовник / співрозмовниця;
- замовник / замовниця;
- читач / читачка;
- глядач / глядачка;
- слухач / слухачка;
- продавець / продавчиня;
- покупець / покупчиня;
- учасник / учасниця чи свідок події.

2. ЧИТАННЯ

2.1. Загальний перелік умінь

Претендент *розуміє:*

- основний зміст неадаптованого тексту, описового та розповідного типу, науково-популярного чи загальноосвітнього змісту, його тему та комунікативну мету;
- деталі тексту, окремі факти та зв’язок між ними;
- опис подій, почуттів та побажань у приватних листах на рівні, достатньому для листування;
- тексти з лінійною послідовністю викладу про явища, пов’язані зі сферою зацікавлень;
- чітко написані інструкції щодо користування технічним обладнанням, предметами побуту.

Претендент *може знайти*

- головну інформацію в повсякденних матеріалах, таких як: листи, брошури та короткі офіційні документи;
- головні тези в газетних статтях із простою лінійною структурою на відомі теми про відомі предмети;
- основні положення, докази й узагальнення в аргументованому тексті з чіткою структурою;
- бажану інформацію з великих за обсягом текстів;
- назви статей зі списку бібліографії.

Претендент *може достовірно витлумачити* позицію автора тексту і зроблені висновки.

2.2. Типи текстів

- вивіски в громадських місцях;
- написи й оголошення в межах певної теми (див.: *Каталог Б*);
- короткі оригінальні тексти й оголошення**,** пов’язані із приватною, публічною, професійною та освітньою сферами життя;
- короткі газетні і журнальні статті з описом подій**;** прес-релізи, інтерв’ю в пресі;
- рекламні тексти;
- меню і рецепти;
- розклад руху транспорту;
- інструкції до побутових приладів;
- формуляр з особистими даними, наприклад, для запису в бібліотеку, для членства в клубі / секції;
- довідка;
- листівки, короткі приватні листи;
- електронні листи, факси, смс-повідомлення;
- брошури, проспекти, плакати;
- уривки оригінальних прозових художніх текстів (новел, оповідань, повістей, романів), доступних для сприйняття на рівні В1;

- деякі види ділових паперів: анотація, відгук, рецензія;
- щоденники, мемуари.

2.3. Комунікативні ролі

- незнайомець / незнайомка;
- знайомий / знайома;
- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич / родичка;
- турист / туристка;
- пасажир / пасажирка;
- студент / студентка;
- клієнт / клієнтка;
- пацієнт / пацієнтка;
- гість / гостя;
- працівник / працівниця;
- покупець / покупчиня;
- продавець / продавчиня;
- орендар / орендарка;
- господар / господиня;
- власник / власниця;
- глядач / глядачка;
- читач / читачка;
- слухач / слухачка;
- заявник / заявниця;
- учасник / учасниця події;
- свідок події.

3. ПИСЬМО

3.1. Загальний перелік умінь

Претендент *уміє*:

- писати тексти на загальні теми та теми в межах своїх зацікавлень;
- скорочено записувати основні пункти з навчальної чи популярної лекції, за умови, що тема відома, а мовлення лектора чітке, послідовне, однозначне, відповідає нормам літературної вимови;
- з коротких простих елементів створювати складне за структурою висловлювання для вираження відношень причини, часу, місця;
- написати відгук про нові та незвичайні речі в межах своїх зацікавлень;
- писати особисті листи та висловлювати думки на абстрактні теми або на теми культури: музика, фільми, друзі, святкування тощо;
- заповнити формуляр чи бланк, наприклад, на пошті, у банку, у поліклініці, в офісі;
- передати потрібну інформацію у формі записки; писати записки з простою інформацією про невідкладні потреби друзям, службовцям, учителям та іншим особам, хто відіграє певну роль у повсякденному житті, висвітлюючи при цьому пункти, які він/вона вважає важливими;
- описати подію, очевидцем або учасником якої він / вона був / була;
- у формі письмової розповіді відтворити добре відому йому / їй або щойно почуту історію (написати переказ);
- оформлювати листи та найуживаніші документи (заява, резюме, автобіографія, пояснювальна записка);
- заадресувати конверт.

3.2. Типи текстів

- докладна розповідь про себе, свою сім'ю, хобі, роботу чи навчання; про свій дім, своє місто і рідну країну; про зацікавлення, смаки і вподобання, розпорядок дня, досвід і плани;
- докладний опис людей, місць, предметів, подій і діяльності;
- письмова вказівка стосовно того, як щось зробити (рецепт приготування страви, маршрут добирання додому чи до готелю);
- короткий опис прочитаної книжки чи статті або переглянутого фільму із коротким коментарем;
- короткий, доповнений власними враженнями, опис події, учасником або очевидцем, якої він був / вона була;
- тези виступу на конкретну тему (див.: *Каталог Б*) зі стислим обґрунтуванням (аргументація з елементами оцінки) і висновком;
- компліменти.

3.3. Комунікативні ролі

- незнайомець / незнайомка;
- знайомий / знайома;
- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич / родичка;

- гість / гостя;
- турист / туристка;
- студент / студентка;
- продавець / продавчиня,
- покупець / покупчиня;
- клієнт / клієнтка, споживач / споживачка;
- заявник / заявниця;
- пацієнт / пацієнтка;
- працівник / працівниця;
- орендар / орендарка житла,
- орендодавець / орендодавиця;
- водій,
- пасажир / пасажирка;
- глядач / глядачка;
- читач / читачка;
- слухач / слухачка;
- свідок, учасник / учасниця подій;
- співрозмовник / співрозмовниця.

4. ГОВОРІННЯ

4.1. Загальний перелік умінь

А. Монологічне мовлення

Претендент *уміє*:

- зв’язними реченнями висловити власну думку і погляди стосовно тем, що стосуються його / її діяльності, сфер зацікавлень, досвіду і планів (*Каталог А, Каталог Б*);
- ввічливо висловити власні переконання, погляди, згоду чи незгоду з думками інших;
- стисло пояснювати власні думки, плани, діяльність;
- описувати людей, місця, предмети, події і дії;
- викладати власні вказівки (інструкції) стосовно того, як щось зробити;
- характеризувати осіб чи події, висловлюючи власні враження;
- висловлювати власні почуття (подив, радість, сум) і ставлення (зацікавлення, байдужість) до фактів, подій, дійових осіб і їхніх вчинків;
- переповідати сюжет книжки, фільму або статті, підсумовуючи виклад коротким коментарем;
- описувати власні мрії, надії і прагнення;
- зв’язно викладати події у лінійній послідовності в усіх часо-видових формах і розповідати деталі непередбачуваних подій, наприклад, нещасного випадку;
- висловлювати власну думку стосовно заданої теми (*Каталог Б*), стисло обґрунтовуючи її (аргументація з елементами оцінки) і роблячи висновки.

Б. Діалогічне мовлення

Претендент *уміє*:

- без підготовки вступати в розмову на відомі теми або теми, пов’язані з приватною, публічною, професійною та освітньою сферами життя (наприклад: сім’я, хобі, робота, подорож, останні новини – повний перелік див.: *Каталог Б*);
- впоратись із менш звичними ситуаціями в магазинах, на пошті, у банках, наприклад: повернення неякісної покупки чи усне висловлення скарги;
- залагодити більшість ситуацій, які виникають під час подорожі (наприклад, запитати у водія, де вийти), її організації або проживання, контактувати з органами влади під час закордонного візиту;
- отримати, передати й уточнити просту фактичну інформацію, хоча іноді потребує повторення окремих слів і фраз;
- попросити про докладні інструкції, а також викласти власні інструкції стосовно того, як щось зробити;
- порівнювати і зіставляти альтернативи, обговорюючи: що робити, куди піти, кого або що обрати і т.д.; попросити інших висловитися щодо подальшого плану дій.
- підтримувати розмову або дискусію, проте іноді відчуває труднощі, коли намагається точно сформулювати те, що він / вона хоче сказати;

- брати участь у звичайній формальній дискусії на відомі теми, коли відбувається обмін фактичною інформацією, дають вказівки або обговорюють рішення практичних проблем.

4.2. Типи текстів

А. Монологічне мовлення

- докладна розповідь про себе, свою сім'ю, хобі, роботу чи навчання; про свій дім, своє місто і рідну країну; про свої зацікавлення, смаки і вподобання, розпорядок дня, досвід і плани;
- докладний опис людей, місць, предметів, подій і дій;
- усна вказівка стосовно того, як щось зробити (рецепт приготування страви, маршрут добирання додому чи до готелю);
- повідомлення про прочитану книжку чи статтю або переглянутий фільм із коротким коментарем;
- розповідь у лінійній послідовності про подію чи непередбачувану ситуацію, учасником або очевидцем якої він був / вона була, підкріплену характеристикою осіб чи подій та висловленням власних вражень;
- підготовлений виступ на конкретну тему (див.: *Каталог Б*) із стислим обґрунтуванням (аргументація з елементами оцінки) і висновком;
- компліменти.

Б. Діалогічне мовлення

- діалог (10–12 реплік) у менш звичних ситуаціях із мінімального переліку тем (див.: *Каталог А, Каталог Б*);
- телефонна розмова.

4.3. Комунікативні ролі

- незнайомець / незнайомка;
- знайомий / знайома;
- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич / родичка;
- гість / гостя;
- турист / туристка;
- студент / студентка;
- продавець / продавчиня;
- покупець / покупчиня;
- клієнт / клієнтка, споживач / споживачка;
- заявник / заявниця;
- пацієнт / пацієнтка;
- працівник / працівниця;
- орендар / орендарка житла;
- орендодавець / орендодавиця;
- водій;
- пасажир / пасажирка;
- глядач / глядачка;
- читач / читачка;

- слухач / слухачка;
- свідок, учасник / учасниця подій;
- співрозмовник / співрозмовниця;
- учасник / учасниця телефонної розмови.

Каталог А

Перелік комунікативних намірів

- привернути увагу, встановити контакт;
- представити себе або інших;
- привітатися;
- попрощатися;
- подякувати (*Вельми вдячний за увагу*);
- вибачитися;
- привітати;
- побажати (*Нехай Ваше життя буде багате на радісні події*);
- зробити комплімент (*У тебе чудовий вигляд. Ти неперевершений спеціаліст*);
- ставити запитання і відповідати на них;
- просити надати інформацію (*Скажіть, будь ласка…. Покажіть, будь ласка*);
- підтвердити інформацію / заперечити її (*Так, це книга. Ні, це не зошит, це ручка*);
- висловити свої уподобання (*Мені подобається… . Мені не подобається… . Я люблю… . Я не люблю… . Я віддаю перевагу… .*);
- прохання / спонукання робити щось (*Ходімо дивитися фільм. Напиши вправу в зошиті*);
- заборона робити щось / заклик не робити чогось (*Не смій тут смітити! Не торкатися! Високий струм!*);
- виражати впевненість / невпевненість;
- висловлювати можливість / неможливість;
- виражати припущення / гіпотезу (*Припускаю, що… . Нехай х = 10, тоді...*);
- виражати необхідність, потребу (*Мені треба / необхідно / потрібно вчитися*);
- обґрунтовувати твердження, аргументувати свою думку;
- визначати мету, призначення (*Він вчиться в університеті на факультеті прикладної математики, щоб у майбутньому стати дизайнером ігор. Шампунь для сухого волосся*);
- запрошувати (*Чи не бажаєш скласти мені компанію*?**);**
- розпочинати, підтримувати, закінчувати розмову, вступати в неї, контролювати перебіг розмови, перепитувати інформацію (*Поговорімо про ситуацію у світі. Хто може почати? Повторіть ще раз дати. А можна я доповню ваш виступ ? Чи всі висловили свої думки*?);
- виражати свої думки і переконання (*Я думаю / вважаю / переконаний, що…*);
- порадити чи відмовити робити щось (*Рекомендую почати з простого матеріалу. Хочу порадити не робити цього. Проконсультуйтесь у юриста*);
- ідентифікувати предмети / осіб / процеси / події (*Іван Дідула – викладач Львівського університету. Це часи Відродження*);
- давати визначення (*Лікар – це спеціаліст, який лікує людей.*);
- виражати надію турботу і занепокоєння (*Сподіваюся, що в тебе все добре. Бережи себе. Будь обережний. Що сталося? Тобі погано*?);
- висловлювати радість, печаль, смуток і співчуття (*Який я радий! Мені сумно. Дуже шкода. Співчуваю*);
- виражати задоволення і незадоволення (*Я (не) задоволений такою роботою*);

- висловлювати байдужість (*Мені байдуже. Мені все одно. Це мене не хвилює*);
- висловлювати розчарування (*Дуже прикро, але нічого не вийшло*);
- виражати належність / членство (*Це книга мого брата. Він член Пласту*);
- виражати просторові значення місця і напрямку (*з-під, з-над, вверху, внизу, на північному сході, їхати на захід*);
- виражати часові поняття (*через два тижні, протягом року, минулого місяця, торік*);
- виражати причинно-наслідкові значення (*Через погану погоду ми не пішли у парк. Унаслідок повені постраждали довколишні села. Завдяки високим показникам промисловості ВВП зріс на 20 %. Усупереч думці більшості він довів свою гіпотезу*);
- виражати умову і наслідок (*Якщо працюватимеш, матимеш кращі результати*);
- виражати смислові зв'язки між частинами тексту чи висловлюваннями інших, покликатися на чиюсь думку (*По-перше, ... По-друге, ... Як казав Григорій Сковорода, з усіх втрат втрата часу найбільша*);
- порівнювати об'єкти (*Цей будинок вищий, ніж той. Вона вища за брата. Ми більше працювали від них*);
- запитувати про згоду і відмову (*Ти (не)погоджуєшся зі мною? Ти (не)згідний? Ти за чи проти?*);
- пропонувати, приймати і відхиляти пропозиції (*Пропоную піти на концерт. На жаль, не можу сьогодні. А я залюбки піду з вами*);
- обіцяти зробити щось (*Обіцяю відписати вам листа завтра*);
- виражати характеристики / властивості / стан предметів, осіб, процесів.

Каталог Б

Тематичний каталог

1) **Людина**

а) ім’я і прізвище, адреса, стать, сімейний стан, вік, дата і місце народження;
б) національність, країна і знання мов;
в) освіта;
г) професія і вид занять;
ґ) вигляд, одяг, мода;
д) риси характеру;
е) сім’я і родина, члени родини;
є) родинні стосунки;
ж) взаємини з іншими людьми;
з) контакти з іншими людьми (зустріч, листування).

2) **Дім, помешкання**

а) тип і величина помешкання (квартира, приватний будинок);
б) частини будинку (поверх, фойє, коридор, балкон, горище, дах);
в) кімнати в будинку відповідно до функціонального призначення;
г) меблі і предмети інтер’єру та декору;
ґ) бронювання кімнати в готелі;
д) винаймання квартири або будинку;
е) оплата за помешкання (оренда, комунальні платежі).

3) **Щоденне життя, побут**

а) типові щоденні заняття;
б) предмети повсякденного вжитку;
в) окреслення часу (пори року, місяці, дні тижня, година і хвилини);
г) умови і стиль життя;
ґ) перукарські послуги та косметичні процедури.

4) **Дозвілля, відпочинок**

а) способи проведення вільного часу;
б) хобі і зацікавлення;
в) види спорту і спортивних споруд (стадіон, басейн, корт, ковзанка);
г) преса, радіо, телебачення, Інтернет;
ґ) музеї, картинні галереї і виставкові зали;
д) театр, кінотеатр, філармонія;
е) фестиваль.

5) **Подорожі**

а) громадський транспорт;
б) засоби пересування;
в) залізничний вокзал;
г) автовокзал;

ґ) аеропорт;
д) поїздка у громадському транспорті чи таксі, у поїзді чи літаку;
е) канікули і відпочинок – бронювання і винаймання житла;
є) заправка;
ж) туристичні атракції (цікаві місця й об’єкти);
з) перетин кордону, митниця.

6) Суспільні відносини
а) соціальні інституції;
б) суспільні проблеми;
в) державний устрій країни;
г) війна і мир;
ґ) суспільно-політичні події.

7) Здоров’я й особиста гігієна
а) частини тіла;
б) особиста гігієна;
в) самопочуття;
г) хвороби і недуги;
ґ) візит до лікаря;
д) аптека;
е) діагностика (аналізи й обстеження).

8) Освіта
а) основні канцелярські товари;
б) навчальні дисципліни;
в) навчальні заклади;
г) освітні напрями і спеціальності;
ґ) організація навчального процесу (лекція, семінар, консультація, курс, семестр, залік, іспит).

9) Робота
а) офіційне працевлаштування і робота за контрактом;
б) робочий час (початок і кінець робочого дня, обідня перерва) і час на відпустку;
в) вихідні дні;
г) оплата праці (зарплата).

10) Покупки
а) магазини і базари;
б) споживчі товари;
в) засоби гігієни;
г) промислові товари;
ґ) одиниці ваги й об’єму;
д) гроші;
е) форми оплати (готівка, кредитна картка).

11) Ресторан, кафе
а) страви;
б) напої;
в) посуд і столові прибори;
г) заклади харчування;
ґ) смакові вподобання.

12) Послуги
а) банк;
б) пошта;
в) бібліотека;
г) спортзал, басейн;
ґ) перукарня;
д) страхова компанія.

13) Місця
а) тип і розташування місцевості;
б) інституції і громадські місця;
в) пам’ятки культури і пам’ятники;
г) туристичні атракції.

14) Природне середовище
а) погода, пори року, клімат;
б) рослини;
в) тварини (свійські і дикі);
г) природні об’єкти (ліс, озеро, річка, гори, море).

15) Традиції, звичаї, свята
а) державні і релігійні свята;
б) день народження, весілля;
в) побажання і подарунки;
г) українські звичаї і традиції.

1. ЗМІСТ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В1

Претендент уміє розпізнавати і використовувати граматично правильні мовні форми для вираження власних намірів у межах комунікативних потреб, зазначених у тематичному каталозі рівня **В1**. Обсяг граматичних умінь рівня **В1** охоплює усі аспекти, що перелічені на рівні **А1**, **А2,** але із розширенням лексичного матеріалу, зростанням діапазону синтаксичних структур та ситуацій комунікації. Знання граматики (родові форми слів, відмінювання, дієвідмінювання, часи, погодження форм між собою і т.д.) претендент показує під час виконання письмових завдань та в ході усної частини іспиту. Жодна із частин іспиту не передбачає тестування правил чи презентації повних словозмінних чи словотвірних парадигм.

Знання відмінкових форм іменних частин мови передбачені тільки для визначених до вказаного рівня функцій відмінків.

Відсоток граматичної, орфографічної та пунктуаційної вправності (точності) у загальній оцінці не може перевищувати 20 %. Кількість однотипних помилок не обмежена і не впливає на оцінку за умови, що ці помилки не спотворюють змісту сказаного чи написаного.

1.1. ФОНЕТИКА. ОРФОЕПІЯ. ГРАФІКА

1.1.1. **Голосні та приголосні звуки**:

- чергування голосних звуків [**о**], [**е**] з [**і**]: *стіл – стола, річ – речі;*
- чергування [**о**], [**е**] з фонетичним нулем: *гуртожиток – гуртожитки, учень – учні;*
- чергування [**о**] з [**е**] після шиплячих та [**й**]: *чотири – четвертий, один – єдиний;*
- чергування приголосних звуків [**к**], [**х**], [**г**] з [**ч**], [**ш**], [**ж**] в іменниках у кличному відмінку: *козак – козаче, друг – друже;*
- чергування приголосних звуків [**к**], [**х**], [**г**] з [**ц'**], [**с'**], [**з'**] в іменниках місцевого та давального відмінків: *книжка – у книжці, поверх – на поверсі; підлога – на підлозі, Ольга – Ользі;*
- чергування приголосних звуків [**к**], [**х**], [**г**] з [**ч**], [**ш**], [**ж**] при словотворенні: *око – очко, вухо – вушко, нога – ніжка*;
- чергування приголосних **д//дж, с//ш, к//ч, т//ч**: *ходити – ходжу, сидіти – сиджу, носити – ношу, плакати – пла́чу, платити – плачу́;*
- спрощення в групах приголосних: *виїзд – виїзний, честь – чесний, тиждень – тижня, щастя – щасливий;*

1.1.2. **Наголос**:

- подвійний: *по́милка – поми́лка; за́вжди – завжди́*;
- для розрізнення слів: *замо́к* (*Не можу відкрити **замо́к***) – *за́мок* (*Їду на екскурсію у **за́мок***);
- для розрізнення форм: ру́ки (називний відмінок множини: *мої ру́ки* – руки́ (родовий відмінок однини: *моєї руки́*).

1.1.3. **Засоби милозвучності української мови**:

- чергування прийменників **у – в**: *була* ***в*** *Україні, жив* ***у*** *Варшаві*;
- чергування сполучників **і – й**: *Полтава* ***й*** *Одеса, Нью-Йорк* ***і*** *Київ*;
- варіанти прийменників **з, зі, із**: ***з*** аудиторії, ***зі*** стола, ***із*** Сингапуру.

1.1.4. **Інтонація** (розповідна, питальна, оклична).

1.1.5. **Графічні засоби компресії письмового тексту**:
- абревіатури: *ВР України, Кабмін, ЛНУ імені І. Франка, ООН;*
- скорочення іменників(частково): *ауд. - аудиторія, м – метр, кг – кілограм;*
- скорочення порядкових числівників: *1-й (перший), 3-тє (третє), у 2018-му (у дві тисячі вісімнадцятому), об 11-й год (об одинадцятій годині)*.

1.2. МОРФОЛОГІЯ

1.2.1. УТВОРЕННЯ ВІДМІНКОВИХ ФОРМ ІМЕННИХ ЧАСТИН МОВИ В ОДНИНІ ТА МНОЖИНІ:

1.2.1.1. **Іменник**
- відмінювання іменників чоловічого роду з основою на твердий приголосний: *чемпіон*, *стан, метр, холод*, *континент, Лев, Валентин, Лондон*;
- відмінювання іменників чоловічого роду з твердою основою (кінцевий компонент –**ар**): *пекар, комісар, узвар, гектар*.
- відмінювання іменників чоловічого роду з кінцевим компонентом –**яр**: *футляр, перпендикуляр; школяр, пісняр, каменяр*.
- відмінювання іменників чоловічого роду з кінцевим компонентом –**о,** у тому числі власні назви**:** *Шевченко, Андрійко, Махно, безхатько;*
- відмінювання іменників чоловічого роду з кінцевими компонентами **ж, ч, щ, ш,** у тому числі власні назви**:** *сторож, викладач, слухач, товариш, Свищ, Драч;*
- відмінювання іменників чоловічого роду з м’якою основою (кінцеві компоненти **ь, й**): *кінь, велетень, Кудлай*;
- відмінювання іменників чоловічого роду з кінцевими компонентами **-ець, -ень**: *хлопець, червень, українець, пень*;
- відмінювання іменників чоловічого роду з кінцевими компонентами **-ин (-анин, -янин)**: *громадянин, болгарин, селянин, киянин, вінничанин;*
- відмінювання іменників чоловічого роду з кінцевим компонентом **-ий** (прикметникове походження): *Коцюбинський*, *вартовий, молодий;*
- відмінювання іменників жіночого роду з твердою основою (закінчення **-а**): *Ольга, каса, касирка, донечка, жінка*, *студентка, записка;*
- відмінювання іменників жіночого роду з м’якою основою (закінчення **-я**): *робітниця, Катруся, парасоля, стаття*.
- відмінювання іменників жіночого роду з м’якою основою (кінцевий компонент **-ія**): *Анастасія, філія, Іспанія, сім’я*;
- відмінювання іменників жіночого роду із нульовим закінченням: *осінь, тінь, любов, подорож.*
- відмінювання іменників жіночого роду із кінцевим компонентом **-ість:** *радість, молодість.*

- відмінювання іменників середнього роду із закінченням –**о**: *відро, дитятко, гроно;*
- відмінювання іменників середнього роду із закінченням –**е**: *явище, озерце, середовище;*
- відмінювання іменників середнього роду із закінченням –**я**: *завдання, знаряддя, прислів'я.*
- відмінювання множинних іменників: *Карпати, Черкаси, двері, окуляри.*

1.2.1.2. **Прикметник**

- відмінювання прикметників чоловічого, жіночого, середнього роду із закінченнями **-ий, -а, -е**: *вагомий, вагома, вагоме; відомий, відоме, відоме; демократичний, демократична, демократичне;*
- відмінювання прикметників чоловічого, жіночого, середнього роду із закінченнями **-ій, -я, -є**: *всесвітній, всесвітня, всесвітнє; сьогоднішній, сьогоднішня, сьогоднішнє;*
- форми прикметників чоловічого роду із нульовим закінченням у називному та знахідному відмінках: *зелен, молод, потрібен;*
- відмінювання прикметників у формі множини **-і**: *європейські, червоні, важливі, лінійні.*

1.2.1.3. **Числівник**

- відмінювання родових форм порядкових числівників із закінченням –**ий, -а, -е**: *сотий, сотого, сотому…, двадцята, двадцятої, …, двохтисячне, десяти-мільйонний;*
- відмінювання родових форм порядкових числівників із закінченням –**ій, -я, -є**: *третій, третього, …, третя, третьої, …, третє, третього*;
- відмінювання кількісних числівників **один (одна, одне, одні), два (дві), три, чотири**: *один, одного, двох, двом, на трьох; чотирьох, чотирма …;*
- відмінювання неозначених числівників: *багато – багатьох, багатьма, на багатьох; кілька – кільком, кількох, кількома, на кількох; декілька – декількох, декільком, декількома…*

1.2.1.4. **Займенник**

- відмінювання особових займенників: *я (мене, мені, мною), ти (тебе, тобі, тобою), ми (нас, нам, нами), ви (вас, вам, вами);*
- відмінювання присвійних займенників чоловічого, середнього і жіночого родів: *мій, моє (мого, моєму, моїм), моя (моєї, моїй, моєю); твій, твоє (твого, твоєму, твоїм), твоя (твоєї, твоїй, твоєю); наш, наше, наша; ваш, ваше, ваша;*,
- відмінювання присвійного займенника **їхній** у формі чоловічого і середнього родів *їхній, їхнє;* незмінна форма присвійного займенника *його;*
- відмінювання присвійного займенника **їхня** у формі жіночого роду *їхня, їхньої; їхній, їхньою, на їхній;* незмінна форма присвійного займенника *її;*
- відмінювання особово-вказівних займенників: *він (його, у нього, йому, ним, на ньому), вона (її, біля неї, їй, нею, на ній), воно (його, у нього, йому, ним, на ньому), вони (їх, для них, ним, ними, на них).*

- відмінювання зворотного займенника *себе (собі, собою, на собі)*.
- відмінювання вказівних займенників *той, цей*.
- відмінювання питально-відносних займенників *хто, що, який, чий, котрий.*

1.2.2. УЖИВАННЯ ВІДМІНКОВИХ ФОРМ В ОДНИНІ ТА МНОЖИНІ. ОСНОВНІ ЗНАЧЕННЯ ВІДМІНКІВ:

НАЗИВНИЙ ВІДМІНОК

- суб'єкт активної дії (***Вітер*** *дме з півночі.* ***Собака*** *гавкає голосно*);
- вказівка на особу чи предмет (*Це мій улюблений* ***фільм****. Це наша* ***програма***);
- носій характеристики – компонент складеного іменного присудка (*Сестра –* ***студентка****. Віктор –* ***лікар****. Україна – молода* ***країна***);
- вказівка на факти, події (Сьогодні *вибори*. Незабаром *Різдво*);
- наявність особи або предмета (*У мене є* ***брат****. На майдані буде* ***пам'ятник***);
- ідентифікація особи чи предмета (*Мене звати* ***Петро****. Це місто називається* ***Дніпро***);
- об'єкт зацікавлення (*Мені подобається* ***сучасний стиль*** *в архітектурі. Студентам сподобалася* ***екскурсія****. Нам потрібна* ***книга***);
- об'єкт порівняння при вищому ступені прикметників (Київ більш давній, ніж ***Львів***);
- проміжок часу (Сьогодні ***п'ятниця***);
- стан (***Хвилювання*** *студентів перед іспитом*).

РОДОВИЙ ВІДМІНОК

а) без прийменника:

- належність особі чи предметові (*Це батьки* ***Миколи****. Телефонував друг* ***Олени****. Вступати у коледж* ***університету***);
- ознака предмета (*Завтра день* ***відпочинку****. Де центр* ***міста****?*);
- суб'єкт дії, названої віддієслівним іменником (*Бачити виступ* ***артистів****. Чутно шелест* ***листя***);
- носій ознаки (*Відчути свіжість* ***ранку****. Крізь сніг пробивається зелень* ***трави***);
- носій ознаки (у поєднанні з прикметником) (*Людина* ***похилого віку****. Хлопець* ***міцної статури****. Дівчина* ***веселої вдачі***);
- позначення частини від цілого (*Випийте склянку* ***води****. Купи* ***морозива***);
- кількісно-іменні відношення (*Працює група* ***студентів****. Ми побачили табун* ***коней***);
- час і дата дії, події, явища (***Наступної середи*** *буде контрольна робота. Я народився* ***десятого березня****. Котрого числа? – Сьогодні* ***вісімнадцятого жовтня дві тисячі третього року***);
- об'єкт дії при запереченні (*Не зрозумів* ***слова****. Не побачив* ***друзів***);
- позначення кількості та міри в поєднанні з кількісними числівниками (*В Україні живе близько 42* ***мільйонів осіб****. Потрібно їсти багато* ***фруктів***);
- об'єкт бажання, очікування, вимоги тощо (*Студент попросив* ***слова****. Нетерпляче виглядати* ***поїзда****. Бажаю* ***здоров'я***);

б) з прийменниками:

- **З, ІЗ, ЗІ, ВІД**: початок руху – звідки? – (*Вони приїхали з* ***Румунії****. Ми вийшли* ***із гуртожитку****. Поїзд відправився* ***зі станції****. Я прийшов* ***від лікаря***);
- **З, ІЗ, ЗІ**: відношення до певної галузі науки, мистецтва. техніки (*Це підручник* ***із фізики****. Виконайте вправи* ***з граматики****. Ми відвідуємо заняття* ***із живопису***);
- **З, ІЗ, ЗІ**: відношення до матеріалу, з якого виготовлено предмет (*Ми зробили іграшки* ***з паперу****. Цей сік* ***зі свіжих апельсинів***);
- **ДО**: кінцевий пункт напряму дії (*Як доїхати* ***до залізничного вокзалу****? Піти* ***до озера***);
- **ДО**: об'єкт дії (*Беріться* ***до роботи***!);
- **ДО**: схожість об'єктів (*Подібний* ***до молодшого брата***);
- **ДО, ДЛЯ**: призначення предмета, мета дії (*Додаток* ***до енциклопедії.*** *Шукаємо деталі* ***до автомобіля****. Підготували сюрприз* ***для друга***);
- **БІЛЯ, СЕРЕД, НЕДАЛЕКО ВІД, СПРАВА (НАПРАВО) ВІД, ЗЛІВА (НАЛІВО) ВІД, НАВПРОТИ, ПОСЕРЕД**: місце, близькість до чого-небудь (***Навпроти університету*** *розташований парк.* ***Зліва від готелю*** *зупинився автобус*);
- **ВІД**: напрям руху від особи чи предмета (*Відійдіть* ***від мене****. Від'їхав* ***від будинку***);
- **ВІД, З**: причину (*Почервоніти* ***від сорому****. Стрибати* ***з радості***);
- **ВІД**: порівняння при вищому ступені прикметників (*Брат вищий* ***від мене***);
- **БЕЗ**: визначення параметрів, обмеження у чому-небудь (*Я п'ю каву* ***без цукру. Без праці*** *не буває успіху. Олег прийшов* ***без квітів***).

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК

- особу або предмет для яких (на користь чи на шкоду) відбувається дія (*Завдав* ***батькам*** *клопоту. Буря завдала шкоди* ***лісу***);
- особу, яка переживає певний стан (***Мені*** *не спиться.* ***Вікторові*** *здалося, що друзі не зрозуміли його.* ***Нам*** *весело*);
- адресат дії (*Щотижня я пишу листи* ***батькам***);
- особу, яка потребує чого-небудь (***Тобі*** *треба звернутися до стоматолога.* ***Олені*** *потрібна допомога*);
- при вказівці на вік особи чи предмета (***Дідусеві*** *вісімдесят років.* ***Цьому собору*** *вже понад п'ять століть*).

ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК

а) без прийменника:

- безпосередній прямий об'єкт дії (*Митник перевірив* ***документи***);
- час дії, тривалість, повторюваність (*Ми* ***весь місяць*** *чекали на екскурсію*);

б) з прийменниками:

- **В, У, НА, ЗА**: напрям руху суб'єкта (*Степан їде* ***в університет****. Автобус повернув* ***за будинок****. Ми підемо* ***на Говерлу***);
- **В, У, ЗА, ЧЕРЕЗ**: на позначення часу здійснення, завершення дії, вказівки на день тижня (*Олена повернеться* ***через тиждень****. Я чекатиму тебе* ***в суботу****. Вивчити нові слова* ***за місяць***);
- **ЗА**: порівняння при вищому ступені прикметників. (*Брат молодший* ***за сестру***);

- **ЧЕРЕЗ**: на позначення руху через простір (*Їхати **через ліс***);
- **ЧЕРЕЗ:** на позначення причини дії або бездіяльності (*Не виконали завдання **через хворобу***);
- **НА, ЗА**: на позначення часу тривалості дії (*Студенти написали твір **за годину**. Олег підписав контракт **на рік***);
- **ЗА, ПРО**: для вираження об'єктних відношень (*Молитися **за мир**. Боротися **за свободу***);
- **НА**: для вираження подібності об'єктів (*Син схожий **на батька***);
- **НА**: для вираження стану чи ознаки суб'єкта (*Бабуся захворіла **на грип***);
- **ПО**: для вираження мети дії (*Послати **по лікаря**. Піти **по воду***);

ОРУДНИЙ ВІДМІНОК

а) без прийменника:

- для вираження реальної та бажаної професійної або соціальної характеристики особи в складі складеного іменного присудка зі зв'язками **стати, бути** (*Будемо **товаришами**. Важко стати **вчителем***);
- для вираження об'єктних значень – вказівки на засіб дії (*Студент пише **новою ручкою**. Діти люблять малювати **олівцями***), вказівки на спосіб пересування (*Щодня ми їздимо в університет **трамваєм** № 8*), вказівки на об'єкт, якого стосується дія (*Іван Петрович керує **кафедрою**. Ми захоплюємося **сучасною музикою**. Вчимося розмовляти **українською мовою***);
- для вираження обставинних відношень – місця (*Туристи пішли **стежкою**. Ми любимо гуляти **вулицями** Львова*);

б) з прийменником:

- **З, ІЗ, ЗІ**: на позначення спільності дії (*Дмитро розмовляє **з Оленою**. Викладач працює **зі студентами***);
- **З, ІЗ, ЗІ**: для вираження ознаки предмета (*Олена любить каву **з молоком**. Богдан пив чай **із лимоном***);
- **З, ІЗ, ЗІ**: для характеристики дії (*Діти їдять йогурт **з апетитом**. Іноземні студенти розмовляли по-українськи **з акцентом***);
- **НАД, ПІД, ПЕРЕД, ЗА, МІЖ**: на позначення місця розташування об'єкта (*Туристи зупинилися **перед пам'ятником**. **Між полями** тече річка. **Над столом** повісили нову лампу*);
- **МІЖ**: для вираження об'єктних відношень (*Визначте відмінності **між цими предметами**. **Між студентами** в групі склалися доброзичливі стосунки*);
- **ПЕРЕД**: на позначення часових понять (***Перед екзаменом** відбудеться консультація. **Перед концертом** прочитайте програму*).

МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК

- **У, В, НА**: на позначення місця знаходження особи чи предмета (*Директор працює **в кабінеті**. Листя лежить **на тротуарі***);
- **У, В**: на позначення часу (коли?) в поєднанні зі словами – назвами місяців та словом *рік* (*Марія народилася в травні, **у 2004-му році***);
- **ПО**: на позначення місця, де відбувається рух (*Човни плили **по Дніпру**. Кішка бігає **по кімнаті***);

- **ПО**: на позначення означальної відносної характеристики об'єкта (*Новий викладач повторив своє ім'я та* ***по батькові****. В аудиторії зустрілися давні товариші* ***по навчанню***);
- **О, ОБ**: на позначення часу (*Заняття починаються* ***о шостій годині***).

КЛИЧНИЙ ВІДМІНОК

- на позначення адресата-об'єкта, до якого звертається мовець (***Лесю****, запрошуємо тебе в театр.* ***Офіціанте****, я хотів би замовити яблучний сік*);
- на позначення адресата-суб'єкта, який потенційно виконує волю мовця (***Максиме****, напиши лист батькам*!).

1.2.3. ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА (ДІЄВІДМІНЮВАННЯ)

ДІЙСНИЙ СПОСІБ

- дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі (*запрошую, запрошуєш, запрошує, запрошуємо, запрошуєте, запрошують, мию(ся), миєш(ся), миєть(ся), миємо(ся), миєте(ся), миють(ся)*);
- дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі (*беру, береш, бере, беремо, берете, беруть*);
- дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі (*знайомлю*, *знайомиш, знайомить, знайомимо, знайомите, знайомлять*);
- дієвідмінювання дієслів **дати, їсти** у теперішньому часі (*даси, дамо, … дадуть; їм, їси, їсть, їмо, їсте, їдять*);
- видові пари дієслів: *пити – випити, іти – піти, ставити – поставити, класти – покласти, приносити – принести, брати – взяти, купувати – купити, отримувати – отримати, виклика́ти – ви́кликати;*
- утворення форм роду і числа дієслів минулого часу недоконаного і доконаного виду (*хотів, хотіла, хотіло, хотіли*; *побачив, побачила, побачило, побачили*);
- дієвідмінювання дієслів недоконаного виду в майбутньому часі – складена форма (*буду боротися, будеш пити, буде кричати, будемо мріяти …*);
- дієвідмінювання дієслів недоконаного виду в майбутньому часі – аналітична форма (*боротимуся, питимеш, кричатиме, любитимете, мріятимуть …*);
- дієвідмінювання дієслів доконаного виду в майбутньому часі (*скажу …, закричите …, поборють …*).

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ

- утворення форм наказового способу (*мрій, кажіть (скажіть), пий, пийте, борися, боріться, хай/нехай бореться, хай/нехай борються*).

УМОВНИЙ СПОСІБ

- утворення форм умовного способу (*говорив би, випила б, прочитали б*).

1.2.4. СЛОВОТВІР

1.2.4.1. Ступені порівняння якісних прикметників:

а) проста форма вищого ступеня: *важкий – важчий*, *легкий – легший, дорогий – дорожчий;*

б) проста форма найвищого ступеня: *найважчий*, *найлегший*, *найдорожчий*;

в) складена форма вищого ступеня: *більш синій, менш холодний, більш дорогий;*

г) складена форма найвищого ступеня порівняння: *найбільш високий, найменш потрібний;*
ґ) суплетивні форми: *гарний (=добрий) – кращий, поганий – гірший*.

1.2.4.2. Ступені порівняння якісних прислівників:

а) проста форма вищого ступеня: *важко – важче, легко – легше;*
б) проста форма найвищого ступеня: *найважче*, *найлегше*;
в) складена форма вищого ступеня: *більш сучасно, менш холодно, більш важливо;*
г) складена форма найвищого ступеня порівняння: *найбільш високо, найменш потрібно;*
ґ) суплетивні форми: *гарно (=добре) – краще, погано – гірше*.

1.2.4.3. Утворення назв осіб за видом діяльності*: співати – співак, викладати – викладач, читати – читач;*

1.2.4.4. Утворення іменників від дієслів*: читати – читання, говорити – говоріння, бачити – бачення.*

1.2.4.5. Утворення іменників-назв місць за виконуваною дією*: спати – спальня, приймати – приймальня, читати – читальня, вітати – вітальня;*

1.2.4.6. Утворення прикметників від іменників*: осінь – осінній, вечір – вечірній, Львів – львівський.*

1.2.4.7. Утворення прислівників від прикметників: *український – по-українськи (по-українському), швидкий – швидко*;

1.2.4.8. Утворення префіксальних дієслів руху: *іти – прийти, перейти, дійти, відійти, зайти, вийти; їхати – приїхати, переїхати, доїхати, від'їхати, заїхати, поїхати, виїхати, об'їхати.*

1.3. СИНТАКСИС

1.3.1. ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ

РОЗПОВІДНЕ РЕЧЕННЯ

- стверджувальне речення: *Студент усе зрозумів. Люблю ранкову тишу. Група туристів відвідала наш музей.*
- заперечне речення. *Студент не зрозумів правила. Не люблю галасливого міста. Група туристів не чекала екскурсовода.*
- заперечне речення зі словами *немає, не було, не буде*: *На жаль, завтра концерту не буде.*
- подвійне заперечення: *Ми ще нічого не приготували. Вона нічого не зрозуміла. Ти нічим не цікавишся.*

ПИТАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ

- просте питальне інтонаційне: *Вам потрібна консультація лікаря?*
- просте питальне загальне: ***Чи*** *вам потрібно показувати усі документи?* ***Чи*** *за прогнозом завтра буде тепла погода?*
- питальне речення з питальним словом, спеціальні питання *де?, звідки?, куди?, з ким?, про кого? який? яка? …:* ***Де*** *ваша візитівка?* ***Кому*** *ви купуєте подарунок?* ***З ким*** *вона розмовляла?* ***Який*** *автобус зупиняється на цій зупинці?*

СПОНУКАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ

- для вираження розпорядження, прохання, поради, пропозиції: *Дайте, будь ласка, дві склянки молока. Обміркуйте нашу пропозицію!*

1.3.2. ПРОСТЕ УСКЛАДНЕНЕ РЕЧЕННЯ

- просте речення з однорідними членами: *У конференції беруть участь українські й зарубіжні фахівці з теоретичної фізики. Над містом тихо пливли, на мить зупинялися, то збільшувалися, то зменшувалися величні хмари.*
- просте речення з дієприкметниковим зворотом: *Три години тому ми повернулися з екскурсії, організованої для учасників конференції.*
- просте речення з дієприслівниковим зворотом: *Повернувшись з екскурсії, ми смачно пообідали в ресторані.*
- просте речення зі вставними словами **мабуть, можливо, здається**: *Мабуть, ніхто не зможе забути нашу зустріч.*

1.3.3. СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

- складносурядні речення зі сурядними відношеннями між частинами: *Ввечері стало прохолодно і ми поспішили в гуртожиток*;
- складносурядні речення з протиставними відношеннями між частинами (сполучники **а, але**): *Ми телефонували додому, але ніхто не підходив до телефону. Зазвичай я їжджу відпочивати на море, а моя подруга любить проводити відпустку на гірськолижних курортах*;
- складносурядні речення з приєднувальними відношеннями між частинами (сполучники **і, теж**): *Марта подивилася цю виставу, і ми теж обов'язково подивимося її*;
- складносурядні речення з розділовими відношеннями між частинами (сполучники **або... або, чи... чи**): *Або ви завітаєте до нас в гості, або ми заїдемо до вас.*
- складнопідрядні речення з додатковою підрядною частиною (сполучні слова **що, хто, де, куди, звідки**): *Ви не підкажете, де мій словник? Наші батьки знають, куди ми поїхали*;
- складнопідрядні речення зі з'ясувальною підрядною частиною (сполучники **що, щоб**, сполучні слова **куди, звідки, скільки, чому, навіщо, який**): *Викладач сказав, що я повинен багато працювати. Викладач сказав, щоб я багато працював*;
- складнопідрядні речення з підрядною означальною частиною зі сполучними словами **який (яка, яке, які), що** у називному та непрямих відмінках: *Пані, яку ми сьогодні зустріли на пошті, живе в сусідньому будинку. Будинки, що розташовані на площі Ринок, належать до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО*;
- складнопідрядні речення з темпоральною підрядною частиною (сполучник **коли**):
  - вираження значення одночасності: *Коли ми йшли в університет, ми зустріли нашого викладача*;
  - вираження значення різночасності: *Коли ми прийшли в університет, ми зустріли нашого викладача.*
- складнопідрядні речення з підрядною частиною причини (сполучники *тому що, бо, через те що*): *Віктор не був на лекції, тому що він захворів*;
- складнопідрядні речення з підрядною частиною:

- реальної умови (сполучник *якщо*): *Якщо ви вивчите ці слова, ви легко зрозумієте цей текст;*
- ірреальної умови (*якби, коли б*): *Якби ви вивчили ці слова, ви би легко зрозуміли цей текст*;

- складнопідрядні реченні з підрядною частиною мети (сполучник *щоб*): *Ми ходимо у музеї Львова, щоб краще знати історію цього старовинного міста*;
- складнопідрядні речення з допустовою підрядною частиною (сполучники *хоч (хоча), дарма що, незважаючи на те що*): *Незважаючи на те що на вулиці падав сильний дощ, ми пішли провідати Марту*.
- складні речення з прямою мовою: Викладач сказав: *"Ви маєте уважно прочитати граматичний матеріал на 157-й сторінці підручника"*. Мама запитала Ігоря*: "Ти підеш у бібліотеку?"*
- складні речення з непрямою мовою: *Викладач сказав, що ми маємо уважно прочитати граматичний матеріал на 157-й сторінці підручника. Мама запитала Ігоря, чи він піде в бібліотеку.*

1.4. СТИЛІСТИКА:

1.4.1. Офіційна і неофіційна тональності спілкування.

1.4.2. Стилістичні засоби лексики:

- антоніми (*тут-там, весело-сумно, явний-таємний, дорогий-дешевий*)
- синоніми (*друг, приятель, товариш*)
- епітети (*веселі птахи, сонячна усмішка*)
- метафора (*прийшла осінь, місто спить*)

1.4.3. Стилістичні засоби синтаксису:

- звертання: *Олено Петрівно, ви успішно виступили на конференції.*
- еліпс: *Моя країна – Україна*!; *Дуже приємно! – Мені теж!*
- повтор: *У Карпатах я ще не був! – Де-де*?
- порівняння (*вищий, ніж я; вищий за мене; вищий від мене, працьовитий як батько, милий як мама*)

Кількість опанованої лексики на рівень В1 – 3000-4000 слів.

Рівень В2 (СЕРЕДНІЙ)

Визначає ***достатній*** **рівень** володіння українською мовою як іноземною, досягнення якого свідчить про можливість ***ефективного*** спілкування в україномовному (у т. ч. професійному) середовищі з усвідомленим використанням більшості виражальних засобів та мовленнєвих умінь.

1. СЛУХАННЯ

1.1. Загальний перелік умінь

Претендент *може розуміти*
- чималі за обсягом висловлювання (до 700 слів) та лекції і стежити за складною аргументацією на відомі теми;
- більшість телевізійних новин та програм про щоденні події розмовного жанру;
- більшість фільмів, якщо мова персонажів відповідає літературній мові;
- українське мовлення на тлі інших мов у теле- та радіозаписах.

Претендент *вміє виділити*
- головну думку тексту (глобальне розуміння), а також конкретну інформацію, що міститься у висловлюваннях складної структури (детальне розуміння), якщо текст проговорено з природною швидкістю, у хороших акустичних умовах, з невеликою кількістю перешкод (шуму).

Претендент *розуміє*
- зміст і наміри більшості висловлювань різного типу (див.: *Каталог А*), якщо вони не ускладнені стилістично (не містять сталих висловів, фразеологізмів або ідіом).

Претендент *уміє:*
- ідентифікувати виражені літературною мовою погрозу, невдоволення, зауваження.

Претендент *уміє правильно, повно і точно зрозуміти*
- прослухану інформацію, визначити тему, основну ідею, суміжну проблематику;
- головну і другорядну інформацію в кожній змістово-завершеній частині повідомлення.

1.2. Типи текстів

А. Монологічне мовлення

1) неадаптований художній текст у вигляді *опису*;

2) частково адаптований *художній текст* у формі монологу:

- *розповідь, опис, міркування (роздум)*;
- *оповідання, роман*; *пісня, поезія*;
- *театральні вистави, мюзикли*;

3) *публіцистичні тексти*:

- *інструкції* та правила будь-якого типу;
- особисті *повідомлення та повідомлення на автовідповідачі* (запрошення, інформація про зустріч, новини);
- докладні *оголошення* у громадських місцях (станція, аеропорт, метро, магазин...);
- *рекламна інформація*;
- *статті з газет, журналів тощо*;
- довгі *презентації, виступи на конференціях*;
- *радіо і телевізійні програми (прогноз погоди, рекламні ролики, програми про спорт, інтерв'ю, репортажі, серіали, телешоу та ігри, документальні передачі)*;
- *промови, виступи* на нарадах, семінарах, зборах, засіданнях;

4) тексти *розмовного стилю* у формі монологу:
- *анекдот, історія, мрія, новина*, *жарт* та ін.;
- *скарга, погроза, зауваження, похвала, осудження*.

Б. Діалогічне мовлення.

1) *художній (частково адаптований) текст* у формі монологу з елементами діалогу:
- *оповідання, п'єси, драми, романи, комедії, казки*;

2) діалоги:
- щоденні *розмови*;
- великі за обсягом неофіційні чи офіційні *обговорення*;
- *дискусії та суперечки* на відомі теми;
- *зустрічі* відповідно до сфери зацікавлень;
- довга і структурована дискусія за *круглим столом*;
- *обговорення і відгуки* про новини;
- телефонні розмови.

1.3. Комунікативні ролі

- незнайомець / незнайомка, знайомий / знайома;
- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич/родичка;
- турист / туристка;
- студент / студентка;
- клієнт / клієнтка;
- гість / гостя;
- пасажир / пасажирка;
- пацієнт / пацієнтка;
- співрозмовник / співрозмовниця по телефону;
- замовник / замовниця;
- читач / читачка;
- глядач / глядачка;
- слухач / слухачка;
- продавець / продавчиня, покупець / покупчиня;
- учасник / учасниця чи свідок події;

- спортсмен / спортсменка;
- уболівальник / уболівальниця;
- учасник / учасниця бесіди, дискусії;
- учасник / учасниця інтерв’ю, репортажу.

2.ЧИТАННЯ

2.1. Загальний перелік умінь

Претендент *розуміє*

- загальний зміст неадаптованих описових або розповідних текстів, написаних у різних стилях і жанрах, а також деталі тексту (див.: *Каталог А* і *Каталог Б*);
- тему та комунікативну мету тексту про предмети, що стосуються певної сфери діяльності та зацікавлень, і виявляти задовільний рівень розуміння (більше 60%);
- позицію автора тексту і зроблені висновки;
- невеликі професійні тексти (детальне розуміння) і коментувати прочитане.

Претендент *уміє досить швидко переглядати* друковані тексти значного обсягу (один або кілька) для того, щоб вибрати лише потрібну інформацію.

Претендент *уміє виділяти* деталі тексту, окремі факти та зв'язок між ними.

2.2. Типи текстів

- вивіски в громадських місцях (наприклад: *Стій! Вхід заборонено. Обережно! Небезпечна зона. Стій! Працює кран*);
- написи й оголошення у межах певної теми (наприклад: *Інтелектуальний будинок «Мрія». Унікальне зовнішнє оформлення. Панорамний вигляд на центр міста. Продумане планування. 15 хвилин ходьби до центру. Розвинута інфраструктура мікрорайону. Підземний паркінг*) (див.: *Каталог Б*);
- опис властивостей уживаних продуктів харчування, медикаментів, косметичних засобів;
- інструкції щодо обслуговування клієнтів;
- оригінальні тексти й оголошення, пов'язані із приватною, публічною, професійною та освітньою сферами життя;
- газетні і журнальні статті з описом подій;
- рекламні тексти;
- меню і рецепти;
- розклад руху транспорту;
- інструкції до побутових приладів;
- формуляр з особистими даними;
- довідка;
- листівки, приватні листи;
- електронні листи, факси, смс-повідомлення;
- брошури, проспекти, плакати;
- уривки оригінальних прозових художніх текстів (новел, оповідань, повістей, романів), доступних для сприйняття на рівні В2;
- зразки ділових паперів: резюме, пояснювальна записка, скарга, подяка;
- щоденники, мемуари;
- репортажі.

2.3. Комунікативні ролі

- знайомий / знайома;
- незнайомець / незнайомка;
- колега, друг / подруга;
- член сім’ї, родич / родичка;
- турист / туристка;
- пасажир / пасажирка;
- студент / студентка;
- клієнт / клієнтка;
- пацієнт / пацієнтка;
- лікар / лікарка;
- гість / гостя;
- працівник / працівниця;
- покупець / покупчиня;
- продавець / продавчиня;
- орендар / орендарка;
- господар (власник) / господиня (власниця);
- глядач / глядачка;
- читач / читачка;
- слухач / слухачка;
- заявник / заявниця;
- свідок, учасник / учасниця події;
- уболівальник / уболівальниця;
- спортсмен / спортсменка;
- учасник / учасниця бесіди, інтерв’ю, репортажу.

3. ПИСЬМО

3.1. Загальний перелік умінь

Претендент *уміє:*

- писати зрозумілі докладні тексти на теми з кола власних зацікавлень (обсяг 150–200 слів) із належним послідовним плануванням та поділом на абзаци;
- писати прості короткі тексти на не пов'язані з особистими зацікавленнями теми;
- написати загальний огляд змісту книги, фільму, вистави чи певної події, які не виходять за межі його навчальних, професійних та особистих зацікавлень;
- написати доповідь, твір чи повідомлення з елементами роздуму на тему з кола зацікавлень, відповідно до складеного плану, користуючись словником вибірково, тільки для уточнення значення або написання слова;
- узагальнювати інформацію, отриману із різних джерел, та відтворювати її на письмі;
- писати приватні листи, описуючи події та враження;
- писати ділові листи (у т.ч. із метою висловити подяку, скаргу, претензії, прохання чи дати пояснення);
- писати чіткі, докладні описи на різні теми, що стосуються його / її зацікавлень;
- написати повідомлення з розвиненою аргументацією, наводячи докази «за» і «проти» певного погляду та пояснюючи переваги і недоліки різних варіантів;
- застосовувати мовні засоби організації писемного тексту: вислови переліку, уточнення, наголошування на важливості тощо;
- використовувати на письмі мовні засоби висловлення власної позиції (вставні слова), мовні засоби передачі додаткової чи супровідної до головної інформації (вставлені конструкції).

3.2. Типи текстів

- твір-опис на відому тему (наприклад, стосовно власних зацікавлень, історії своєї сім'ї чи національних традицій);
- твір-роздум щодо проблемної теми з обґрунтуванням власної позиції («за» чи «проти» куріння, вегетаріанства тощо);
- твір-опис про переглянутий фільм, прочитану книжку чи статтю із переказом сюжету або позиції автора і власним коментарем;
- опис події, учасником чи очевидцем якої він був / вона була, супроводжувану характеристикою осіб чи подій та висловленням власних вражень;
- докладний опис людей, місць, предметів, подій і дій;
- приватні та ділові листи.
- гарантії, рецепти, інструкції;
- реклама (брошури, буклети, флаєри);
- графіті;
- програми, контракти, звіти;
- наукові та публіцистичні статті.

3.3. Комунікативні ролі

- знайомий / знайома;
- незнайомець / незнайомка;
- колега, приятель / приятелька;
- член сім’ї, родич / родичка;
- гість / гостя;
- турист / туристка;
- гід;
- студент / студентка;
- викладач / викладачка;
- продавець / продавчиня;
- покупець / покупчиня;
- клієнт / клієнтка, споживач / споживачка;
- заявник / заявниця;
- пацієнт / пацієнтка;
- лікар / лікарка;
- працівник / працівниця;
- роботодавець / роботодавиця;
- орендар / орендарка житла;
- орендодавець / орендодавиця;
- водій;
- пасажир / пасажирка;
- глядач / глядачка;
- читач / читачка;
- слухач / слухачка;
- спортсмен / спортсменка;
- вболівальник / вболівальниця;
- учасник / учасниця подій;
- свідок / свідкиня подій;
- співрозмовник / співрозмовниця;
- учасник / учасниця телефонної розмови;
- учасник / учасниця дискусії, бесіди, репортажу, інтерв’ю;
- рецензент / рецензентка
- оскаржувач / оскаржувачка.

4. ГОВОРІННЯ

4.1. Загальний перелік умінь

А. Монологічне мовлення

Претендент *уміє*:

- цілісними, зв’язними і завершеними фрагментами тесту (співвідносними з абзацами) висловлюватись на теми, пов’язані з особистою, освітньою, професійною та громадською сферами життя (зокрема про суспільні чи міжнародні відносини – повний перелік див.: *Каталог Б*);
- послідовно і докладно розповісти про що-небудь чи описати що-небудь у формі лінійного висловлювання, наголошуючи на основному;
- докладно розповісти про свої враження, описуючи почуття і власне ставлення до події зі щоденного життя;
- розповісти про деталі непередбачуваних подій, свідком чи учасником яких він був / вона була;
- переказати сюжет книжки або фільму та описати своє ставлення до них;
- обстоювати власну думку, викладаючи і підкріплюючи власні погляди аргументами та прикладами, наводячи аргументи «за» і «проти»;
- виступати перед аудиторією на тему, що входить до сфери його / її зацікавлень, навчання або професійної діяльності;
- публічно висловлюватись на загальні теми з таким ступенем точності, швидкості та спонтанності, що не спричиняє слухачам ускладнень або незручностей.

Б. Діалогічне мовлення

Претендент *уміє*:

- невимушено спілкуватись на відомі теми, пов’язані з його / її зацікавленнями та професійною (навчальною) сферою, навіть в умовах шуму;
- обмінюватись інформацією, уточнювати чи підтверджувати її;
- пояснити суть проблеми в непередбачуваній ситуації, обговорити її вирішення, порівняти і зіставити альтернативні варіанти (наприклад, стосовно недійсного проїзного документа або фінансової компенсації за пошкоджене в ДТП майно);
- висловити зауваження, невдоволення, скаргу, пропозицію чи погрозу, домогтися поступки;
- стисло коментувати погляди інших учасників спілкування;
- розгорнуто відповідати на питання стосовно відомої теми;
- застосовувати елементарний набір мовленнєвих засобів і стратегій для розгортання розмови або дискусії (перефразувати, уточнити, перепитати, пояснити іншими словами);
- доречно використовувати відомі фразеологізми та ідіоми, вдаватись до офіційного або неофіційного регістру мовлення залежно від ситуації;
- підготувати і провести просте опитування відповідно до сфери зацікавлень, уточнюючи потрібну інформацію навідними запитаннями, а також попросити

про повторення, якщо відповідь іншої особи надто довга або виголошена у швидкому темпі;
- брати активну участь у формальній чи неформальній дискусії, правильно реагуючи в ній на аргументацію інших учасників, визначаючи аргументи «за» і «проти» , чітко висловлюючи свої погляди.

4.2. Типи текстів

А. Монологічне мовлення

- повідомлення на відому тему (наприклад, стосовно власних зацікавлень, історії своєї сім'ї чи національних традицій);
- аргументований виступ щодо проблемної теми з обґрунтуванням власної позиції («за» чи «проти» куріння, вегетаріанства тощо);
- повідомлення про прочитану книжку чи статтю або переглянутий фільм із переказом сюжету або позиції автора і власним коментарем;
- розповідь у лінійній послідовності про подію чи непередбачувану ситуацію, свідком або очевидцем якої він був / вона була, підкріплену характеристикою осіб чи подій та висловленням власних вражень;
- докладний опис людей, місць, предметів, подій і дій;
- компліменти.

Б. Діалогічне мовлення

- діалог (*12-15 реплік*) у звичних та несподіваних ситуаціях із мінімального переліку тем (див.: *Каталог А, Каталог Б*);
- телефонна розмова;
- дискусія (формальна і неформальна);
- опитування.

4.3. Комунікативні ролі

- знайомий / знайома;
- незнайомий / незнайома;
- колега, приятель / приятелька;
- член сім'ї, родич / родичка;
- гість / гостя;
- турист / туристка;
- гід;
- студент / студентка;
- викладач / викладачка;
- продавець / продавчиня;
- покупець / покупчиня;
- клієнт / клієнтка, споживач / споживачка;
- заявник / заявниця;
- пацієнт / пацієнтка, лікар / лікарка;
- працівник / працівниця;
- роботодавець / роботодавиця;
- орендар / орендарка житла;
- орендодавець / орендодавиця;

- водій;
- пасажир / пасажирка;
- глядач / глядачка;
- читач / читачка;
- слухач / слухачка;
- спортсмен / спортсменка;
- уболівальник / уболівальниця;
- учасник / учасниця подій;
- свідок / свідкиня подій;
- учасник / учасниця телефонної розмови.
- учасник / учасниця дискусії, бесіди, репортажу, інтерв'ю.

Каталог А

Перелік комунікативних намірів

- привернути чиюсь увагу, встановити контакт;
- представити себе або інших;
- привітатися;
- попрощатися;
- подякувати
- вибачитися;
- привітати;
- побажати;
- зробити комплімент;
- ставити питання і відповідати на них;
- просити надати інформацію (*Скажіть, будь ласка… . Покажіть, будь ласка.*);
- підтвердити інформацію / заперечити її;
- висловити свої уподобання;
- прохання / спонукання робити щось;
- заборона робити щось / заклик не робити чогось;
- виражати впевненість / невпевненість;
- висловлювати можливість / неможливість;
- виражати припущення / гіпотезу;
- виражати необхідність, потребу;
- обґрунтовувати твердження, аргументувати свою думку;
- визначати мету, призначення;
- запрошувати;
- розпочинати, підтримувати, закінчувати розмову, вступати в неї, контролювати перебіг розмови, перепитувати інформацію;
- виражати свої думки і переконання;
- порадити чи відмовити робити щось;
- ідентифікувати предмети / осіб / процеси / події;
- давати визначення у професійній сфері (*Політична географія – це наука, що вивчає… .*);
- виражати надію, турботу;
- висловлювати радість, печаль, смуток і співчуття;
- виражати задоволення і незадоволення;
- висловлювати байдужість;
- висловлювати розчарування;
- виражати гнів / обурення;
- висловлювати занепокоєння, страх, тривогу;
- виражати відношення належності / членства;
- виражати просторові значення місця і напрямку;
- виражати часові поняття;
- виражати причинно-наслідкові значення (*У зв’язку зі складною політичною ситуацією країна не братиме участі в Євробаченні.*);

- виражати умову і наслідок (*Якщо приїдете вчасно, зможемо потрапити на концерт.*);
- покликатися на чиюсь думку;
- порівнювати об'єкти;
- запитувати про згоду і відмову;
- пропонувати, приймати і відхиляти пропозиції;
- обіцяти зробити щось;
- виражати характеристики / властивості / стан предметів, осіб, процесів;
- публічно звертатися до доповідача (*Шановний пане доповідачу*, …);
- апелювати до слів промовця (*Зважаючи на Ваші слова, можна зробити висновок про… .*);
- висловлювати погрози (*Я буду скаржитися… . Я викличу поліцію*.);
- втішати (*Не плач! Все буде добре*.);
- вибачати і відмовлятися вибачати провину;
- аргументувати (*Це можна пояснити діями Єврокомісії… .*);
- наголошувати на важливості події, проблеми (*Важливо наголосити на…*).

Каталог Б

Тематичний каталог

1. Людина

а) ім’я і прізвище, адреса, стать, сімейний стан, вік, дата і місце народження;
б) національність, країна і знання мов;
в) освіта;
г) професія і вид занять;
ґ) кар’єра і професійне зростання;
д) вигляд, одяг, мода;
е) риси характеру, звички і прагнення;
є) сім’я і родина, члени родини (рідні і споріднені);
ж) родинні стосунки;
з) історія родини, походження;
и) конфлікти в сім’ї, взаєморозуміння між поколіннями;
і) взаємини з іншими людьми;
ї) контакти з іншими людьми (зустріч, листування).

2. Дім, помешкання

а) тип і величина помешкання;
б) розташування дому;
в) типи кімнат у будинку;
г) меблі і предмети інтер’єру;
ґ) бронування кімнати в готелі;
д) винаймання квартири або будинку;
е) оплата за помешкання (оренда, комунальні платежі);
є) ремонт, планування, перепланування, реставрація житла;
ж) ринок нерухомості і купівля житла.

3. Щоденне життя, побут

а) типові заняття щоденної рутини;
б) предмети повсякденного вжитку;
в) окреслення часу і простору;
г) умови і стиль життя.

4. Культурне дозвілля і відпочинок

а) способи проведення вільного часу;
б) хобі і зацікавлення;
в) преса, радіо, телебачення, інтернет;
г) музеї, картинні галереї і виставкові зали;
ґ) театр, кінотеатр;
д) філармонія, фестивалі;
е) клуби за зацікавленнями.

5. Спорт
а) заняття спортом, види спорту;
б) спортивні заклади;
в) спортивний реманент і спорядження;
г) спортивні досягнення українців та іноземних спортсменів;
ґ) рекорди.

6. Подорожі
а) громадський транспорт;
б) засоби пересування;
в) залізничний вокзал;
г) автовокзал;
ґ) аеропорт (летовище);
д) поїздка в поїзді (літаку), у громадському транспорті чи таксі;
е) канікули і відпочинок в Україні і за кордоном;
є) резервування і винаймання житла під час відпустки (готель, гостел (хостел), санаторій, приватні садиби);
ж) туристичні компанії;
з) екологічний і сільський туризм, сковородинство (давншифтинґ).

7. Суспільні відносини
а) соціальні інституції;
б) суспільні проблеми;
в) державний устрій країни;
г) війна і мир;
ґ) суспільно-політичні події і рухи;
д) молодіжні субкультури і рухи;
е) права й обов’язки;
є) злочинність;
ж) правоохоронні органи;
з) рівність і справедливість;
и) дискусійні проблеми (смертна кара, евтаназія, клонування, аборт).

8. Економіка
а) розвиток і сучасні проблеми;
б) споживчий кошик і сімейний бюджет;
в) доходи і видатки, податки;
г) проблема бідності, малозабезпечені групи населення.

9. Здоров’я й особиста гігієна
а) частини тіла;
б) особиста гігієна;
в) самопочуття;
г) хвороби і недуги;
ґ) візит до лікаря;
д) аптека;

е) діагностика (аналізи й обстеження);
є) невідкладна допомога;
ж) залежності (алкогольна, наркотична, тютюнова, від інтернету);
з) медицина (народна і традиційна).

10.Освіта
а) канцелярські товари;
б) навчальні дисципліни;
в) навчальні заклади;
г) освітні напрями і спеціальності;
ґ) наукові ступені і посади;
д) організація навчального процесу (лекція, семінар, консультація, курс, семестр, залік, іспит);
е) освітні реформи.

11.Робота
а) назви професій;
б) офіційне працевлаштування і робота за договором;
в) робочий час (обідня перерва; початок і кінець робочого часу) і час на відпустку;
г) оплата праці (зарплата, заробіток і підробіток) і соціальний пакет;
ґ) ринок праці і кваліфікації;
д) пенсія, соціальна допомога;
е) безробіття;
є) ділові переговори;
ж) укладання ділових угод і контрактів.

12.Покупки (закупи)
а) магазини і базари;
б) споживчі товари;
в) засоби гігієни;
г) промислові товари;
ґ) одиниці ваги й об’єму;
д) гроші;
е) інформація і реклама;
є) форми оплати (готівка, кредитна картка);
ж) покупки в інтернеті;
з) скарги.

13.Харчування
а) закуски, страви;
б) напої;
в) посуд і столові прибори;
г) заклади харчування;
ґ) рецепти і кулінарні традиції;
д) дієти і види харчування;

е) смакові уподобання;
є) замовлення бенкету.

14.Послуги
а) банк, пошта;
б) бібліотека;
в) спортзал, басейн;
г) перукарські послуги та косметичні процедури;
ґ) страхова компанія;
д) заправка;
е) курси (водіння, шиття, кулінарії, танців, іноземних мов);
є) замовлення послуг;
ж) висловлення незадоволення якістю роботи, рекламація.

15.Місця
а) тип місцевості і розташування на ній об'єктів;
б) інституції і громадські місця;
в) пам'ятки культури;
г) туристичні принади (замки, палаци, парки, площі);
ґ) місця пам'яті і пам'ятники;
д) план розвитку міста, проблемні ситуації;
е) передмістя, приватна забудова;
є) життя за містом, село, селище, дачі.

16.Природне середовище
а) погода, пори року, клімат;
б) рослини (дерева, кущі, квіти, злаки);
в) тварини (домашні, свійські і дикі);
г) природні об'єкти і пам'ятки природи;
ґ) екологія (забруднення довкілля, охорона навколишнього середовища).

17.Наука і техніка
а) розвиток науки і техніки (комп'ютеризація, телекомунікація);
б) наукові відкриття;
в) винаходи, що змінили світ.

18.ЗМІ і соціальні мережі
а) преса;
б) радіо;
в) телебачення;
г) інтернет і соціальні мережі.

19.Традиції, звичаї, свята
а) вихідні дні, державні і релігійні свята;
б) сімейні свята (день народження, іменини, весілля, хрестини);
в) побажання і подарунки;

г) похорон, вираження співчуття;
ґ) українські звичаї і традиції;
д) релігійні звичаї і традиції.

1. ЗМІСТ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В2

Претендент уміє розпізнавати і використовувати граматично правильні мовні форми для вираження власних намірів у межах комунікативних потреб, зазначених у тематичному каталозі рівня **В2**. Може ясно виразитись, не відчуваючи обмеження стосовно того, що хоче сказати. Володіє достатнім діапазоном мовленнєвих стратегій, щоб описати щось чітко, виразити власну і покликатись на чужу точки зору, розвинути аргументацію без помітних утруднень щодо пошуку слів і використовуючи складні синтаксичні форми. Обсяг граматичних умінь рівня **В2** охоплює усі аспекти, що перелічені на рівнях А1, А2, В1, але із розширенням лексичного матеріалу, зростанням діапазону синтаксичних структур та ситуацій комунікації (функціональних стилів). Знання і практичну вправність із граматики (родові форми слів, відмінювання, дієвідмінювання, часи, погодження форм, моделі формо- і словотворення і т.д.) претендент показує під час виконання завдань з письма та читання та в ході усної частини іспиту. Граматичні помилки мають несистемний характер і не впливають на ефективність комунікації.

Жодна із частин іспиту не передбачає тестування правил чи презентації повних словозмінних чи словотвірних парадигм.

Відсоток граматичної, орфографічної та пунктуаційної вправності (точності) у загальній оцінці не може перевищувати 20%. Кількість однотипних помилок не обмежена і не впливає на оцінку за умови, що ці помилки не спотворюють змісту сказаного чи написаного.

1.1 МОРФОЛОГІЯ

1.1.1 УТВОРЕННЯ ВІДМІНКОВИХ ФОРМ В ОДНИНІ ТА МНОЖИНІ:

1.1.1.1 **Іменник**

- відмінювання іменників чоловічого роду з основою на твердий приголосний**,** у тому числі власні назви**:** *соняшник, каталог, колектив, Кривий Ріг, Близький Схід*;
- відмінювання іменників чоловічого роду з твердою основою (кінцевий компонент **–ар/-яр),** у тому числі власні назви**:** *календар, Кот-д'Івуар, парламентар, ліхтар, Катар, скляр, газетяр, Дігтяр*;
- відмінювання іменників чоловічого роду з кінцевим компонентом **–яр,** у тому числі власні назви**:** *скляр, газетяр, футляр, перпендикуляр; школяр, пісняр, каменяр*.
- відмінювання іменників чоловічого роду із закінченнями **-о, -а** у тому числі власні назви**:** *Дніпро, Петренко, Франко, воєвода, Микола, Полюга, Петлюра, Сковорода;*
- відмінювання іменників чоловічого роду з кінцевими компонентами **ж, ч, щ, ш,** у тому числі власні назви: *хрущ, Балаш, Гадяч, вуж*;
- відмінювання іменників чоловічого роду з м'якою основою (кінцевий компонент **-ьо**): *дідуньо, татуньо, Бенедьо*;

- відмінювання іменників чоловічого роду з кінцевими компонентами **-ець, -ень**: *день, травень, знавець*;
- відмінювання іменників назв осіб чоловічого роду з кінцевим компонентом **-ин (-анин, -янин)**: *татарин, освітянин, черкащанин;*
- відмінювання іменників чоловічого роду з кінцевим компонентом **-ий** (прикметникове походження): *Котляревський, Кропивницький;*
- відмінювання іменників жіночого роду із закінченням **-а/-я, -ія**: *хата, вишня, армія, Саудівська Аравія*;
- відмінювання іменників жіночого роду із закінченням **-а** (прикметникове походження): *набережна, наречена, учительська, Заньковецька, Лозова (місто)*;
- відмінювання іменників жіночого роду із нульовим закінченням: *Прип'ять, сіль, мазь, матір;*
- відмінювання іменників середнього роду із закінченнями **-о, -е**: *скло, паливо, прізвище*;
- відмінювання іменників середнього роду із закінченням **-а/-я** (із появою суфіксів **-ат/-ят, -ен**): *курча, немовля, плем'я, ім'я;*
- відмінювання іменників середнього роду із закінченням **-е/-є** (прикметникове походження), у томі числі власні назви: *пальне, майбутнє, минуле, Рівне*;
- відмінювання множинних іменників: *ножиці, гроші, сутінки, шахи, Суми, Чернівці*;
- відмінювання іменників спільного роду: *листоноша, приблуда, базікало, плакса;*
- відмінювання абревіатур та складноскорочених слів: *ЦУМ – ЦУМом, у ЦУМі; Дніпрогес – Дніпрогесу, Дніпрогесом, на Дніпрогесі;*

1.1.1.2 **Прикметник**

- відмінювання прикметників чоловічого, жіночого, середнього роду із закінченнями **-ий, -а, -е**: *народний, народна, народне; багатий, багата, багате; важливий, важлива, важливе;*
- відмінювання прикметників чоловічого, жіночого, середнього роду із закінченнями **-ій, -я, -є**: *осінній, осіння, осіннє, могутній, могутня, могутнє;*
- відмінювання прикметників чоловічого роду із нульовим закінченням: *варт, сестрин, братів, Андріїв;*
- відмінювання складних прикметників із компонентом **-лиций***: білолиций, білолицього…, круглолиця, круглолицьої…;*
- відмінювання прикметників у формі множини (закінчення –**і**): *київські, братові, міжнародні, сестрині, материнські;*
- відмінювання складних прикметників із першим компонентом кількісним числівником: *двох'ярусний, трикутний, двадцятип'ятирічний;*

1.1.1.3 **Числівник**

- відмінювання числівників на позначення часу: *о дванадцятій* годині, *пів на першу, двадцять* хвилин *по шостій* вечора;
- відмінювання числівників для позначення дати: *перше* вересня, *першого* вересня, *після двадцять восьмого* лютого;

- відмінювання родових форм порядкових числівників із закінченням –**ий, -а, -е**: *одинадцятий, сороковий, двохсотий, тисячний;*
- відмінювання складених порядкових числівників: *триста вісімдесят перший, сто третій, для сто шістдесят третьої*;
- відмінювання кількісних числівників **один (одна, одне, одні), два (дві), три, чотири, від 5 до 20, 30, 50, 60,70, 80, 40, 90, 100**: *двадцяти (двадцятьох) восьми (вісьмох), без сорока одного, шістдесятьома двома, на чотирнадцятьох, вісімдесятьма чотирма, до ста семи (сімох) ...;*

1.1.1.4 **Займенник**

- відмінювання особових займенників: *я (мене, мені, мною), ти (тебе, тобі, тобою), ми (нас, нам, нами), ви (вас, вам, вами);*
- відмінювання присвійних займенників чоловічого, середнього і жіночого родів *мій, моє (мого, моєму, моїм); моя (моєї, моїй, моєю); твій, твоє (твого, твоєму, твоїм), твоя (твоєї, твоїй, твоєю); наш, наше, наша; ваш, ваше, ваша; свій, своє, своя.*
- відмінювання присвійного займенника **їхній, їхня, їхнє, їхні***;*
- відмінювання особово-вказівних займенників: *він (його, у нього, йому, ним, на ньому), вона (її, біля неї, їй, нею, на ній), воно (його, у нього, йому, ним, на ньому), вони (їх, для них, ним, ними, на них).*
- відмінювання зворотного займенника *себе (собі, собою, на собі).*
- відмінювання вказівних займенників *той, та, те, ті; цей, ця, це, ці.*
- відмінювання питально-відносних займенників *хто, що;*
- відмінювання питально-відносних займенників *який, чий, котрий;*
- відмінювання питально-відносного займенника *скільки;*
- відмінювання неозначених займенників: *хтось, хто-небудь, щось, що-небудь;*
- відмінювання неозначених займенників: *якийсь, який-небудь, чийсь, чий-небудь.*

1.1.2 УЖИВАННЯ ВІДМІНКОВИХ ФОРМ В ОДНИНІ ТА МНОЖИНІ. ОСНОВНІ ЗНАЧЕННЯ ВІДМІНКІВ:

НАЗИВНИЙ ВІДМІНОК

- суб’єкт активної дії (***Народ*** *вибирав президента, а не його команду*);
- носій характеристики особи – компонент складеного іменного присудка (*Ваші очі –* ***зорі****. Тарас Шевченко –* ***світове художньо-поетичне явище.***);
- об’єкт зацікавлення (*Чий же це* ***голос****?*);
- об’єкт порівняння при вищому ступені прикметників (*Кохання сильніше,* ***ніж смерть***);
- стан особи, колективу, природи (***Важкі випробування****.* ***Командний дух*** у всьому і завжди. ***Зима****...*)

РОДОВИЙ ВІДМІНОК

а) без прийменника:

- належність (*Це труднощі* ***новобранця****. Запросимо товаришів* ***Остапа****.*);

- ознака предмета чи особи (Будинок ***парламенту***. Епіцентр ***подій***. Людина ***нашого покоління***. Країна ***великих можливостей***);
- суб’єкт дії, названої віддієслівним іменником (*Декламація* ***акторів***. *Огляд* ***лікаря***);
- носій ознаки (у поєднанні з прикметником) (Хлопець *міцної статури*);
- кількісно-іменні відношення (*Колектив* ***однодумців***. *Вони поволі наблизилися до гурту* ***людей.*** *У конференції брали участь 54 фахівці* ***з 15-ти країн*** *світу);*
- час і дата дії, події, явища (***Наступної середи*** *буде контрольна робота. Я народився* ***десятого березня***. *Котрого числа? – Сьогодні* ***вісімнадцятого жовтня дві тисячі третього року***);
- прямий об’єкт дії при запереченні (безприйменникові конструкції): *Не висловили* ***претензій***. *Не запросили* ***інспектора***);

б) з прийменниками:

- **з, із, зі, від**: початок руху – звідки? – (*Вітер повівав* ***з поля***. *Поїзд відправився* ***зі станції***. *Я прийшов* ***від лікаря***);
- **з, із, зі**: відношення до певної галузі науки, мистецтва. техніки (*Міжнародний конгрес* ***із проблем екології***. *Завдання* ***з математики***);
- **з, із, зі**: відношення до матеріалу, з якого виготовлено предмет (*Одягнути сорочку* ***зі шовку***. *Продаємо народні іграшки з дерева*);
- **до**: кінцевий пункт напряму дії (*Добралися* ***до села*** *аж надвечір. Піти* ***до лікаря***);
- **до, для**: призначення предмета, мета дії (*Додаток* ***до заяви***. *Шукаємо партнерів* ***для участі*** *в новому проекті*);
- **БІЛЯ, СЕРЕД, НЕДАЛЕКО ВІД, СПРАВА (НАПРАВО) ВІД, ЗЛІВА (НАЛІВО) ВІД, НАВПРОТИ, ПОСЕРЕД**: місце, близькість до чого-небудь (***Посеред міста*** *є гарне озеро*. ***Серед товаришів*** *легше працювати*);
- **від**: напрям руху від особи чи предмета (*Відійти* ***від стола***. *Від’їхати* ***від населеного пункту***);
- **від, з**: причину (***З горя*** *посивіла стара мати*. ***З радощів*** *я забув про біль*);
- **без**: визначення параметрів, обмеження у чому-небудь (***Без вітру*** *мороз не страшний*).

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК

- особу або предмет, для яких (на користь чи на шкоду) відбувається дія (*Передав* ***президентові*** *запрошення. Не завдайте шкоди* ***дітям***. ***Гостям*** *було занадто тісно і гаряче*);
- особу, яка є пасивним суб’єктом (***Мирославі*** *поки що щастило. На волі весело* ***пташкам*** *літати*);
- при вказівці на вік особи чи предмета (***Синові*** *шість років*).

ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК

- а) без прийменника:
- безпосередній прямий об’єкт дії (*Оркестр налаштовував* ***інструменти***. *Вітер носить* ***листя*** *по безлюдних вулицях*);
- час дії, тривалість, повторюваність (*Ми* ***весь вечір*** *чекали на замовлену їжу*);
- просторові поняття (*Туристи перейшли* ***маленьку річку*** *вбрід*);

б) з прийменниками:
- **В, У, НА, ЗА**: напрям руху суб'єкта (*Вночі підемо* ***на гуляння****.*);
- **В, У, ЗА, ЧЕРЕЗ**,: на позначення часу здійснення, завершення дії, вказівки на день тижня (***Через рік*** *зустрінемося знову. Я чекатиму тебе* ***у травні.*** *Пробігти дистанцію* ***за дві хвилини****)*;
- **НА, ЗА**: на позначення часу тривалості дії (*Я виконаю це завдання* ***за десять хвилин***);
- **ЗА, ПРО**: для вираження об'єктних відношень (***За що*** *ти мене караєш? Вчитися* ***за кошти*** *працедавця*);
- **НА**: для вираження причини дії (*Автобус зупинився* ***на прохання*** *екскурсовода*);
- **НА**: для вираження мети дії (*Записатися* ***на прийом*** *до лікаря*);
- **НА**: для вираження призначення предмета (*Взяти папку* ***на документи****. Купити шафу* ***на книжки***);
- **ПІД**: на позначення просторових відношень (*Підійти* ***під будинок***);
- **ПОВЗ**: для вираження просторових відношень стосовно нерухомого об'єкта (*Іду в університет* ***повз парк****. Їхали* ***повз площу***).

ОРУДНИЙ ВІДМІНОК

а) без прийменника:
- для вираження реальної та бажаної характеристики особи в складі складеного іменного присудка зі зв'язками **стати, бути** (*Я буду* ***твоїм охоронцем***);
- для вираження об'єктних значень – вказівки на засіб дії (*Катруся обхопила голову* ***руками***), вказівка на засіб пересування (*Щодня ми їздимо в університет* ***трамваєм*** *№8*), вказівки на об'єкт, якого стосується дія (*Про негоду сповістили* ***радіозв'язком****. Дитина тішиться* ***подарунком*****)**;
- для вираження обставинних відношень – місця (*Після бурі несло* ***Черемошем*** *гілля і колоди*);
- для вираження суб'єкта дії, названої пасивним дієприкметником минулого часу (*Годинник, подарований* ***батьком****, син носив із гордістю*);

б) з прийменником:
- **З, ІЗ, ЗІ**: на позначення спільності дії (*Дмитро розмовляє* ***з Оленою****. Викладач працює* ***зі студентами****);*
- **З, ІЗ, ЗІ**: для вираження ознаки предмета (*Олена любить* ***каву з молоком****. Богдан пив чай* ***з лимоном***);
- **З, ІЗ, ЗІ**: для характеристики дії (*Діти їдять йогурт* ***з апетитом****. Іноземні студенти розмовляли по-українськи* ***з акцентом***);
- **НАД, ПІД, ПЕРЕД, ЗА, МІЖ**: на позначення місця розташування об'єкта (*Боюся виступати* ***перед аудиторією***);
- **МІЖ**: для вираження об'єктних відношень (*Нехай ця інформація залишиться* ***між нами***);
- **ПЕРЕД**: на позначення часових понять (***Перед мандрівкою*** *добре обміркуйте маршрут*).

МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК

- **У, В, НА**: на позначення місця перебування особи чи предмета (***На білих вікнах*** *мороз малює картини*);
- **У, В**: на позначення моменту часу (коли?) в поєднанні зі словами – назвами місяців та словом *рік* (***У липні*** *була неймовірна спека*);
- **ПО**: на позначення місця, де відбувається рух (*Гамірливі студенти-першокурсники ходять* ***по коридорах*** *університету*);
- **ПО**: на позначення означальної відносної характеристики об'єкта (*Зустріч з колегами* ***по роботі*** *відбудеться завтра*);
- **О, ОБ**: на позначення часу (*Зустрінемося завтра* ***об одинадцятій годині****).*

КЛИЧНИЙ ВІДМІНОК

- на позначення адресата-об'єкта, до якого звертається мовець (*Сестричко Оленко! Шановна громадо! Вовчику-Братику!*);

1.1.3 ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА (ДІЄВІДМІНЮВАННЯ**)**

ДІЙСНИЙ СПОСІБ

- дієвідмінювання дієслів недоконаного виду в теперішньому часі (*вимірюю, міряєш, передає, зостаємося …, везу, везеш, везе, веземо, везете, везуть*);
- дієвідмінювання дієслів недоконаного виду в майбутньому часі (*буду висловлювати = висловлюватиму, висловлюватимеш, висловлюватиме, висловлюватимемо, ... висловлюватимуть*);
- дієвідмінювання дієслів **дати (роздати, передати), їсти (з'їсти)** у майбутньому і теперішньому часі (*даси, дамо, ... дадуть; їм, їси, їсть, їмо, їсте, їдять*);
- змінювання дієслів недоконаного і доконаного виду в минулому часі за родами і числами (*кликав, кликала, кликало, кликали, ... облетів, облетіла, облетіло, облетіли*);
- дієвідмінювання дієслів доконаного виду в майбутньому часі (*звикну, звикнеш…, присвячу, присвятиш, ... присвятять, прожену, проженеш, прожене, проженемо…*)

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ

- утворення форм наказового способу (*приходь, приходьте, літай, літайте, літаймо, хай/нехай літає(-ють)*;

УМОВНИЙ СПОСІБ

- утворення форм умовного способу (*знав би, придумала б, відслужили б, якби закричав, ла, ло, ли*);

1.1.4 **СЛОВОТВІР**

- Ступені порівняння якісних прикметників:

а) проста форма вищого ступеня: *молодий – молодший, солодкий – солодший, сильний – сильніший;*

б) проста форма найвищого ступеня: *наймолодший*, *найсолодший*, *найсильніший*;

в) складена форма вищого ступеня: *більш/менш солодкий, більш/менш сильний;*

г) складена форма найвищого ступеня порівняння: *найбільш/найменш солодкий;*
ґ) суплетивні форми: *великий – більший, малий – менший*.

- Ступені порівняння якісних прислівників:

а) проста форма вищого ступеня: *солодко – солодше*, *сильно – сильніше, доступно – доступніше;*
б) проста форма найвищого ступеня: *найсильніше*, *найдоступніше*;
в) складена форма вищого ступеня: *більш/менш корисно, більш/менш доступно;*
г) складена форма найвищого ступеня порівняння: *найбільш/найменш корисно;*
ґ) суплетивні форми: *багато – більше, мало – менше*.

- Утворення видових пар дієслів: *писати – дописати, темніти – потемніти, вивчати – вивчити, говорити – сказати, захищати – захистити, сполучати - сполучити*;
- Утворення префіксальних дієслів руху: *іти – піти, прийти, зайти (увійти), вийти, дійти, перейти, обійти; їхати – поїхати, приїхати, заїхати (в'їхати), виїхати, доїхати, переїхати, об'їхати.*
- Утворення назв осіб за видом діяльності*: діяти – діяч, виконувати – виконавець, просити – прохач, танцювати – танцівник;*
- Утворення від дієслів іменників-назв діяльності (суфікси -нн-, -енн-, -інн-)*: креслити – креслення, навантажувати – навантаження, сполучити – сполучення; сполучати – сполучання;*
- Утворення від дієслів іменників-назв діяльності (нульовий суфікс)*: захищати – захист, приходити – прихід, додавати – додаток;*
- Утворення іменників-назв місць за виконуваною дією*:* спати *– спальня,* приймати *– приймальня,* читати *– читальня,* лікувати *– лікарня;*
- Утворення прикметників від іменників*:* осінь *– осінній,* вечір *– вечірній, Львів – львівський.*
- Утворення прислівників від прикметників: український *– по-українськи (по-українському),* швидкий *– швидко*.

1.2 СИНТАКСИС

1.2.1 ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ

РОЗПОВІДНЕ РЕЧЕННЯ.

- стверджувальне речення: *Люблю я присмерки пахучі квітневих вечорів.*
- заперечне речення. *Не люблю втручання у чуже життя.*

ПИТАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ:

- просте питальне загальне: ***Чи** й справді ви мене не впізнаєте?*
- питальне речення з питальним словом, спеціальні питання *де?, звідки?, куди?, з ким?, про кого? який? яка? ...: **Де** ви познайомилися? **Кому** присвячена ця книжка? **Яку** погоду обіцяють синоптики на завтра?*
- питальне речення із відтінком запрошення: *Хочете послухати цю музику? Вам не цікаво подивитися цей фільм?*

СПОНУКАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ

- для вираження розпорядження, прохання, поради, пропозиції: *Дайте, будь ласка, дві склянки молока. Обміркуйте нашу пропозицію!*

1.2.2. ПРОСТЕ УСКЛАДНЕНЕ РЕЧЕННЯ

- просте речення з однорідними членами: *Як вона любила робити і в полі, і в городі, і в лузі, і в лісі. Нас привітали українські й іноземні студенти університету.*
- просте речення з однорідними членами і узагальнювальним словом: *Ні розвага, ні прохання, ні погроза – ніщо не допомагало.*
- просте речення з дієприкметниковим зворотом: *Озеро, оточене густими кущами, було не широке, а довге.*
- просте речення з дієприслівниковим зворотом: *Приїхавши з табору, Олег якось раптово подорослішав. Ми наспівували пісеньку, чекаючи на поїзд.*
- просте речення зі вставними словами: *Може, то птахи приносять на своїх крилах весну?*
- просте речення зі звертанням: *Прийми мою любов, народе рідний!*

1.2.3. ПРОСТЕ ОДНОСКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

1.2.3.1. Односкладні речення з головним членом – дієсловом.

- означено-особові речення: *Іду повз пам'ятник Богданові Хмельницькому*.
- неозначено-особові речення: *По радіо повідомили про погіршення погоди*.
- безособові речення: *Було приємно дивитися на веселих дітей. Там усе правильно записано.*

1.2.3.2. Односкладні речення з головним членом – іменником.

- номінативні речення: *Вечір. Омріяна прохолода. Спокій…*

1.2.4. СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

- складнопідрядні речення зі з'ясувальною підрядною частиною (сполучники *що, щоб*, сполучні слова *куди, звідки, скільки, чому, навіщо, який*): *Батько радив мені, щоб я надрукував цю статтю. Треба вміти слухати, про що співає птах. Я хотіла побачити, звідки сходить сонце.*
- складнопідрядні речення з означальною частиною зі сполучними словами *який, котрий, що* у називному та непрямих відмінках: *Як радію за ту я людину, що загублену радість знайшла;*
- складнопідрядні речення з темпоральною підрядною частиною (сполучник *коли*):
  - вираження значення одночасності: *Чому ж стоїш без руху ти, коли ввесь світ співає?*
  - вираження значення різночасності: Доки сонце зійде – роса очі виїсть.
- складнопідрядні речення з відношеннями причини: *Хлопці боялись поворухнутись, щоб не злякати пташки.*
- складнопідрядні речення з відношеннями умови:
  - реальної умови (сполучник *якщо*): *Якщо буде дощ, то скасуємо поїздку в ліс;*
  - ірреальної умови (*якби, коли б*): *Якби я турбувався лиш про себе, вже б онімів давно від самоти;*
- складнопідрядні речення з відношеннями допусту: *Хоч не одного там калічили ті скали, ми далі йшли…*

1.2.5. Пряма і непряма мова.

Сполучники *що, щоб*, частка *чи* при заміні прямої мови непрямою.

Студент відповів: «Я пропустив заняття через хворобу. – Студент відповів, що пропустив заняття через хворобу.

1.3. СТИЛІСТИКА

1.3.1. Офіційна і неофіційна тональності спілкування

1.3.2. Стилістичні засоби фонетики (засоби милозвучності):

- чергування прийменників **у – в***:* була **в** Одесі, жив **у** Києві;
- чергування сполучників **і – й**: Оксана ***й*** Олена, день ***і*** ніч;
- варіанти прийменників **з, зі, із**: ***з*** автобуса, ***зі*** сметаною, ***із*** театру;
- чергування **у-в** на початку слова: ***в****літку –* ***у****літку;* ***в****день –* ***у****день.*

1.3.3. Стилістичні засоби лексики:

- антоніми (*тут – там, високий – низький, тепло – холодно, вийти – зайти*)
- синоніми (*говорити, розмовляти, спілкуватися*)
- омоніми (мати *ім.* – мати *дієсл.;* замóк – зáмок)
- епітети (*теплий* день, *смачний* торт)
- метафора (*ідуть дощі, сонце сідає*)
- скорочення (частково): *год. – година, р. – рік, ст. – століття*
- зменшувально-пестливі форми (вулиця – *вуличка*; ріка – *річка*; мама – *матуся*)
- складні слова (*науково-пізнавальний; українсько-англійський)*
- звуконаслідування (*нявкати, гавкати*).

1.3.4. Стилістичні засоби синтаксису:

- звертання: ***Вікторе****, прочитайте цю книжку*!
- еліпс: *Смачного! – Дякую, і тобі!; Максим пішов у бібліотеку, Оксана – теж*.
- повтор: *У Карпатах я ще не був! –* ***Де-де****?*
- порівняння (*краще,* ***ніж я****; краще* ***за мене****; кращий* ***від мене****; білий,* ***як сніг****; гарна,* ***мов намальована***)
- уточнення (***там, де*** *стояв перший замок, Володимир,* ***князь Київський****, …*)
- елементи структурування тексту (вставні слова): *по-перше, по-друге, по-третє, отже…*

Кількість опанованої лексики на рівень В2 – 5000–6000 слів.

Рівень С1 (ВИСОКИЙ)

Визначає **активне** володіння українською мовою як іноземною та можливість ***компетентного*** спілкування в україномовному (у т. ч. професійному) середовищі з осмисленим та легким використанням усіх мовленнєвих умінь та виражальних засобів (у т. ч. галузевої термінології, професіоналізмів, найуживаніших ідіом).

1. СЛУХАННЯ

1.1. Загальний перелік умінь

Претендент розуміє

- довготривале мовлення, навіть якщо воно не досить чітко структуроване або його зв'язність виражена не прямо;
- головні і другорядні думки в повідомленнях складної структури зі сфери його особистих, навчальних та фахових зацікавлень;
- досить складне пояснення нового матеріалу під час навчальної лекції, якщо нова тема продовжує і доповнює попередню;
- зміст дискусії та позицію учасників щодо невідомої для нього теми;
- деталі оголошень, виголошених у громадських місцях;
- більшість радіо- і телепрограм, новин, документальних і художніх фільмів загальної тематики;
- значення слова і фрази залежно від тональності мовлення;
- зміст і мету практично всіх жанрів усного мовлення (див.: *Каталог А* і *Каталог Б*);
- стилістично марковані тексти, які містять розмовні вислови та ідіоми;
- швидке мовлення в природних умовах повсякденного життя в недосконалих акустичних обставинах (шум, фоновий шум, наприклад: у кафе або на вулиці).

1.2. Типи текстів

А. Монологічне мовлення

1) докладний *художній текст*:
- *розповідь, опис, пісні, поезії, романи, оповідання, комедії, драми, казки, повісті, п'єси*;

2) довгі *публіцистичні тексти*:
- довгі і складні *інструкції, вказівки, правила*;
- докладні *оголошення* у громадських місцях (станція, аеропорт, метро, магазин...) з фоновим шумом;
- докладна *рекламна інформація*;
- значні за обсягом виступи на *презентаціях, конференціях*, промови на нарадах, зборах, засіданнях;
- *радіо- та телепрограми (суспільні події, економічні новини, спортивні новини, опитування, прогноз погоди, рекламні ролики, інтерв'ю, репортажі, серіали, телешоу та ігри, документальні фільми, комедійні шоу*);

3) *тексти* з поясненнями і авторськими відступами *розмовного стилю*:
- найрізноманітніші особисті *повідомлення та повідомлення на автовідповідачі* (запрошення, інформація про зустріч, новини);
- -*анекдот, історія, мрія, новина*, *жарт* та ін.;
- *скарга, погроза, зауваження, похвала, осудження*;
- *тости, офіційні та неофіційні привітання;*

4) тексти офіційно-ділового стилю:
- *ділова кореспонденція, фрагменти договорів, частини контрактів, доручень, уривки указів, постанов, законів тощо.*

Б. Діалогічне мовлення

1) довгий *текст* у формі монологу з елементами діалогу;
2) *розмови* будь-якого типу 2-х і більше осіб – довгі, складні, офіційні та неофіційні, жваві, які супроводжуються жестами;
3) *діалоги і полілоги* повсякденного життя (наприклад: радіо- і телеінтерв'ю, фрагменти телевізійних шоу);
4) театральні *вистави*;
5) *обговорення* актуальних тем;
6) *дискусії та суперечки;*
7) *переговори*.

1.3. Комунікативні ролі

- знайомий / знайома;
- незнайомець / незнайомка;
- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич / родичка;
- турист / туристка;
- студент / студентка;
- клієнт / клієнтка;
- гість / гостя;
- пасажир / пасажирка;
- пацієнт / пацієнтка;
- лікар / лікарка;
- співрозмовник / співрозмовниця;
- учасник / учасниця телефонної розмови;
- замовник / замовниця;
- споживач / споживачка;
- читач / читачка;
- глядач / глядачка;
- слухач / слухачка;
- продавець / продавчиня;
- покупець / покупчиня;
- свідок, учасник / учасниця події;
- спортсмен / спортсменка;
- спортивний уболівальник / уболівальниця;
- учасник / учасниця бесіди, дискусії, інтерв'ю;

- учасник / учасниця переговорів;
- учитель / учителька;
- учень / учениця;
- роботодавець / роботодавиця;
- працівник / працівниця;
- керівник / керівниця;
- підлеглий / підлегла;
- наречений / наречена;
- власник / власниця;
- господар / господиня;
- водій, власник / власниця транспортного засобу;
- учасник / учасниця дорожньо-транспортної пригоди;
- потерпілий / потерпіла.

2.ЧИТАННЯ

2.1. Загальний перелік умінь

Претендент має *розуміти*
- загальний зміст і деталі великих за обсягом і складних за структурою неадаптованих текстів різних стилів і жанрів (див.: *Каталог А*, *Каталог Б*);
- висловлену непрямо інформацію (натяки, іронію, жарти);
- науково-популярні тексти з різних сфер;
- значення і функції найбільш уживаних ідіоматичних і канцелярських зворотів;
- ставлення автора до описуваних подій, виражене прямо чи приховано.

Претендент може *переглянути* великий текст із метою з'ясувати, чи наявна в ньому потрібна інформація, потрібні деталі.
Претендент може *знайти* у тексті більшість інформації стосовно однієї чи кількох деталей.
Претендент має швидко *ідентифікувати* загальний зміст тексту, повідомлення за заголовком чи підзаголовком (якщо вони інформативні й однозначні).
Претендент може *виділити* в тексті засоби міжфразового зв'язку і зрозуміти їхню функцію.

2.2. Типи текстів
- вивіски в громадських місцях;
- написи й оголошення в межах певної теми (див.: *Каталог Б*);
- опис властивостей продуктів харчування, медикаментів, косметичних засобів;
- інструкції щодо обслуговування клієнтів, книга скарг і пропозицій;
- оригінальні тексти й оголошення, пов'язані із приватною, публічною, професійною та освітньою сферами життя;
- газетні і журнальні статті з описом подій, полемікою;
- рекламні тексти;
- меню і рецепти;
- розклад руху транспорту;
- інструкції до побутових приладів;
- формуляр з особистими даними (наприклад, анкета для вироблення посвідки на проживання в Україні);
- довідка;
- листівки, приватні листи;
- електронні листи, факси, смс-повідомлення
- брошури, проспекти, плакати;
- уривки оригінальних прозових художніх текстів (новел, оповідань, повістей, романів), доступних для сприйняття на рівні С1;
- зразки ділових паперів: скарга, розписка, резюме;
- щоденники, мемуари;

- повідомлення;
- репортажі, нариси, есе;
- підручники.

2.3. Комунікативні ролі

- знайомий / знайома;
- незнайомець / незнайомка;
- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич / родичка;
- турист / туристка;
- пасажир / пасажирка;
- студент / студентка;
- клієнт / клієнтка;
- пацієнт / пацієнтка;
- лікар / лікарка;
- гість / гостя;
- працівник / працівниця;
- працедавець / працедавиця;
- покупець / покупчиня;
- продавець / продавчиня;
- орендар / орендарка;
- господар / господиня (власник / власниця);
- глядач / глядачка;
- читач / читачка;
- слухач / слухачка;
- заявник / заявниця;
- свідок, учасник / учасниця події;
- уболівальник / уболівальниця;
- потерпілий / потерпіла (жертва злочину);
- водій, власник / власниця транспортного засобу;
- підлеглий / підлегла;
- керівник / керівниця.

3. ПИСЬМО

3.1. Загальний перелік умінь

Претендент *уміє*:
- висловлюватись на письмі у формі чіткого, добре структурованого тексту, використовуючи складні синтаксичні конструкції;
- обирати стиль писемного повідомлення відповідно до особистісних характеристик відомого чи уявного читача;
- писати детальні тексти (обсягом не менше 200 слів) на теми з кола загальних та особистих зацікавлень, засвідчуючи контрольоване й усвідомлене вживання граматичних структур та засобів міжфразового зв'язку;
- обирати мовні виражальні засоби відповідно до мети та стилю тексту;
- написати загальний огляд змісту книги, фільму, вистави чи певної події, учасником або очевидцем якої він / вона був / була, зокрема використовуючи лексичні та графічні засоби передавання прямої (невласне прямої, непрямої) мови на письмі;
- написати доповідь, твір-роздум, аналітичну довідку з елементами опису та роздуму на тему з кола зацікавлень, відповідно до складеного плану, вибірково користуючись словником;
- конспектувати прочитану інформацію у вигляді структурованого тексту, з виділенням пунктів і підпунктів, формуванням переліків, з виділенням головного й другорядного;
- писати приватні чи офіційні листи на складні теми, виділяючи те, що він / вона вважає найважливішим;
- узагальнювати інформацію, використовуючи лексичні (узагальнювальні слова) та графічні (розділові знаки) засоби оформлення однорідних членів речення на письмі;
- писати доповіді й статті, представляючи проблему (предмет розгляду) за допомогою ефективної логічної структури, що дозволяє адресатові виділити й запам'ятати найважливіші пункти;
- писати огляди та анотації до текстів із професійної чи загальнокультурної сфери;
- уживати на письмі засоби іномовлення та перефразування.

3.2. Типи текстів
- твір-опис на відому тему (наприклад, стосовно власних зацікавлень, історії своєї сім'ї чи національних традицій);
- твір-роздум щодо проблемної теми з обґрунтуванням власної позиції;
- твір-опис про прочитану книжку чи статтю або переглянутий фільм із переказом сюжету або позиції автора і власним коментарем;
- опис події, учасником чи очевидцем якої він був / вона була, супроводжувану характеристикою осіб чи подій та висловленням власних вражень;
- докладний опис людей, місць, предметів, подій і дій;

- реферат, доповідь, повідомлення на теми зі сфери професійних чи особистих зацікавлень;
- приватні та ділові листи.

3.3. Комунікативні ролі

- знайомий / знайома;
- незнайомець / незнайомка;
- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич / родичка;
- гість / гостя;
- турист / туристка;
- гід;
- студент / студентка;
- викладач / викладачка;
- продавець / продавчиня;
- покупець / покупчиня;
- клієнт / клієнтка, споживач / споживачка;
- заявник / заявниця;
- пацієнт / пацієнтка;
- лікар / лікарка;
- працівник / працівниця;
- роботодавець / роботодавиця;
- орендар / орендарка житла;
- орендодавець / орендодавиця;
- водій;
- пасажир / пасажирка;
- глядач / глядачка;
- читач / читачка;
- слухач / слухачка;
- спортсмен / спортсменка;
- уболівальник / уболівальниця;
- свідок, учасник / учасниця подій;
- учасник / учасниця телефонної розмови.
- учасник / учасниця дискусії, бесіди, репортажу, інтерв'ю.

4. ГОВОРІННЯ

4.1. Загальний перелік умінь

А. Монологічне мовлення

Претендент *уміє*:

- висловлюватись на загальні чи абстрактні теми, а також на теми, що пов'язані з його / її професією і зацікавленнями (*Каталог Б*), вибудовуючи інтонаційно-тематично завершені фрагменти тексту (співвідносні з абзацами);
- чітко і докладно описувати складні реалії і явища, завершуючи мовлення логічним висновком;
- прокоментувати переглянутий фільм, прочитану книжку чи статтю, висловлюючи власні враження і ставлення;
- доречно цитувати чужі думки, достосовуючи їх до власного висловлювання;
- аргументовано висловлювати власні погляди стосовно актуальних соціальних чи політичних питань;
- досить невимушено виступати перед аудиторією із заздалегідь підготовленою промовою;
- формулювати гіпотези для пошуку рішень імовірних проблем;
- застосовувати стратегії коригування і полегшення вислову (заміну невідомих слів описом, оминання складних місць) непомітно для співрозмовників.

Б. Діалогічне мовлення

Претендент *уміє*:

- висловлюватись вільно і спонтанно, майже без зусиль на загальні чи абстрактні теми (навіть якщо вони йому / їй не достатньо відомі);
- гнучко й ефективно користуватися мовою в соціумі, у тому числі образно та для вираження емоцій і жартів;
- дискутувати навіть на абстрактні чи невідомі теми, переконливо аргументуючи свою позицію, відповідаючи на запитання та коментарі, швидко, спонтанно й адекватно реагуючи на складну аргументацію;
- вільно брати участь в інтерв'ю стосовно професійної діяльності чи загальних питань (як інтерв'юер або респондент).

4.2. Типи текстів

А. Монологічне мовлення

- розповідь на задану тему (наприклад, інтерпретація сентенції, цитати, фрагменту тексту чи зображень), а також розповідь про власні зацікавлення, історію своєї сім'ї чи національні традиції (*Каталог Б*);
- аргументований виступ щодо проблемної теми з обґрунтуванням власної позиції («за» чи «проти» куріння, вегетаріанства тощо);
- повідомлення про прочитану книжку, статтю або переглянутий фільм із переказом сюжету чи позиції автора і власним критичним коментарем;
- докладний опис людей, місць, предметів, подій і дій;

- тости і привітання в приватній чи офіційній ситуації;
- анекдоти.

Б. Діалогічне мовлення
- діалог (12–15 реплік) у звичних та несподіваних ситуаціях із мінімального переліку тем (див.: *Каталог А, Каталог Б*);
- телефонна розмова;
- дискусія (формальна і неформальна);
- переговори;
- опитування.

4.3. Комунікативні ролі
- знайомий / знайома;
- незнайомець / незнайомка;
- колега, друг / подруга;
- член сім’ї, родич / родичка;
- гість / гостя;
- турист / туристка;
- гід;
- студент / студентка;
- викладач / викладачка;
- продавець / продавчиня;
- покупець / покупчиня;
- клієнт / клієнтка, споживач / споживачка;
- заявник / заявниця;
- пацієнт / пацієнтка;
- лікар / лікарка;
- працівник / працівниця;
- роботодавець / роботодавиця;
- орендар / орендарка житла;
- орендодавець / орендодавиця;
- водій, пасажир / пасажирка;
- глядач / глядачка;
- читач / читачка;
- слухач / слухачка;
- спортсмен / спортсменка;
- уболівальник / уболівальниця;
- свідок, учасник / учасниця події;
- учасник / учасниця дорожньо-транспортної пригоди (ДТП);
- учасник / учасниця телефонної розмови.
- учасник / учасниця переговорів, дискусії, репортажу, інтерв’ю.

Каталог А

Перелік комунікативних намірів

- привернути чиюсь увагу, встановити контакт;
- представити себе або інших;
- привітатися;
- попрощатися;
- подякувати;
- вибачитися;
- привітати;
- побажати;
- зробити комплімент;
- ставити питання і відповідати на них;
- просити надати інформацію;
- підтвердити інформацію / заперечити її;
- висловити свої уподобання;
- прохання / спонукання робити щось;
- заборона робити щось / заклик не робити чогось;
- виражати впевненість / невпевненість;
- висловлювати можливість / неможливість;
- виражати припущення / гіпотезу;
- виражати необхідність, потребу;
- обґрунтовувати твердження, аргументувати свою думку;
- визначати мету, призначення;
- запрошувати;
- розпочинати, підтримувати, переривати, закінчувати розмову, вступати в неї, контролювати перебіг розмови, перепитувати інформацію;
- виражати свої думки і переконання;
- порадити чи відмовити робити щось;
- ідентифікувати предмети / осіб / процеси / події;
- давати визначення у професійній сфері;
- виражати надію, турботу, довіру / недовіру;
- висловлювати радість, печаль, смуток і співчуття;
- виражати задоволення і незадоволення;
- виражати здивування;
- висловлювати відчуття болю, мук, терпіння;
- висловлювати байдужість;
- висловлювати відчуття розчарування;
- виражати почуття гніву / обурення;
- висловлювати занепокоєння, страх, тривогу;
- виражати належність / членство;
- виражати просторові значення місця і напрямку;
- виражати часові поняття;
- виражати причинно-наслідкові значення;
- виражати умову і наслідок;
- покликатися на чиюсь думку;

- порівнювати об’єкти;
- запитувати про згоду і відмову;
- пропонувати, приймати і відхиляти пропозиції;
- обіцяти зробити щось;
- виражати характеристики / властивості / стан предметів, осіб, процесів;
- публічно звертатися до доповідача;
- апелювати до слів промовця;
- висловлювати погрози;
- втішати;
- вибачати і відмовлятися вибачити провину;
- аргументувати;
- наголошувати на важливості події, проблеми.

Каталог Б

Тематичний каталог

1. Людина

а) ім’я і прізвище, адреса, стать, сімейний стан, вік, дата і місце народження;
б) національність, країна і знання мов;
в) освіта;
г) професія і вид занять;
ґ) кар’єра і професійне зростання.
д) вигляд, одяг, мода;
е) риси характеру, звички і прагнення;
є) сім’я і родина, члени родини (рідні і споріднені);
ж) родинні стосунки;
з) історія родини, походження;
и) конфлікти в сім’ї, взаєморозуміння між поколіннями;
і) стосунки жінки і чоловіка;
ї) контакти з іншими людьми (зустріч, листування).

2. Дім, помешкання

а) тип і величина помешкання;
б) розташування дому;
в) типи кімнат у будинку;
г) меблі і предмети інтер’єру;
ґ) бронювання кімнати в готелі;
д) винаймання квартири або будинку;
е) оплата за помешкання (оренда, комунальні платежі);
є) ремонт, планування, перепланування, реставрація житла;
ж) ринок нерухомості і купівля житла.

3. Щоденне життя, побут

а) типові щоденні заняття;
б) предмети повсякденного вжитку;
в) окреслення часу і простору;
г) умови і стиль життя;
ґ) стратегії планування часу.

4. Культурне дозвілля і відпочинок

а) способи проведення вільного часу (активний і пасивний відпочинок);
б) хобі і зацікавлення;
в) преса, радіо, телебачення, інтернет;
г) музеї, картинні галереї і виставкові зали;
ґ) театр, кінотеатр, філармонія;
д) фестивалі;
е) клуби за зацікавленнями.

5. Спорт

а) заняття спортом, види спорту;
б) спортивні заклади;
в) спортивний реманент і спорядження;
г) спортивні досягнення українців та іноземних спортсменів;
ґ) рекорди;
д) спортивні дисципліни;
е) види екстремального спорту;
є) йога, аеробіка, плавання;
ж) можливості людського організму і допінг;
з) Олімпійські та Паралімпійські ігри.

6. Подорожі
а) громадський транспорт;
б) засоби пересування;
в) залізничний вокзал;
г) автовокзал;
ґ) аеропорт (летовище);
д) поїздка в громадському транспорті чи таксі, поїзді чи літаку;
е) канікули і відпочинок в Україні і за кордоном;
є) резервування і винаймання житла під час відпустки (готель, гостел (хостел), санаторій, приватні садиби);
ж) туристичні компанії;
з) екологічний і сільський туризм, сковородинство (давншифтинґ).

7. Суспільні відносини
а) соціальні інституції;
б) суспільні проблеми;
в) молодіжні субкультури і рухи;
г) права й обов’язки;
ґ) меншини (мовні, національні, сексуальні);
д) рівність і справедливість (у т. ч. ґендерна рівність);
е) злочинність;
є) правоохоронні органи;
ж) дискусійні проблеми (смертна кара, евтаназія, клонування, аборт, одностатеві шлюби).

8. Внутрішня політика
а) державний устрій країни;
б) Конституція і виборча система;
в) суспільно-політичні події і рухи;
г) війна і мир;
ґ) демографічні процеси;
д) децентралізація та інші види реформ (пенсійна, земельна).

9. Зовнішньополітичні відносини
а) іноземці серед українців – стереотипи і проблеми;

б) українці за кордоном – стереотипи і проблеми;
в) напрями зовнішньої політики України (Україна і ЄС, Україна і США, Україна і Росія);
г) дипломатичні відносини України.

10. Економіка
а) розвиток і сучасні проблеми;
б) споживчий кошик і сімейний бюджет;
в) доходи і видатки, податки;
г) проблема бідності, малозабезпечені верстви населення.

11. Здоров'я й особиста гігієна
а) частини тіла;
б) особиста гігієна;
в) самопочуття;
г) хвороби і недуги;
ґ) візит до лікаря;
д) аптека;
е) діагностика (аналізи й обстеження);
є) невідкладна допомога;
ж) залежності (алкогольна, наркотична, тютюнова, від інтернету);
з) медицина (народна і традиційна);
и) система охорони здоров'я і медичне страхування.

12. Освіта
а) канцелярські товари;
б) навчальні дисципліни;
в) навчальні заклади;
г) освітні напрями і спеціальності;
ґ) наукові ступені і посади;
д) екзамени і заліки;
е) освітні реформи.

13. Робота
а) назви професій;
б) офіційне працевлаштування і робота за контрактом;
в) робочий час і час на відпустку;
г) оплата праці;
ґ) ринок праці;
д) кваліфікації;
е) пенсія, соціальна допомога;
є) безробіття;
ж) організація місця праці;
з) ділові переговори;
и) укладання ділових угод і контрактів.

14. Покупки

а) магазини і базари;
б) споживчі товари;
в) засоби гігієни;
г) промислові товари;
ґ) одиниці ваги й об’єму;
д) гроші;
е) інформація і реклама;
є) форми оплати (готівка, кредитна картка);
ж) покупки в інтернеті;
з) скарги.

15. Харчування

а) закуски, страви;
б) напої;
в) посуд і столові прибори;
г) заклади харчування;
ґ) рецепти і кулінарні традиції;
д) дієти і види харчування;
е) смакові вподобання;
є) замовлення бенкету;
ж) генномодифіковані продукти (ГМО).

16. Послуги

а) банк, пошта;
б) бібліотека;
в) спортзал, басейн, сауна;
г) перукарські послуги та косметичні процедури;
ґ) страхова компанія;
д) заправка;
е) курси (водіння, шиття, кулінарії, танців, іноземних мов);
є) замовлення послуг;
ж) висловлення незадоволення якістю роботи, рекламація.

17. Місця

а) тип місцевості і розташування на ній об’єктів;
б) інституції і громадські місця;
в) пам’ятки культури;
г) туристичні принади (замки, палаци, парки, площі);
ґ) місця пам’яті і пам’ятники;
д) план розвитку міста, проблемні ситуації;
е) передмістя, приватна забудова;
є) життя за містом, село, селище, дачі.

18. Природне середовище

а) рослини;

б) тварини (домашні, свійські і дикі);
в) природні об’єкти і пам’ятки природи;
г) екологія (забруднення довкілля, охорона навколишнього середовища);
ґ) зміна клімату через глобальне потепління і парниковий ефект;
д) альтернативна енергетика.

19. Наука і техніка
а) розвиток науки і техніки (комп’ютеризація, телекомунікація);
б) наукові відкриття;
в) винаходи, що змінили світ;
г) наукові дисципліни;
ґ) наукові дослідження;
д) освоєння космосу.

20. ЗМІ і соціальні мережі
а) преса;
б) радіо;
в) телебачення;
г) інтернет і соціальні мережі;
ґ) незалежність ЗМІ і свобода слова;
д) пропаганда, фейкові новини.

21. Традиції, звичаї, свята
а) вихідні дні, релігійні і державні свята;
б) сімейні свята (день народження, іменини, весілля, хрестини);
в) побажання і подарунки;
г) похорон, вираження співчуття;
ґ) забобони;
д)українські звичаї і традиції;
е) релігійні звичаї і традиції.

Каталог В

1. ЗМІСТ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ДЛЯ РІВНЯ С1

Претендент уміє розпізнавати і використовувати граматично правильні мовні форми для вираження власних намірів у межах комунікативних потреб, зазначених у тематичному каталозі рівня **С1**. Обсяг граматичних умінь рівня **С1** охоплює всі аспекти, перелічені на рівнях А1, А2, В1, В2, але із розширенням лексичного та фразеологічного матеріалу, зростанням діапазону синтаксичних структур та ситуацій комунікації (функціональних стилів). Претендент здатний вибирати із запропонованого переліку форми і конструкції, які відповідають стильовим ознакам тексту. Може підібрати адекватне формулювання застосовуючи мовленнєві засоби широкого діапазону, щоб висловитися чітко, не обмежуючи того, що хоче сказати.

Знання і практичну вправність із граматики (родові форми слів, відмінювання, дієвідмінювання, часи, погодження форм, моделі формо- і словотворення і т.д.) претендент показує під час виконання завдань з письма та читання та в ході усної частини іспиту. Граматичні помилки трапляються рідко і аж ніяк не впливають на ефективність комунікації. Продукуючи текст (усний чи письмовий), претендент виявляє ознаки індивідуального стилю.

Жодна із частин іспиту не передбачає тестування правил чи презентації повних словозмінних чи словотвірних парадигм.

1.1. МОРФОЛОГІЯ

1.1.5 УТВОРЕННЯ ВІДМІНКОВИХ ФОРМ В ОДНИНІ ТА МНОЖИНІ

1.1.5.1 **Іменник**

- відмінювання іменників чоловічого роду з основою на твердий приголосний**,** у тому числі власних назв**:** *магніт***,** *злак, фактаж, Алжир (місто), Алжир (країна), буквар, якір*;
- відмінювання іменників чоловічого роду з основою на м’який приголосний, у тому числі власних назв: *тунель, корінь, шампунь, урожай, Хмельницький***,** *Ковель*;
- відмінювання іменників жіночого роду: *сльоза, фраза, Катерина Петрівна, крапля, гривня, кишеня, ніздря, сажа, відсіч, латинь, Рось;*
- відмінювання іменників середнього роду: *сузір’я, листя, збентеження, місяченько, щастя, колесо, Поділля*;
- відмінювання складних іменників, у тому числі з другою частиною прикметникового походження: *лісостеп, хліб-сіль, Австро-Угорщина, Кам’янець-Подільський, Рава-Руська;*
- відмінювання множинних іменників: *пестощі, солодощі, оглядини, вершки, шашки, Прилуки*;
- відмінювання іменників спільного роду: *сирота, базіка, шульга, ледащо, каліка;*
- відмінювання абревіатур та складноскорочених слів: *ЛАЗ (ЛАЗу, на ЛАЗі), райспоживспілка (райспоживспілки, райспоживспілці), Мін’юст (для Мін’юсту, у Мін’юсті)*;

1.1.5.2 Прикметник

- відмінювання прикметників чоловічого, жіночого, середнього роду із закінченнями **-ий, -а, -е**: *щасливий, а, е; природний, а, е; незліченний, а, е; розкішний, а, е; рівноправний, а, е;*
- відмінювання прикметників чоловічого, жіночого, середнього роду із закінченнями **-ій, -я, -є**: *дружній, я, є; тутешній, я, є, довгошиїй, -я, є, могутній, -я, -є,* а також чол. роду – *орлій;*
- відмінювання прикметників чоловічого роду із нульовим закінченням: *Миколин, тітчин, офіцерів, Галин, Ігорів, Маріїн, смутен, годен;*
- відмінювання складних прикметників*: волелюбний, синьо-жовтий, гіркувато-солоний, хвилеподібний; білолиций, круглолиций;*
- відмінювання прикметників у формі множини (закінчення –**і**): *лінгвістичні, відсутні, самобутні, далекії, заморські;*

1.1.5.3 Числівник

- відмінювання родових форм порядкових числівників із закінченням –**ий, -а, -е**: *вісімнадцятий, шістдесятий, трьохсотий, мільйонний;*
- відмінювання складених порядкових числівників: *триста вісімдесят перший, сто третій, для сто шістдесят третьої*;
- відмінювання кількісних числівників **один (одна, одне, одні), два (дві), три, чотири, від 5 до 20, 40, 90, 100**: *двадцяти (двадцятьох) восьми (вісьмох), без сорока одного, шістдесятьома двома, на чотирнадцятьох, вісімдесятьма чотирма, до ста семи (сімох) …;*

1.1.5.4 Займенник

- відмінювання особових займенників: *я (мене, мені, мною), ти (тебе, тобі, тобою), ми (нас, нам, нами), ви (вас, вам, вами);*
- відмінювання присвійних займенників чоловічого, жіночого і середнього родів *мій, моя, моє, твій, твоя, твоє, наш, наша, наше, ваш, ваша, ваше, свій, своя, своє, їхній, їхня, їхнє;*
- відмінювання особово-вказівних займенників: *він (його, у нього, йому, ним, на ньому), вона (її, біля неї, їй, нею, на ній), воно (його, у нього, йому, ним, на ньому), вони (їх, для них, ним, ними, на них).*
- відмінювання зворотного займенника *себе (собі, собою, на собі)*.
- відмінювання вказівних займенників *той, та, те, ті; цей, ця, це, ці*, *такий, така, таке, такі, стільки,*
- відмінювання питально-відносних займенників *хто (кого, кому, ким..), що (чого, чому, чим…); який, чий, котрий; скільки (скількох, скількома …);*
- відмінювання неозначених займенників: *хтось, хто-небудь, щось, що-небудь; будь-хто, будь-що, казна-хто, казна-що;*
- відмінювання неозначених займенників: *якийсь, який-небудь, чийсь, чий-небудь; хтозна-чий;*
- відмінювання заперечних займенників: *ніхто, ніщо, ніякий, ніскільки…;*
- відмінювання означальних займенників: *весь (увесь), вся, все, всі, кожний (кожен), сам (самий), інший;*

1.1.6 УЖИВАННЯ ВІДМІНКОВИХ ФОРМ В ОДНИНІ ТА МНОЖИНІ. ОСНОВНІ ЗНАЧЕННЯ ВІДМІНКІВ:

НАЗИВНИЙ ВІДМІНОК

- суб’єкт активної дії (*Гріє* ***сонечко****! Усміхається* ***небо*** *яснеє…*);
- вказівка на особу чи предмет, факти, події (*Це* ***син мій улюблений****! Чи це* ***постійне щастя****?*);
- носій характеристики – компонент складеного іменного присудка (*Гордая мова –* ***вітер зимний****, вічна розлука –* ***жаль нестримний****.*);
- наявність особи або предмета (*У мене є* ***народ****. Усі* ***поля і луг*** *у цвіту*);
- об’єкт зацікавлення (*Нам потрібна* ***зважена політика***);
- об’єкт порівняння при вищому ступені прикметників (*Ти глибша й таємничіша,* ***ніж Світязь***);
- стан або ознака особи, колективу, природи (***Усміхнена дівчина. Згуртований колектив. Вітряний день. Дніпрові пороги ревучі****… Сонно всміхаються* ***стомлені рожі****);*

РОДОВИЙ ВІДМІНОК

а) без прийменника:

- належність особі чи предметові (*Це батьки* ***Миколи****. Телефонував друг* ***Олени****. Вступати у коледж* ***університету***);
- ознака предмета (*Завтра день* ***відпочинку****. Де центр* ***міста****?*);
- суб’єкт дії, названої віддієслівним іменником (*Бачити виступ* ***артистів****. Чутно шелест* ***листя***);
- носій ознаки (*Відчути свіжість* ***ранку****. Крізь сніг пробивається зелень* ***трави***);
- носій ознаки (у поєднанні з прикметником) (*Людина похилого віку. Хлопець* ***міцної статури****. Дівчина* ***веселої вдачі***);
- позначення частини від цілого (*Випийте склянку* ***води****. Купи* ***морозива)***;
- кількісно-іменні відношення (*Працює група* ***студентів****. Ми побачили табун* ***коней***);
- час і дата дії, події, явища (***Наступної середи*** *буде контрольна робота. Я народився* ***десятого березня.*** *Котрого числа? – Сьогодні* ***вісімнадцятого жовтня дві тисячі третього року***);
- об’єкт дії при запереченні (*Не зрозумів* ***слова****. Не побачив* ***друзів***);
- позначення кількості та міри в поєднанні з кількісними числівниками (*В Україні живе близько 42* ***мільйонів осіб****. Потрібно їсти багато* ***фруктів***);
- об’єкт бажання, очікування, вимоги тощо (*Студент попросив* ***слова.*** *Нетерпляче виглядати* ***поїзда****. Бажаю* ***здоров’я***).

б) з прийменниками:

- **з, із, зі, від**: початок руху – звідки? – (*Прилетіти* ***з Південної Америки****. Я прийшов* ***від сестри***);
- **з, із, зі**: відношення до певної галузі науки, мистецтва. техніки (*Це підручник* ***із фізики****. Виконайте вправи* ***з граматики****. Ми відвідуємо заняття* ***із живопису***);

- **З, ІЗ, ЗІ**: відношення до матеріалу, з якого виготовлено предмет (*Ми зробили іграшки* ***з паперу****. Цей сік* ***із свіжих апельсинів***);
- **ДО**: кінцевий пункт напряму дії (*Як доїхати* ***до залізничного вокзалу****? Піти* ***до озера***);
- **ДО**: об'єкт дії (*Беріться* ***до роботи***!);
- **ДО, ДЛЯ**: призначення предмета, мета дії (*Додаток* ***до енциклопедії****. Шукаємо деталі* ***до автомобіля****. Підготували сюрприз* ***для друга***);
- **БІЛЯ, СЕРЕД, НЕДАЛЕКО ВІД, СПРАВА (НАПРАВО) ВІД, ЗЛІВА (НАЛІВО) ВІД, НАВПРОТИ, ПОСЕРЕД**: місце, близькість до чого-небудь (***Навпроти університету*** *розташований парк.* ***Зліва від готелю*** *зупинився автобус*);

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК

- особу або предмет для яких (на користь чи на шкоду) відбувається дія (*Завдав* ***батькам*** *клопоту. Буря завдала шкоди* ***лісу***);
- особу, яка переживає певний стан (***Мені*** *не спиться.* ***Вікторові*** *здалося, що друзі не зрозуміли його.* ***Нам*** *весело*);
- адресат дії (*Щотижня я пишу листи* ***батькам***);
- особу, яка потребує чого-небудь (***Тобі*** *треба звернутися до стоматолога.* ***Олені*** *потрібна допомога*);
- при вказівці на вік особи чи предмета (***Дідусеві*** *вісімдесят років.* ***Цьому собору*** *вже понад п'ять століть*).

ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК

а) без прийменника:

- безпосередній прямий об'єкт дії (*Митник перевірив* ***документи***);
- час дії, тривалість, повторюваність (*Ми* ***цілий місяць*** *чекали на екскурсію*);

б) з прийменниками:

- **В, У, НА, ЗА**: напрям руху суб'єкта (*Степан їде* ***в університет****. Автобус повернув* ***за будинок****. Ми підемо* ***на Говерлу***);
- **В, У, ЗА, ЧЕРЕЗ**: на позначення часу здійснення, завершення дії, вказівки на день тижня (*Олена повернеться* ***через тиждень****. Я чекатиму тебе* ***в суботу****. Вивчити нові слова* ***за місяць***);
- **ЗА**: порівняння при вищому ступені прикметників. (*Брат молодший* ***за сестру***)
- **ЧЕРЕЗ**: на позначення руху через простір (*Їхати* ***через ліс***);
- **ЧЕРЕЗ:** на позначення причини дії або бездіяльності (*Не виконали завдання* ***через хворобу***);
- **НА, ЗА**: на позначення часу тривалості дії (*Студенти написали твір* ***за годину****. Олег підписав контракт* ***на чотири роки***);
- **ЗА, ПРО**: для вираження об'єктних відношень (*Молитися* ***за мир****. Боротися* ***за свободу***);
- **НА**: для вираження об'єктних значень (*Ми чекаємо* ***на весну***);
- **НА**: для вираження причини дії (*Пісню повторили* ***на замовлення*** *слухачів*);
- **НА**: для вираження призначення предмета (*Ця валіза замала* ***на наші речі****. Шукаємо одяг* ***на весілля***);

- **ПІД**: на позначення часових (*У ніч **під Різдво***) та об'єктних (*Фігуристи виступають **під музику***) відношень;
- **ПО**: для вираження міри вияву ознаки чи стану (*Вода в річці була нам **по коліна***);
- **НЕЗВАЖАЮЧИ НА**: для вираження допустових відношень (*Іду в поле незважаючи на **туман і сиру погоду***).

ОРУДНИЙ ВІДМІНОК

а) без прийменника:

- для вираження реальної та бажаної професійної або соціальної характеристики особи в складі складеного іменного присудка зі зв'язками **стати, бути** (*По матері вона була **українкою**, по татові – **німкенею***);
- для вираження об'єктних значень – вказівки на засіб дії (*Вони мимоволі зустрілися **поглядами***), вказівки на об'єкт, якого стосується дія (*Я залюбки керував би **дельтапланом***);
- для вираження обставинних відношень – місця (*Мандрували гайдамаки **лісами, ярами***);
- для вираження суб'єкта дії, названої пасивним дієприкметником минулого часу (*Абітурієнт подає характеристику, затверджену **директором школи***);

б) з прийменником:

- **З, ІЗ, ЗІ**: на позначення спільності дії (***З журбою** радість обнялась*);
- **З, ІЗ, ЗІ**: для вираження ознаки предмета (*Нас вразило нове видання роману **з ілюстраціями***);
- **З, ІЗ, ЗІ**: для характеристики дії (*Відвідувачі музею **з цікавістю** оглядали відреставровану картину*);
- **НАД, ПІД, ПЕРЕД, ЗА, МІЖ**: на позначення місця розташування об'єкта (***Під стінами** Верховної Ради проходило народне віче*);
- **МІЖ**: для вираження об'єктних відношень (*З нагоди святкування 25-ї річниці відносин **між Україною та Японією** відбулися урочисті заходи*);

МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК

- **У, В, НА**: на позначення місця перебування особи чи предмета (*Директор працює **в кабінеті**. Листя лежить **на тротуарі***);
- **У, В**: на позначення часу (коли?) в поєднанні зі словами – назвами місяців та словом *рік* (*Марія народилася в травні*, ***у 2004-му році***);
- **ПРИ**: на позначення місця, простору, де відбувається дія, а також предмета, якого ця дія стосується (*Підготовчі курси працюють **при університеті.** Ахмад навчається в аспірантурі **при кафедрі** політології*);
- **ПО**: на позначення місця, де відбувається рух (*Човни плили **по Дніпру**. Кішка бігає **по кімнаті***);
- **ПО**: на позначення означальної відносної характеристики об'єкта (*Новий викладач повторив своє ім'я та **по батькові**. В аудиторії зустрілися давні товариші **по навчанню***);
- **О, ОБ**: на позначення часу (*Заняття починаються **о шостій годині**. Поїзд прибуває **об одинадцятій увечері***).

КЛИЧНИЙ ВІДМІНОК

- на позначення адресата-об'єкта (реального чи уявного), до якого звертається мовець (***Ой ти дівчино****, з горіха зерня, чом твоє серце колючеє терня*. ***Земле, моя всеплодющая мати,*** *сили, що в твоїй живе глибині … дай і мені*);
- на позначення адресата-суб'єкта, який потенційно може виконати волю мовця (***Пане шофере****, відчиніть, будь ласка, другі двері*).

1.1.7 ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА (ДІЄВІДМІНЮВАННЯ)

ДІЙСНИЙ СПОСІБ

- дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі (*запрошую, запрошуєш, запрошує, запрошуємо, запрошуєте, запрошують, мию(ся), миєш(ся), миєть(ся), миємо(ся), миєте(ся), миють(ся)*);
- дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі (*беру, береш, бере, беремо, берете, беруть*);
- дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі (*люблю, любиш, любить, любимо, любите, люблять*);
- дієвідмінювання дієслів **дати, їсти** у теперішньому часі (*даси, дамо, … дадуть; їм, їси, їсть, їмо, їсте, їдять*);
- утворення форм роду і числа дієслів минулого часу (*хотів, хотіла, хотіло, хотіли*);
- дієвідмінювання дієслів недоконаного виду в майбутньому часі – складена форма (*буду боротися, будеш пити, буде кричати, будемо мріяти …*);
- дієвідмінювання дієслів недоконаного виду в майбутньому часі – аналітична форма (*боротимуся, питимеш, кричатиме, любитимете, мріятимуть …*);
- дієвідмінювання дієслів доконаного виду в майбутньому часі (*скажу …, закричите …, поборють …*)

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ

- Утворення форм наказового способу (*мрій, кажіть (скажіть), пий, пийте, борися, боріться, хай/нехай бореться, хай/нехай борються*);

УМОВНИЙ СПОСІБ

- Утворення форм умовного способу (*говорив би, випила б, прочитали б*);

1.1.8 СЛОВОТВІР

1.1.8.1 Ступені порівняння якісних прикметників:

а) проста форма вищого і найвищого ступенів: відомий – *відоміший – найвідоміший;* рухливий – *рухливіший – найрухливіший;* глибокий – *глибший – найглибший;*

б) складена форма вищого і найвищого ступенів: *більш/менш відомий; найбільш/найменш відомий;*

в) суплетивні форми ступенів порівняння прикметників: *добрий – кращий, добрий – ліпший;*

1.1.8.2 Ступені порівняння якісних прислівників: *дуже – дужче – найдужче, тихо – тихіше – найтихіше, активно – активніше – найактивніше;*

1.1.8.3 Утворення видових пар дієслів: *хвалити – похвалити, шити – пошити, зашивати – зашити, ловити – спіймати, виклика́ти – ви́кликати;*

1.1.8.4 Утворення назв осіб за місцем, засобом або об’єктом діяльності*:* бібліотека – *бібліотекар,* ворота – *воротар,* вівці – *вівчар,* камінь – *каменяр;*

1.1.8.5 Утворення іменників від дієслів (суфікси -нн-, -енн-, -інн-)*:* публікувати – *публікування,* забарвити – *забарвлення,* готувати – *готування;.*

1.1.8.6 Утворення від дієслів іменників-назв результату діяльності (нульовий суфікс)*:* виробляти – *виріб,* вимірювати – *вимір,* показувати – *показ;*

1.1.8.7 Утворення від дієслів іменників-назв результатів діяльності (суфікс -ок-)*:* додати – *додаток;* здобути – *здобуток;* внести – *внесок;*

1.1.8.8 Утворення іменників-назв абстрактних понять (суфікс -ість) від прикметників: гордий – *гордість,* освічений – *освіченість,* гостинний - *гостинність;*

1.1.8.9 Утворення прикметників від іменників*: осінь – осінній, вечір – вечірній, Львів – львівський.*

1.1.8.10 Утворення прислівників від прикметників: український – *по-українськи (по-українському),* швидкий – *швидко*;

1.2. СИНТАКСИС

1.2.1 ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ

РОЗПОВІДНЕ РЕЧЕННЯ.

- стверджувальне речення: *Біля школи у нас зацвітають квіти.*
- заперечне речення. *Дехто спати не вкладається.*

ПИТАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ:

- питальне речення з питальним словом: *Що ти помітив у моїх очах?*

СПОНУКАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ

- для вираження розпорядження, прохання, поради, пропозиції: *Чи не сходити б нам у кіно… Ходімо разом на перегляд нової кінострічки. Будьте обережні на вулиці!*

1.2.1.1. ПРОСТЕ УСКЛАДНЕНЕ РЕЧЕННЯ

- просте речення з однорідними членами: *Людмила помітила, відчула хвилювання молодого лікаря.*
- просте речення з однорідними членами й узагальнювальним словом: ***Усе*** *навколо: дерева, птахи, люди – сповнене весняної нестримної сили.*
- просте речення з дієприкметниковим зворотом: *Він посміхнувся лише очима, стомленими, але безмежно уважними.*
- просте речення з дієприслівниковим зворотом: *Човен плив трохи навскіс, перерізаючи плесо річки. Попрацювавши чотири роки, я вирішила змінити професію.*
- просте речення зі вставними словами: *Завтра у мене, знаєш, важливі справи…*
- просте речення зі звертанням: *Спи ж, мій маленький сину, пізній бо час!*

1.2.1.2. *ПРОСТЕ ОДНОСКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ*

1.2.1.2.1. Односкладні речення з головним членом – дієсловом.

- означено-особові речення: *На кручі посадимо молодий сад. І про мене не забудьте згадати…*
- неозначено-особові речення: *Нам подали чаю. Перед святом прикрашають будинки.*

- безособові речення: *Там усе правильно записано*.

1.2.1.2.2. Односкладні речення з головним членом – іменником.

- номінативні речення: *Дорога довга. Чагарі, долини*.

1.2.2. СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

1.2.2.1. *СКЛАДНЕ СПОЛУЧНИКОВЕ РЕЧЕННЯ*

- складносурядні речення з єднальними відношеннями між частинами (сполучники **і, й, та (=і)**: *Весна прийшла, і сад зацвів*;
- складносурядні речення з протиставними відношеннями між частинами (сполучники **а, але**): *Вона говорила до нього, а він мовчки похитував головою* ;
- складносурядні речення з приєднувальними відношеннями між частинами (сполучники **і, теж**): *Люблю весну, та хто її не любить на цій чудесній, радісній землі;*
- складносурядні речення з розділовими відношеннями між частинами (сполучники ***або... або, чи... чи***): *Або розумне казати, або зовсім мовчати*.
- складнопідрядні речення з різними типами обставинних відношень (сполучники і сполучні слова): *Теплий туман слався по полю і наповнював долину, так що дерева потопали в ньому; Скільки на море не дивись, воно ніколи не набридне; Залягла тиша і натяглася, наче струна під руками майстра; А мамина колискова звучить найніжнішою музикою і тоді, коли посрібляться наші скроні.*
- складнопідрядні речення зі з’ясувальними відношеннями: *Ти хіба не чуєш, як завиває вітер? Я довго стояв на березі і слухав, як Дніпро сивий невпинно ніс свою воду;*
- складнопідрядні речення з означальними відношеннями: *Ми повернемося у рідне місто, з яким пов’язано багато спогадів*; *Усі присутні поглянули на двері, через які мали увійти почесні гості.*

1.2.2.2. СКЛАДНЕ БЕЗСПОЛУЧНИКОВЕ РЕЧЕННЯ

- складні безсполучникові відкритої структури: *Махнула осінь в ліси – вони зацвіли пурпуровими, сірими та жовтими фарбами.*
- складні безсполучникові закритої структури: *Не навчив батько – не навчить і дядько*.

1.3. СТИЛІСТИКА

1.3.2. Офіційна і неофіційна тональності спілкування

1.3.3. Стилі української мови:

- розмовний
- офіційно-діловий
- науковий
- публіцистичний
- художній

1.3.4. Стилістичні засоби фонетики (засоби милозвучності):

- чергування прийменників **у – в***: була* ***в*** *Італії, жив* ***у*** *Харкові*;

- чергування сполучників **і – й**: *повна **й** об'єктивна інформація, брат і сестра*;
- варіанти прийменників **з, зі, із**: ***з** оперного театру, **зі** мною, **із** відра*;
- чергування **у-в** на початку слова: ***в**ранці – **у**ранці; **в**перше - **у**перше*

1.3.5. Стилістичні засоби лексики:

- антоніми (*той – цей, сухий – мокрий, давно – щойно, піти – прийти*)
- синоніми (*старий, старовинний, давній, древній, архаїчний*)
- омоніми (коло *ім.* – коло *прийм.;* замóк – зáмок)
- епітети (*веселий* хлопець, *молода* держава)
- метафора *(тепла атмосфера, сонце заходить*)
- скорочення і абревіатури (*с. - сторінка, вул. – вулиця, ОБСЄ – Організація безпеки і співробітництва Європи, ВНЗ – вищий навчальний заклад)*
- зменшувально-пестливі форми (хлопець – *хлопчик*; дощ – *дощик*; донька – *донечка*)
- згрубілі форми (вітер – *вітрище,* великий – *величезний*)
- складні слова (*науково-публіцистичний; головнокомандувач; різноманітний)*
- звуконаслідування (*стук-стук – стукіт - стукати*)

1.3.6. Стилістичні засоби синтаксису:

- звертання: ***Ірино Василівно**, повторіть, будь ласка*!
- еліпс: *(Максим повернувся з Києва? – Так. – А коли? – Вчора. Ми вже були в Національному музеї, і в Музеї Шевченка також.)*
- повтор: *У Карпатах я ще не був! – **Де-де**?*
- порівняння (*краще, **ніж я**; краще **за мене**; кращий **від мене**; холодний **як лід**; стрибає, **мов м'яч***)
- уточнення (*там, на дні повноводої річки, ...; Василь Шкляр, відомий письменник і лауреат Шевченківської премії, …*)
- елементи структурування тексту (вставні слова): *по-перше, по-друге, по-третє, отже…*
- риторичні питання (*І хто б міг подумати?)*

1.3.6. Уміння створити текст певного стилю за планом.

1.3.7. Використання елементів риторики в композиції тексту.

Кількість опанованої лексики на рівень С1 – 7000–8000 слів.

Рівень С2 (ВІЛЬНЕ ВОЛОДІННЯ)

Визначає **вільне** володіння українською мовою як іноземною, свідчить про можливість ***незалежного*** спілкування в україномовному (у т. ч. професійному) середовищі із **невимушеним** і **творчим** використанням усіх мовленнєвих умінь та виражальних засобів (у т. ч. ідіом, перифраз, метафор, символів, термінології визначеної галузі).

1. СЛУХАННЯ

1.1. Загальний перелік умінь

Претендент без труднощів *розуміє:*
- індивідуальне мовлення, іноді дуже швидке, часто в складних акустичних умовах (наприклад, водночас говорять кілька людей, наявний шум і фоновий шум);
- головну і супровідну інформацію текстів різних жанрів усного мовлення (див.: *Каталог А* і *Каталог Б*);
- стилістично марковані тексти на конкретну чи абстрактну тему, які містять ідіоми, розмовні вислови і діалектизми;
- зміст радіо- і телепрограм, фільмів;
- лекції і презентації на загальні чи професійні теми;
- уривки аудіокниг, художні тексти.

1.2. Типи текстів

1) докладний *художній текст*:
- *розповідь, опис, роздуми;*
- *пісні, поезії, романи, оповідання, комедії, драми, казки, повісті, п'єси*.

2) довгі *публіцистичні тексти*:
- довгі і складні *інструкції, вказівки, правила*;
- докладні *оголошення* у громадських місцях (станція, аеропорт (летовище), метро, магазин...) з фоновим шумом;
- докладна *рекламна інформація*;
- значні за обсягом виступи на *презентаціях, конференціях, промови* на нарадах, зборах, засіданнях;
- *радіо- і телепрограми (суспільні новини, економічні новини, спортивні новини, спортивні огляди, опитування, прогноз погоди, рекламні ролики, інтерв'ю, репортажі, серіали, телешоу та ігри, документальні фільми)*;
- *комедійні шоу*;
- *конкурси і головоломки*;
- театральні *вистави*.

4) *тексти розмовного стилю* з поясненнями й авторськими відступами:
- найрізноманітніші особисті *повідомлення та повідомлення на автовідповідачі* (запрошення, інформація про зустріч, новини);
- *анекдот, історія, мрія, новина*, *жарт* та ін.;
- *скарга, погроза, зауваження, похвала, осудження*;

- *тости, офіційні та неофіційні привітання;*
5) тексти офіційно-ділового стилю:
- *ділова кореспонденція, фрагменти договорів, частини контрактів, доручень, уривки указів, постанов, законів тощо.*

Б. Діалогічне мовлення:
1) довгий *текст* у формі монологу з елементами діалогу;
2) *розмови* 2-х і більше осіб – довгі, складні, офіційні та неофіційні, жваві, які супроводжуються жестами;
3) *діалоги та полілоги з* повсякденного життя (наприклад: радіо- і телеінтерв'ю, фрагменти телешоу, поточні програми);
4) *обговорення на* актуальні теми;
5) *дискусії, суперечки, дебати*.

1.3. Комунікативні ролі

- знайомий / знайома;
- незнайомець / незнайомка;
- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич / родичка;
- турист / туристка;
- студент / студентка;
- клієнт / клієнтка;
- гість / гостя;
- пасажир / пасажирка;
- пацієнт / пацієнтка;
- лікар / лікарка;
- учасник / учасниця телефонної розмови;
- замовник / замовниця;
- споживач / споживачка;
- читач / читачка;
- глядач / глядачка;
- слухач / слухачка;
- продавець / продавчиня;
- покупець / покупчиня;
- свідок, учасник / учасниця події;
- спортсмен / спортсменка;
- спортивний уболівальник / уболівальниця;
- учасник / учасниця бесіди, дискусії, інтерв'ю;
- учасник / учасниця переговорів;
- учитель / учителька;
- учень / учениця;
- роботодавець / роботодавиця;
- працівник / працівниця;
- керівник / керівничка;
- підлеглий / підлегла;
- наречений / наречена;

- власник / власниця;
- господар / господиня;
- водій, власник / власниця транспортного засобу;
- учасник / учасниця дорожньо-транспортної пригоди;
- потерпілий / потерпіла, жертва злочину.

2. ЧИТАННЯ

2.1. Загальний перелік умінь

Претендент *розуміє*

- загальний зміст і деталі текстів усіх типів і жанрів незалежно від стилю мовлення, за винятком складних наукових текстів (див.: *Каталог А, Каталог Б*);
- без труднощів практично все, що читає, в обсязі, доступному для розуміння носієм мови (художні тропи, загальна символіка, переносне значення слів у контексті);
- неадаптовані тексти зі сфери особистих і професійних зацікавлень;
- зміст і наміри, виражені в тексті приховано (іронія, жарти, натяки, символи, графічні позначки);
- ідіоматичні звороти, діалектизми.

Претендент *уміє*

- *переглянути* довгий текст, щоб з'ясувати, чи наявна в ньому потрібна інформація, потрібні деталі;
- *знайти,* переглядаючи текст на відому тему, усю інформацію стосовно однієї чи кількох деталей;
- швидко і*дентифікувати* загальний зміст тексту, повідомлення за заголовком чи підзаголовком (якщо вони інформативні й однозначні);
- *критично оцінити* прочитану інформацію.

2.2. Типи текстів

- вивіски в громадських місцях;
- написи й оголошення в межах певної теми (див.: *Каталог Б*);
- опис властивостей продуктів харчування, медикаментів, косметичних засобів;
- інструкції щодо обслуговування клієнтів, книга скарг і пропозицій;
- оригінальні тексти й оголошення, пов'язані із приватною, публічною, професійною та освітньою сферами життя;
- газетні і журнальні статті з описом подій**,** полемікою;
- рекламні тексти;
- меню і рецепти;
- розклад руху транспорту;
- інструкції до побутових приладів;
- формуляр з особистими даними;
- довідка;
- листівки, приватні листи;
- електронні листи, факси, sms;
- брошури, проспекти, плакати;
- уривки оригінальних прозових художніх текстів (новел, оповідань, повістей, романів)**;**
- зразки ліричних творів (поезія);

- зразки ділових паперів: скарга, розписка;
- щоденники, мемуари;
- повідомлення;
- репортажі, фейлетони, есе.

2.3. Комунікативні ролі

- знайомий / знайома;
- незнайомець / незнайомка;
- колега, друг / подруга;
- член сім'ї, родич / родичка;
- турист / туристка;
- пасажир / пасажирка;
- студент / студентка;
- клієнт / клієнтка;
- пацієнт / пацієнтка;
- лікар / лікарка;
- гість / гостя;
- працівник / працівниця;
- працедавець / працедавиця;
- покупець / покупчиня;
- продавець / продавчиня;
- орендар / орендарка;
- господар / господиня (власник / власниця);
- глядач / глядачка;
- читач / читачка;
- слухач / слухачка;
- заявник / заявниця;
- свідок, учасник / учасниця події;
- уболівальник / уболівальниця;
- потерпілий / потерпіла (жертва злочину);
- водій, власник / власниця транспортного засобу;
- підлеглий / підлегла;
- керівник / керівниця;
- учасник / учасниця дорожньо-транспортної пригоди (ДТП).

3. ПИСЬМО

3.1. Загальний перелік умінь

Претендент *уміє*:

- писати зрозумілі, зв'язні, складні тексти у вибраному стилі з такою логічною структурою, яка допомагає читачеві виділити основні положення;
- на письмі виразити свої думки чітко й точно, звертаючись до адресата гнучко й ефективно;
- писати зрозумілі, добре структуровані тексти на складні теми, підкреслюючи вихідні положення, викладаючи і доводячи погляди досить докладно, з допоміжними пунктами, причинами й відповідними прикладами та завершуючи логічним висновком;
- писати чіткі, зв'язні, дуже розгорнуті оповідання / історії та описи подій і вражень з елементами художнього стилю, залучаючи виражальні засоби відповідно до мети повідомлення та цільової аудиторії;
- писати чіткі, зв'язні, складні доповіді, статті або твори / есе з певної проблеми або давати критичну оцінку запропонованих творчих робіт чи літературних творів;
- висловлюватись чітко й точно в особистому листуванні, користуючись мовленням гнучко й ефективно, включаючи емоційний, алюзивний та жартівливий аспекти;
- робити точний (дослівний) письмовий переклад (наприклад, контрактів / угод, юридичних та наукових текстів і т. д.);
- писати літературний переклад із високою точністю, але з можливою втратою художності (оповідань, драматичних творів, поезій, лібрето тощо);
- передавати у письмовій формі (перекладати із застосуванням стратегій скорочення, ущільнення та узагальнення) основний зміст газетних та журнальних статей, текстів публічних виступів, іншої інформації для осіб його / її національності;
- писати у популярному стилі спеціалізовані тексти зі своєї галузі для непрофесіоналів.

3.2. Типи текстів

- твір-опис на відому тему (наприклад, стосовно власних зацікавлень, історії своєї сім'ї чи національних традицій);
- твір-роздум щодо проблемної теми з обґрунтуванням власної позиції;
- твір-опис про прочитану книжку чи статтю або переглянутий фільм із переказом сюжету або позиції автора і власним коментарем;
- опис події, учасником чи очевидцем якої він був / вона була, супроводжувану характеристикою осіб чи подій та висловленням власних вражень;
- докладний опис людей, місць, предметів, подій і дій;
- реферат, доповідь, повідомлення на теми зі сфери професійних чи особистих зацікавлень;
- приватні та ділові листи.
- гарантії, рецепти, інструкції;
- реклама (брошури, буклети, флаєри);

- графіті;
- програми, контракти, звіти;
- наукові та публіцистичні статті.

3.3. Комунікативні ролі

- незнайомець / незнайомка;
- знайомий / знайома;
- колега, друг / подруга;
- член сім’ї, родич / родичка;
- гість / гостя;
- турист / туристка;
- гід;
- студент / студентка;
- викладач / викладачка;
- продавець / продавчиня;
- покупець / покупчиня;
- клієнт / клієнтка, споживач / споживачка;
- заявник / заявниця;
- пацієнт / пацієнтка;
- лікар / лікарка;
- працівник / працівниця;
- роботодавець / роботодавиця;
- орендар / орендарка житла;
- орендодавець / орендодавиця;
- водій;
- пасажир / пасажирка;
- глядач / глядачка;
- читач / читачка;
- слухач / слухачка;
- спортсмен / спортсменка;
- уболівальник / уболівальниця;
- свідок, учасник / учасниця подій;
- учасник / учасниця телефонної розмови;
- учасник / учасниця дискусії, бесіди, репортажу, інтерв’ю;
- рецензент / рецензентка.

4. ГОВОРІННЯ

4.1. Загальний перелік умінь

А. Монологічне мовлення

Претендент *уміє*:

- зв'язно, логічно, плавно і спонтанно висловлюватись на загальні й абстрактні, професійні й академічні, відомі чи невідомі теми (*Каталог Б*);
- настільки чітко і докладно описувати складні реалії та явища, щоб інші могли їх запам'ятати;
- цікаво переказувати і коментувати переглянутий фільм, прочитану книжку чи складну статтю, висловлюючи власні враження і ставлення;
- доречно цитувати чужі думки, достосовуючи їх до власного висловлювання;
- переконливо обстоювати власну або чужу думку стосовно актуальних проблем, розробляючи ґрунтовну аргументацію, пропонуючи можливі рішення;
- формулювати гіпотези для пошуку рішень імовірних проблем;
- невимушено виступати в офіційних і неофіційних ситуаціях, зрозуміло викладаючи складну тему, пристосовуючи свій виступ до різних аудиторій (у т. ч. незнайомої) і підбираючи належний регістр мовлення;
- послуговуватися лексичним і фразеологічним багатством української мови, вдаючись до стилістичних нюансів значень, алюзій, жартів та іронії, щоб висловити думку меншою кількістю слів;
- застосовувати стратегії коригування і полегшення вислову настільки невимушено, щоб співрозмовники їх не зауважили (співрозмовники можуть зауважити іншомовну вимову чи інтонацію, яка, проте, не позначається на плинності мовлення, а лише виказує походження).

Б. Діалогічне мовлення

Претендент *уміє*:

- вільно і спонтанно спілкуватися на будь-яку, навіть невідому тему, пов'язану з різними аспектами життя;
- невимушено і доречно почати, продовжити або перервати, завершити та підсумувати розмову (у т. ч. офіційну) на загальну чи абстрактну тему;
- вільно спілкуватись з одним або кількома носіями української мови в офіційній та неофіційній ситуації;
- гнучко й ефективно користуватися мовою в соціумі, у тому числі образно та для вираження емоцій, іронії і жартів;
- дискутувати навіть на абстрактні чи невідомі теми, переконливо аргументуючи свою позицію, адекватно відповідаючи на запитання та коментарі (у т. ч. дошкульні);
- вільно брати участь в інтерв'ю (як інтерв'юер або респондент).

4.2. Типи текстів

А. Монологічне мовлення

- розповідь на задану тему (наприклад, інтерпретація сентенції, цитати, зображення, фрагменту тексту, у т. ч. наукового), а також розповідь про власні зацікавлення, історію своєї сім’ї чи національні традиції;
- аргументований виступ щодо можливого вирішення певної проблеми;
- повідомлення про прочитану книжку (у т. ч. художню), статтю або переглянутий фільм чи програму із переказом сюжету чи позиції автора і власним критичним, а також жартівливим коментарем;
- докладний опис людей, місць, предметів, подій і дій;
- тости і привітання в приватній чи офіційній ситуації;
- анекдоти.

Б. Діалогічне мовлення
- діалог (12–15 реплік) у несподіваних ситуаціях із мінімального переліку тем (див.: *Каталог А, Каталог Б*);
- телефонна розмова;
- дискусія (формальна і неформальна);
- дебати;
- переговори;
- опитування.

4.3. Комунікативні ролі
- знайомий / знайома;
- незнайомець / незнайомка;
- колега, друг / подруга;
- член сім’ї, родич / родичка;
- гість / гостя;
- турист / туристка;
- гід;
- студент / студентка;
- викладач / викладачка;
- продавець / продавчиня;
- покупець / покупчиня;
- клієнт / клієнтка, споживач / споживачка;
- пацієнт / пацієнтка;
- лікар / лікарка;
- працівник / працівниця;
- роботодавець / роботодавиця;
- керівник / керівниця;
- підлеглий / підлегла;
- орендар /орендарка житла;
- орендодавець / орендодавиця;
- глядач / глядачка;
- читач / читачка;
- слухач / слухачка;
- спортсмен / спортсменка;
- уболівальник / уболівальниця;

- водій;
- власник /власниця автомобіля;
- свідок, учасник / учасниця події;
- учасник / учасниця дорожньо-транспортної пригоди (ДТП);
- потерпілий / потерпіла, жертва злочину;
- учасник / учасниця телефонної розмови;
- співрозмовник / співрозмовниця;
- учасник / учасниця переговорів, дискусії, репортажу, інтерв'ю.

Каталог А

Перелік комунікативних намірів

- привернути чиюсь увагу, встановити контакт;
- представити себе або інших;
- привітатися;
- попрощатися;
- подякувати ;
- вибачитися;
- привітати ;
- побажати;
- зробити комплімент
- ставити питання і відповідати на них;
- просити надати інформацію (Скажіть, будь ласка….. Покажіть, будь ласка) ;
- підтвердити інформацію/ заперечити її;
- висловити свої уподобання;
- прохання / спонукання робити щось;
- заборона робити щось / заклик не робити чогось;
- виражати впевненість / невпевненість;
- висловлювати можливість / неможливість;
- виражати припущення / гіпотезу;
- виражати необхідність, потребу;
- обґрунтовувати твердження, аргументувати свою думку;
- визначати мету, призначення;
- запрошувати;
- розпочинати, підтримувати, переривати, закінчувати розмову, вступати в неї, контролювати перебіг розмови, перепитувати інформацію;
- виражати свої думки і переконання;
- порадити чи відмовити робити щось;
- ідентифікувати предмети / осіб / процеси/ події;
- давати визначення у професійній сфері;
- виражати надію, турботу, довіру /недовіру;
- висловлювати радість, печаль, смуток і співчуття;
- виражати задоволення і незадоволення;
- виражати здивування;
- висловлювати біль, муки терпіння;
- висловлювати байдужість;
- висловлювати розчарування;
- виражати гнів / обурення;
- висловлювати занепокоєння, страх, тривогу;
- виражати належність / членство;
- виражати просторові значення місця і напрямку;
- виражати часові поняття;
- виражати причинно-наслідкові значення;
- виражати умову і наслідок;
- покликатися на чиюсь думку;

- порівнювати об’єкти;
- запитувати про згоду і відмову;
- пропонувати, приймати і відхиляти пропозиції;
- обіцяти зробити щось;
- виражати характеристики / властивості / стан предметів, осіб, процесів;
- публічно звертатися до доповідача;
- апелювати до слів промовця;
- висловлювати погрози;
- втішати;
- вибачати і відмовлятися вибачати провину;
- аргументувати;
- наголошувати на важливості події, проблеми;
- виражати протест.

Каталог Б

Тематичний каталог

1. Людина

а) ім’я і прізвище, адреса, стать, сімейний стан, вік, дата і місце народження;
б) національність, країна і знання мов;
в) освіта;
г) професія і вид занять;
ґ) кар’єра і професійне зростання.
д) вигляд, одяг, мода;
е) риси характеру, звички і прагнення;
є) сім’я і родина, члени родини;
ж) родинні стосунки;
з) історія родини, походження;
и) конфлікти в сім’ї, взаєморозуміння між поколіннями;
і) стосунки жінки і чоловіка;
ї) взаємини з іншими людьми;
й) контакти з іншими людьми (зустріч, листування).

2. Дім, помешкання

а) тип і величина помешкання;
б) розташування дому;
в) типи кімнат у будинку;
г) меблі і предмети інтер’єру;
ґ) бронювання кімнати в готелі;
д) винаймання квартири або будинку;
е) оплата за помешкання (оренда, комунальні платежі);
є) ремонт, планування, перепланування, реставрація житла;
ж) ринок нерухомості і купівля житла.

3. Щоденне життя, побут

а) типові щоденні заняття;
б) предмети повсякденного вжитку;
в) окреслення часу і простору;
г) умови і стиль життя;
ґ) стратегії планування часу (таймменеджмент).

4. Культурне дозвілля і відпочинок

а) способи проведення вільного часу (активний і пасивний відпочинок);
б) хобі і зацікавлення;
в) преса, радіо, телебачення, інтернет;
г) музеї, картинні галереї і виставкові зали;
ґ) театр, кінотеатр, філармонія;
д) фестивалі;
е) українська культура в порівнянні з культурою рідної країни студента / студентки.

5. Спорт

а) заняття спортом, види спорту;
б) спортивні заклади;
в) спортивний реманент і спорядження;
г) спортивні досягнення;
ґ) рекорди;
д) спортивні дисципліни;
е) види екстремального спорту;
є) йога, аеробіка, плавання, тренажерний зал;
ж) можливості людського організму і допінг;
з) Олімпійські та Паралімпійські ігри.

6. Подорожі
а) громадський транспорт;
б) засоби пересування;
в) залізничний вокзал;
г) автовокзал;
ґ) аеропорт (летовище);
д) поїздка в громадському транспорті чи таксі, у поїзді чи літаку;
е) канікули і відпочинок в Україні і за кордоном;
є) резервування і винаймання житла під час відпустки (готель, гостел (хостел), санаторій, приватні садиби);
ж) туристичні компанії;
з) екологічний і сільський туризм, сковородинство (давншифтинґ).

7. Суспільні відносини
а) соціальні інституції;
б) суспільні проблеми;
в) молодіжні субкультури і рухи;
г) права й обов’язки;
ґ) меншини (мовні, національні, сексуальні);
д) рівність і справедливість (у т.ч. ґендерна рівність);
е) злочинність;
є) правоохоронні органи;
ж) дискусійні проблеми (смертна кара, евтаназія, клонування, аборт, одностатеві шлюби).
з) корупція і безчинство;
и) патріотизм.

8. Внутрішня політика
а) державний устрій країни;
б) Конституція і виборча система;
в) суспільно-політичні події і рухи;
г) війна і мир;
ґ) демографічні процеси;
д) децентралізація та інші види реформ (пенсійна, земельна).

9. Зовнішньополітичні відносини
а) іноземці серед українців – стереотипи і проблеми;
б) українці за кордоном – стереотипи і проблеми;
в) напрями зовнішньої політики України (Україна і ЄС, Україна і США, Україна і Росія);
г) дипломатичні відносини України;
ґ) міграційні процеси.

10. Економіка
а) розвиток і сучасні проблеми;
б) споживчий кошик і сімейний бюджет;
в) доходи і видатки, податки;
г) проблема бідності, малозабезпечені групи населення.

11. Здоров'я й особиста гігієна
а) частини тіла;
б) особиста гігієна;
в) самопочуття;
г) хвороби і недуги;
ґ) візит до лікаря;
д) аптека;
е) діагностика (аналізи й обстеження);
є) невідкладна допомога;
ж) залежності (алкогольна, наркотична, тютюнова, від інтернету);
з) медицина (народна і традиційна);
и) система охорони здоров'я і медичне страхування.

12. Освіта
а) канцелярські товари;
б) навчальні дисципліни;
в) навчальні заклади;
г) освітні напрями і спеціальності;
ґ) наукові ступені і посади;
д) екзамени і заліки;
е) освітні реформи (платна чи безкоштовна вища освіта, стипендії);
є) роль освіти на ринку послуг.

13. Робота
а) назви професій;
б) офіційне працевлаштування і робота за контрактом;
в) робочий час і час на відпустку;
г) оплата праці;
ґ) ринок праці;
д) кваліфікації;
е) пенсія, соціальна допомога;
є) безробіття;

ж) організація місця праці;
з) ділові переговори;
и) укладання ділових угод і контрактів.

14. Покупки (закупи)
а) магазини і базари;
б) споживчі товари;
в) засоби гігієни;
г) промислові товари;
ґ) одиниці ваги й об'єму;
д) гроші;
е) склад і властивості продуктів;
є) інформація і реклама;
ж) форми оплати (готівка, кредитна картка);
з) покупки в інтернеті;
и) скарги.

15. Харчування
а) закуски, страви;
б) напої;
в) посуд і столові прибори;
г) заклади харчування;
ґ) рецепти і кулінарні традиції;
д) дієти і види харчування;
е) смакові уподобання;
є) замовлення бенкету.
ж) генномодифіковані продукти (ГМО).

16. Послуги
а) банк, пошта;
б) бібліотека;
в) спортзал, басейн, сауна;
г) перукарські послуги та косметичні процедури;
ґ) страхова компанія;
д) заправка;
е) курси (водіння, шиття, кулінарії, танців, іноземних мов);
є) замовлення послуг;
ж) висловлення незадоволення якістю роботи, рекламація.

17. Місця
а) тип місцевості і розташування на ній об'єктів;
б) інституції і громадські місця;
в) пам'ятки культури;
г) туристичні принади (замки, палаци, парки, площі);
ґ) місця пам'яті і пам'ятники;
д) план розвитку міста, проблемні ситуації;

е) передмістя, приватна забудова;
є) життя за містом, село, селище, дачі.

18. Природне середовище
а) рослини;
б) тварини (свійські і дикі);
в) природні об'єкти і пам'ятки природи;
г) екологія (забруднення довкілля, охорона навколишнього середовища)
ґ) зміна клімату через всесвітнє потепління та парниковий ефект;
д) Червона книга;
е) Чорнобиль;
є) екологічна економіка й альтернативна енергетика.

19. Наука і техніка
а) розвиток науки і техніки (комп'ютеризація, телекомунікація);
б) наукові відкриття;
в) винаходи, що змінили світ;
г) наукові дисципліни;
ґ) наукові дослідження;
д) наука й етика;
е) освоєння космосу;
є) нанотехнології.

20. ЗМІ і соціальні мережі
а) преса;
б) радіо;
в) телебачення;
г) інтернет і соціальні мережі;
ґ) незалежність ЗМІ і свобода слова;
д) пропаганда і фейкові новини.

21. Традиції, звичаї, свята
а) вихідні дні, релігійні і державні свята;
б) сімейні свята (день народження, іменини, весілля, хрестини);
в) побажання і подарунки;
г) похорон, вираження співчуття
ґ) забобони;
д) українські звичаї і традиції;
е) релігійні звичаї і традиції.

Каталог В

1. ЗМІСТ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ДЛЯ РІВНЯ С2

Мовна компетенція рівня **С2** володіння українською мовою як іноземною включає повний перелік знань, умінь і навичок попередніх рівнів і передбачає, що мовець може розуміти без утруднень практично все, що чує або читає; може вилучити інформацію з різних усних чи письмових джерел, узагальнити її і зробити аргументований виклад у зв'язній формі, доречно використовуючи будь-які мовні виражальні засоби на усіх рівнях мовної системи (від фонетики до синтаксису і стилістики).

Лексичний запас мовця достатній, щоб висловлюватися спонтанно, швидко і точно, диференціюючи найтонші відтінки смислу в доволі складних ситуаціях.

Мовець уміє логічно і послідовно виражати свої думки у письмовій формі, використовуючи при цьому необхідні мовні засоби. Тексти, які продукує претендент, мають чітку логічну структуру, відповідають усім нормам української літературної мови.

Демонструє свідоме й адекватне володіння мовленням дуже широкого діапазону для точного формулювання думок, уміє виділяти, диференціювати й уникати двозначності. Нема жодної потреби обмежувати те, що він/вона хоче сказати.

Претендент однаково вільно використовує мовні виражальні засоби як у спілкуванні на загальні теми, так і в професійному мовленні.

1.1. МОРФОЛОГІЯ

1.1.1 УТВОРЕННЯ ВІДМІНКОВИХ ФОРМ В ОДНИНІ ТА МНОЖИНІ

1.1.1.1 Іменник

- відмінювання іменників чоловічого роду з основою на твердий приголосний**,** у тому числі власних назв**:** *договір, символ, тамбур, лемко, Бойко, Харків, Хотин, вельможа*;
- відмінювання іменників чоловічого роду з основою на м'який приголосний, у тому числі власних назв: *трофей, гість, ступінь, бородань, ковбой, кий, Михась, Ізраїль, Дунай*;
- відмінювання іменників жіночого роду: *прем'єра*, *королівна, русявка, Ярка, Ярця, Яринка, мелодія, оселя, далеч, станція Пісочна, Варшава, Кіцмань;*
- відмінювання іменників середнього роду: *словникарство, плесо, горище, верб'я, Опілля, рішення, гусеня, собача*;
- відмінювання складних іменників усіх родів, у тому числі з частиною прикметникового, числівникового чи дієслівного походження: *чорнослив, верболіз, прем'єр-міністр, бетоновоз, Лисичка-Сестричка, самохід, водолікування, велодоріжка, чотирикутник;*
- відмінювання множинних іменників: *шорти, надра, дрова, прийми, перегони, Піренеї, ворота*;
- відмінювання іменників спільного роду: *волоцюга, сіромаха, бездара, невдаха, зірвиголова, зубрило;*

- відмінювання абревіатур та складноскорочених слів: *ДАК, неп, Кабмін, медпрацівник, завгосп, профспілка*;

1.1.1.2 **Прикметник**

- відмінювання прикметників чоловічого, жіночого, середнього роду із закінченнями **-ий, -а, -е**: *найтяжчий, а, е; світовий, а, е; священний, а, е; безробітний, а, е; вороний, а, е;*
- відмінювання прикметників чоловічого, жіночого, середнього роду із закінченнями **-ій(-їй), -я, -є**: *внутрішній, я, є; досвітній, я, є, безкраїй, я, є, горішній, я, є, довгошиїй, я, є;*
- відмінювання прикметників чоловічого роду із нульовим закінченням: *Михайлів, воротарів, ювілярів, Андріїв, бабин, світел, благословен;*
- відмінювання складних прикметників*: повнолітній, яскраво-зелений, історико-культурний, важкохворий; повнолиций, смуглолиций;*

1.1.1.3 **Числівник**

- відмінювання родових форм порядкових числівників із закінченням **–ий, -а, -е**: *одинадцятий, сороковий, двохсотий, тисячний, нульовий;*
- відмінювання складених порядкових числівників у поєднанні з іменником: *дві тисячі тринадцятий рік, вісімдесят шостий день народження, сто третій поїзд, для третьої групи*;
- відмінювання кількісних числівників: *чотирма, чотирнадцяти (- ьох), сорока, чотирьомстам, на чотирьохстах, шістдесяти, шістдесятьом, шістдесятьма, шестистам, шістьмастами, на шестистах …;*
- відмінювання власне кількісних та неозначено-кількісних числівників у поєднанні з іменниками: *два слова, двома словами, у двох словах, для чотирнадцяти (-ьох) студентів, після сорока хвилин, у кількох словах, декількром пацієнтам, для багатьох справ;*

1.1.1.4 **Займенник**

- відмінювання особових займенників: *я (мене, мені, мною), ти (тебе, тобі, тобою), ми (нас, нам, нами), ви (вас, вам, вами); він (його, у нього, йому, ним, на ньому), вона (її, біля неї, їй, нею, на ній), воно (його, у нього, йому, ним, на ньому), вони (їх, для них, ним, ними, на них)*.
- відмінювання присвійних займенників: *мій, моя, моє, мої; твій, твоя, твоє, твої; свій, своя, своє, свої; наш, наша, наше, наші; ваш, ваша, ваше, ваші; їхній, їхня, їхнє, їхні;*
- відмінювання зворотного займенника *себе (собі, собою, на собі)*.
- відмінювання вказівних займенників *той, та, те, ті; цей, ця, це, ці*, *такий, така, таке, такі, стільки, отакий, отой, оцей, сей, ся, се;*
- відмінювання питально-відносних займенників *хто, що; який, чий, котрий; скільки;*
- відмінювання неозначених займенників: *хтось (когось, комусь), хто-будь (кого-будь, кому-будь, …), будь-хто (будь- кого, будь у кого …) щось, що-небудь; якийсь, який-небудь, чийсь, чий-небудь; казна-скільки…;*
- відмінювання заперечних займенників: *ніхто, ніщо, ніякий, ніскільки…;*

- відмінювання означальних займенників: *весь (увесь), вся, все, всі, всякий (усякий), всяка, всяке, всякі, кожний (кожен), сам (самий), інший*.

1.1.2 УЖИВАННЯ ВІДМІНКОВИХ ФОРМ В ОДНИНІ ТА МНОЖИНІ. ОСНОВНІ ЗНАЧЕННЯ ВІДМІНКІВ

НАЗИВНИЙ ВІДМІНОК

- суб'єкт активної дії (***Письменник*** *боязко роззирнувся довкола.* ***Годинникові стрілки*** *крутнулися у зворотному напрямку*);
- носій характеристики особи – компонент складеного іменного присудка (*Яке то* ***велике щастя*** *– батькова хата*);
- об'єкт зацікавлення (*Бажане* ***функціонування*** *української мови в усіх сферах життя*);
- об'єкт порівняння при вищому ступені прикметників (*Чи є в світі що світліше, як* ***мамині очі****… Чи є в світі що щиріше, як* ***серденько*** *мами…*);
- стан особи, колективу, природи (*Високі* ***айстри****,* ***небо*** *синє, твій* ***погляд****, милий і ясний…*)

РОДОВИЙ ВІДМІНОК

а) без прийменника:

- належність особі чи предметові (*Це батьки* ***Миколи****. Телефонував друг* ***Олени****. Вступати до коледжу* ***університету***);
- ознака предмета (*Завтра день* ***відпочинку****. Де центр* ***міста****?*);
- суб'єкт дії, названої віддієслівним іменником (*Бачити виступ* ***артистів****. Чутно шелест* ***листя***);
- носій ознаки (*Відчути свіжість* ***ранку****. Крізь сніг пробивається зелень* ***трави*)**;
- носій ознаки (у поєднанні з прикметником) (*Людина* ***похилого віку****. Хлопець* ***міцної статури****. Дівчина* ***веселої вдачі***);
- позначення частини від цілого (*Випийте склянку* ***води****. Купи* ***морозива***);
- кількісно-іменні відношення (*Працює група* ***студентів****. Ми побачили табун* ***коней***);
- час і дата дії, події, явища (**Наступної середи** буде контрольна робота. Я народився **десятого березня**. Котрого числа? – Сьогодні **вісімнадцятого жовтня дві тисячі сімнадцятого року**);
- об'єкт дії при запереченні (*Не зрозумів* ***слова****. Не побачив* ***друзів***);
- позначення кількості та міри в поєднанні з кількісними числівниками (*В Україні живе близько 42* ***мільйонів осіб****. Потрібно їсти багато* ***фруктів***);
- об'єкт бажання, очікування, вимоги тощо (*Студент попросив* ***слова.*** *Нетерпляче виглядали* ***поїзда.*** *Бажаю* ***здоров'я***);

б) з прийменниками:

- **з, із, зі, від**: початок руху – звідки? – (*Вони приїхали* ***з Румунії****. Ми вийшли* ***з гуртожитку****. Поїзд відправився* ***зі станції****. Я прийшов* ***від лікаря***);
- з**, із, зі**: відношення до певної галузі науки, мистецтва. техніки (*Це підручник* ***із фізики****. Виконайте вправи* ***з граматики****. Ми відвідуємо заняття* ***зі стрільби***);

- **З, ІЗ, ЗІ**: відношення до матеріалу, з якого виготовлено предмет (*Ми зробили іграшки з паперу. Цей сік **зі свіжих апельсинів***);
- **ДО**: кінцевий пункт напряму дії (*Як доїхати **до залізничного вокзалу**? Піти **до озера***);
- **ДО: об'єкт дії** (*Беріться **до роботи**!*);
- **ДО, ДЛЯ: призначення предмета, мета дії** (*Додаток **до енциклопедії**. Шукаємо деталі **до автомобіля**. Підготували сюрприз **для друга***);
- **ДО**: для вираження подібності об'єктів (*Син подібний **до батька***);
- **БІЛЯ, СЕРЕД, НЕДАЛЕКО ВІД, СПРАВА (НАПРАВО) ВІД, ЗЛІВА (НАЛІВО) ВІД, НАВПРОТИ, ПОСЕРЕД**: місце, близькість до чого-небудь (***Навпроти університету** розташований парк. Зліва від готелю* зупинився автобус);
- **ВІД**: напрям руху від особи чи предмета (*Відійдіть **від мене**. Від'їхав **від будинку***);
- ***ВІД, З***: причину (*Почервоніти **від сорому**. Стрибати **з радості***);
- **ВІД**: порівняння при вищому ступені прикметників (*Брат вищий **від мене***);
- **БЕЗ**: визначення параметрів, обмеження у чому-небудь (*Я п'ю каву **без цукру. Без праці** не буває успіху. Олег прийшов **без квітів***).

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК

- особу або предмет для яких (на користь чи на шкоду) відбувається дія (*Завдав **батькам** клопоту. Буря завдала шкоди **лісу***);
- особу, яка переживає певний стан (***Мені** не спиться. **Вікторові** здалося, що друзі не зрозуміли його. **Нам** весело*);
- адресат дії (*Щотижня я пишу листи **батькам***);
- особу, яка потребує чого-небудь (***Тобі** треба звернутися до стоматолога. Олені* потрібна допомога);
- при вказівці на вік особи чи предмета (***Дідусеві** вісімдесят років. **Цьому собору** вже понад п'ять століть*).

ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК

а) без прийменника:

- безпосередній прямий об'єкт дії (*Митник перевірив **документи***);
- час дії, тривалість, повторюваність (Ми ***всі вихідні*** чекали на екскурсію);

б) з прийменниками:

- **В, У, НА, ЗА**: напрям руху суб'єкта (*Степан їде **в університет**. Автобус повернув **за будинок**. Ми підемо **на Говерлу***);
- **В, У, ЗА, ЧЕРЕЗ**: на позначення часу здійснення, завершення дії, вказівки на день тижня (*Олена повернеться **через тиждень**. Я чекатиму тебе **в суботу**. Вивчити нові слова **за місяць***);
- **ЗА**: порівняння при вищому ступені прикметників. (*Брат молодший за сестру*);
- **ЧЕРЕЗ**: на позначення руху через простір (*Їхати **через ліс***);
- **ЧЕРЕЗ**: на позначення причини дії або бездіяльності (*Не виконали завдання **через хворобу***);
- **НА, ЗА**: на позначення часу тривалості дії (*Студенти написали твір **за годину**. Олег отримав завдання **на наступну середу***);

- **ЗА, ПРО**: для вираження об'єктних відношень (*Молитися **за мир**. Боротися **за свободу***);
- **НА**: для вираження об'єктних значень (*Ми чекаємо **на весну***);
- ***НА***: для вираження причини дії (Пісню повторили ***на замовлення*** слухачів);
- **НА**: для вираження мети дії (*Записатися **на прийом** до лікаря*);
- **НА**: для вираження призначення предмета (*Взяти папку **на документи**. Купити шафу **на книжки***);
- **НА**: для вираження подібності об'єктів (*Син схожий **на батька***);
- **НА**: для вираження стану чи ознаки суб'єкта (*Бабуся захворіла **на грип***);
- **ПІД**: на позначення просторових (Підійти під будинок), часових (У ніч під Різдво), об'єктних відношень (*Фігуристи виступають **під музику***);
- ПО: для вираження мети дії (*Послати **по лікаря**. Піти **по воду**);*
- ПО: для вираження міри вияву ознаки чи стану (*Вода в річці була нам **по коліна***);
- **ПОВЗ**: для вираження просторових відношень стосовно рухомого / нерухомого об'єкта (*Іду в університет **повз парк**. Їхали **повз площу***).

ОРУДНИЙ ВІДМІНОК

а) без прийменника:
- для вираження реальної та бажаної професійної або соціальної характеристики особи в складі іменного складеного присудка зі зв'язками **стати, бути** (*Він був **сином** мужика — і став **володарем** у царстві духа*);
- для вираження об'єктних значень – вказівки на засіб дії чи об'єкт, якого стосується дія (Президент керує ***Збройними силами України***. Бджола жалить ***жалом***, а людина – ***словом***);
- для вираження обставинних відношень – місця (*Експедиція змушена була покинути кораблі й пересуватися **суходолом**. Їхав, їхав козак **містом**, під копитом камінь тріснув*);
- для вираження суб'єкта дії, названої пасивним дієприкметником минулого часу (*Нас стурбували нові умови, оголошені **представниками** фірми-партнера*);

б) з прийменником:
- **З, ІЗ, ЗІ**: на позначення спільності дії (*Учні вперше зустрілися **з*** **поетесою**);
- **З, ІЗ, ЗІ**: для вираження ознаки предмета (*Гарячий вітер **з пилюкою** обпікав незахищені обличчя і руки*);
- **З, ІЗ, ЗІ**: для характеристики дії (*Автобус **із натугою** повільно їхав по гірській дорозі*);
- **НАД, ПІД, ПЕРЕД, ЗА, МІЖ**: на позначення місця розташування об'єкта (***Над містом*** *нависли важкі грозові хмари*);
- **МІЖ**: для вираження об'єктних відношень (***Між нами*** *не може бути секретів*);

МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК
- **У, В, НА**: на позначення місця перебування особи чи предмета (*Десь **на дні** мого серця заплела дивну казку любов*);

- **по**: на позначення місця, де відбувається рух (*Яблука розкотилися **по долівці***);
- **о, об**: на позначення часу (*Зустріч президентів відбудеться **об 11-й годині** за київським часом*).

КЛИЧНИЙ ВІДМІНОК
- на позначення адресата-об'єкта, до якого звертається мовець (***Дунаю**, **Дунаю**, чому смутний течеш?*);
- на позначення адресата-суб'єкта, який потенційно виконує волю мовця (***Олесю**, напишіть відповідь клієнтові*).

1.2 СИНТАКСИС

1.2.1 ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ

РОЗПОВІДНЕ РЕЧЕННЯ:
- стверджувальне речення (*Так, я буду крізь сльози сміятись);*
- заперечне речення (*Не спокушайте мене гласністю*).

ПИТАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ:
- питальне речення з питальним словом (*Чому являєшся мені у сні*?)
- питальне речення із відтінком запрошення (*Чи не відвідати нам виставку сучасного малярства*?)

СПОНУКАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ
- для вираження розпорядження, прохання, поради, пропозиції, заклику, наказу (*Підпишіть, будь ласка, петицію*)

1.2.2 ПРОСТЕ УСКЛАДНЕНЕ РЕЧЕННЯ
- просте речення з однорідними членами: *Осінню, вологим падолистом дихнув на них вітер.*
- просте речення з однорідними членами і узагальнювальним словом: *Наближення зими у **всьому** серце чує: і в шелесті листя, і у вітрі, і в стежках.*
- просте речення з дієприкметниковим зворотом: *Віталій стояв розгублений, приголомшений неочікуваними і неприємними словами*;
- просте речення з дієприслівниковим зворотом: *Вода в Дніпрі поволі піднімалася, заливаючи усю долину. Оточивши тренера щільним кільцем, молоді футболісти уважно слухали його поради.*
- просте речення зі вставними словами: *Ніжність, наприклад, не можна описати математично*.
- просте речення зі звертанням: *До тебе, Україно, … струна моя перша озветься*.

1.2.3 ОДНОСКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

1.2.3.1 Односкладні речення з головним членом – дієсловом.
- означено-особові речення: *Любимо людей щирих, поважаємо людей наполегливих*.
- неозначено-особові речення: *Після вечері одразу лягають спати. Нам видали квитки для відвідування музею*.

- безособові речення: *Нам стало страшно у темряві. Дуже хочеться відпочити.*

1.2.3.2 Односкладні речення з головним членом – іменником.

- номінативні речення: *Музика. Сцена. Сльози солоні. Бетховен…*

1.2.4 СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

1.2.4.1 СКЛАДНЕ СПОЛУЧНИКОВЕ РЕЧЕННЯ

- складносурядні речення з єднальними відношеннями між частинами (сполучники **і, й, та (=і**): *У залі спалахнуло світло, і впала дивна тиша;*
- складносурядні речення з протиставними відношеннями між частинами (сполучники **а, але, проте, зате, однак**): *На дубі довго не розкриваються бруньки, зате довго восени дуб не ронить свого листя;*
- складносурядні речення з приєднувальними відношеннями між частинами (сполучники **і, теж, та й**): *Батьки розпитали, порадились, та й старостів послав Марко;*
- складносурядні речення з розділовими відношеннями між частинами (сполучники **або, чи, або... або, чи... чи**): *Де-не-де біля дороги синіє полин або кущиться пахучий чебрець*.
- складнопідрядні речення з різними типами обставинних відношень (сполучники та сполучні слова): *У світі все було так, як сто, і тисячі, і мільйони років тому; Щоб рибу з'їсти, треба в воду лізти; Ми повинні виграти матч, тому що краще підготувалися до змагань; У полі ще лежав сніг, хоч весна брала своє …*
- складнопідрядні речення зі з’ясувальними відношеннями*: Він не помітив, як минув ліс і вийшов у поле. Люблю, як співають українці. Щасливий, хто сни має милі;*
- складнопідрядні речення з означальними відношеннями: *Українська мова є рідною для 50 млн людей, що проживають на всіх континентах; На Черкащині росте дуб, вік якого понад тисячу років*;

1.2.4.2 СКЛАДНЕ БЕЗСПОЛУЧНИКОВЕ РЕЧЕННЯ

- складні безсполучникові відкритої структури*: Потім впали сніги, вдарила люта зима.*
- складні безсполучникові закритої структури: *З праці радість, з безділля – смуток.*

1.3 СТИЛІСТИКА

1.3.1 Офіційна і неофіційна тональності спілкування

1.3.2 Стилі української мови:

- розмовний;
- офіційно-діловий;
- науковий;
- публіцистичний;
- художній.

1.3.3 Стилістичні засоби фонетики (засоби милозвучності):

- чергування прийменників **у – в**: *плавала* ***в*** *озері, жив* ***у*** *місті*;
- чергування сполучників **і – й**: *площа* ***й*** *об'єм, час* ***і*** *місце*;
- варіанти прийменників **з, зі, із**: ***з*** *оперним співаком,* ***зі*** *своїм другом, вийшов* ***із*** *кімнати*;
- чергування **у-в** на початку слова: ***в****ночі –* ***у****ночі;* ***в****ввічливий –* ***у****вічливий.*

1.3.4 Стилістичні засоби лексики:
- антоніми (*туди – сюди, голосно – тихо, швидкий – повільний, увійти – вийти, вхід – вихід*);
- синоніми (*дорогий, цінний, вартісний, коштовний*);
- омоніми (ніж *ім.* – ніж *спол.; доро́га – дорогá; гіпербола – літературознавчий і математичний терміни);*
- застарілі слова (архаїзми та історизми): *боярин, дитинець, клейноди;*
- індивідуально-авторські неологізми (*злотоцінно, бруньчати, розпеоретричі, синьожовтеня*);
- діалектизми (частково): *ватра, тайстра, колиба;*
- професіоналізми (у межах обраного фаху): *контрольна, канікули, ЗНО*;
- канцеляризми (*згідно з…; відповідно до…; у зв'язку з…*);
- епітети, у т.ч. метафоричні епітети (*важлива* інформація, *солодкі* мрії, *прохолодні* відносини);
- метафора *(час біжить, темрява спадає*);
- уособлення (*доля усміхнулася; прийшла осінь*);
- перифраз (*автор «Заповіту», місто Лева*);
- метонімія (*читати Шевченка, слухати Шопена*);
- синекдоха (*завжди мати копійку при собі*);
- гіпербола (*повторювати тисячу разів*);
- евфемізми (*казати неправду* – брехати, *відійти у вічність* – померти, *мені потрібно вийти* – у значенні «в туалет»);
- скорочення і абревіатури (*км – кілометр, пл. – площа, ООН – Організація об'єднаних націй, ЄС – Європейський союз*);
- зменшувально-пестливі форми (яблуко – *яблучко*; сніг – *сніжок*; хвилина – *хвилинка*);
- згрубілі форми (собака – *собацюра,* страшний – *страшенний*);
- складні і складноскорочені слова (*суспільно-політичний; парламентсько-президентський; високорозвинений; лікар-педіатр; політкоректний*);
- звуконаслідування (*кукурікати, накувати, брязкати*);
- нейтральна і стилістично забарвлена лексика (*говорити - просторікувати*).

1.3.5 Стилістичні засоби синтаксису:
- звертання (*Пані і панове*! *Шановний пане голово! Дорогий друже!)*
- еліпс: *(Я вже прочитав цю книжку, і Віктор також. Я люблю яблука, а Максим – груші.)*
- повтор: ***Куди-куди***, *а в Чернівці я обов'язково повернуся.*
- порівняння (*швидше,* ***ніж я****; швидше* ***за мене****; швидше* ***від мене****; високий,* ***як тополя****; задзвеніла,* ***мов натягнута струна***)

- уточнення (*Я*, *Марія Григоренко, студентка першого курсу,* доручаю…; *Микола Лисенко, відомий український композитор*, …)
- елементи структурування тексту (вставні слова): *по-перше, по-друге, по-третє, отже, наприклад, зокрема…*
- риторичні питання (*Як ви вважаєте, ...? ...,чи не так?)*.
-

1.3.6. Використання елементів риторики в композиції тексту.

1.3.7. Уміння створити текст певного стилю за планом.

1.3.8. Уміння трансформувати текст з одного стилю в інший (напр.., науковий у науково-популярний, офіційний у публіцистичний).

1.3.9. Уміння утворювати вторинні тексти (напр.., реферати, повідомлення, довідково-інформаційні тексти).

Кількість опанованої лексики на рівні С2 – 9000–10000 слів.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ СЕРТИФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З УКРАЇН-СЬКОЇ МОВИ. ЗМІСТ І НОРМИ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

4.1. ПРАВИЛА ОРГАНІЗАЦІЇ СЕРТИФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Сертифікаційний іспит з української мови для іноземних громадян, осіб без громадянства та осіб, для яких українська мова не є рідною (першою), складається з двох етапів: Письмового й Усного. Письмовий етап триває 150 хвилин. Тривалість Усного іспиту залежить від кількості осіб в групі й визначається з розрахунку 20 хвилин на одну особу.

4.2. ***ПИСЬМОВИЙ*** етап включає 3 підтести: **Читання, Письмо, Слухання**.

4.2.1. Читання. Перевіряє рівень сприйняття друкованої інформації без читання вголос.

Підтест містить 5 завдань (загальний обсяг текстів згідно з вимогами до певного рівня):

1 – з альтернативними відповідями,

2, 3 – на встановлення відповідності,

4, 5 – множинного вибору.

Усі завдання одного рівня складності передбачають можливість оперувати різними видами читання як форми мовленнєвої діяльності (загальним, вибірковим, детальним) і перевіряють ступінь розуміння прочитаного, усвідомлення системних зв'язків між одиницями одного або різних мовних рівнів, уміння за окремими компонентами формувати уявлення про ціле тощо.

Час на виконання – 60 хв.

Норма оцінювання: 1 правильна відповідь = 1 бал.

Максимальна кількість балів – 40.

4.2.2. Слухання. Перевіряє здатність претендента розуміти чималі за обсягом усні висловлювання на загальні теми, а також більшість коротких висловлювань різного типу, якщо текст (тексти) проговорено з природною швидкістю, у добрих акустичних умовах, з невеликою кількістю перешкод (шуму).

Підтест містить 3 завдання:

1 – претендент двічі (з інтервалом 1 хвилина) слухає аудіотекст (обсяг згідно з вимогами до певного рівня, тривалість звучання до 3 хв) і виконує 5 завдань з альтернативними відповідями (позначає один правильний варіант);

2 – претендент почергово прослуховує 5 коротких аудіоповідомлень (кожне двічі з інтервалом 5 секунд) і виконує 2 завдання (одне – з альтернативними відповідями, друге – множинного вибору)до кожного із

повідомлень (позначає один правильний варіант). Пауза перед прослуховуванням нового повідомлення – 10 секунд.

3 – претендент двічі (з інтервалом 1 хвилина) слухає аудіотекст (обсяг згідно з вимогами до певного рівня, тривалість звучання до 3 хв) і виконує 5 завдань на встановлення відповідностей.

Час на виконання – 30 хв.
Норма оцінювання: 1 правильна відповідь = 2 бали.
Максимальна кількість балів – 40.

4.2.3. Письмо. Перевіряє здатність претендента писати зрозумілі тексти на актуальні теми (загальним обсягом згідно з вимогами до певного рівня) із належним послідовним плануванням та поділом на абзаци.

Підтест містить 3 варіанти. Претендент вибирає для виконання **один** із трьох варіантів. Час для вибору – до 3 хвилин.

Кожен варіант містить 2 завдання:

1 – на створення докладного тексту за вказаними темою і переліком обов’язкових до висвітлення пунктів та з відповідним використанням стильових засобів виразності (обсяг згідно з вимогами до певного рівня);

2 – на створення короткого письмового повідомлення відповідно до поданого опису ситуації (обсяг згідно з вимогами до певного рівня).

Час на виконання – 70 хв.
Максимальна кількість балів – 40.
Письмову роботу оцінюють за шкалою (див. табл. 1).

Табл. 1. Шкала оцінювання письмового завдання

№ з/п	**Текст + повідомлення**	**максимум**
1.	Відповідність між темою і змістом. Точність висловлення.	**8**
2.	Послідовність і повнота викладу. Стильова відповідність.	**8**
3.	Граматична вправність (правильне уживання словоформ та синтаксичних конструкцій). Будова речень.	**8**
4.	Лексична вправність (точність та доречність уживаних слів).	**8**
5.	Орфографічна й пунктуаційна вправність.	**8**
	Усього:	**40**

4.3. ***УСНИЙ*** етап складається із **трьох** завдань. Час на загальну підготовку – 5–7 хвилин.

На початку усного іспиту претендент відрекомендовується і в довільній формі коротко розповідає про себе (вік, національність, рідна мова, освіта, професія тощо).

1 – Опис ситуації, зображеної на фото (зв'язне висловлювання обсягом згідно з вимогами до певного рівня).

2 – Монологічне висловлювання на обрану тему (претендент отримує 5 тем на вибір). Обсяг висловлювання згідно з вимогами до певного рівня.

3 – Діалог з екзаменатором на задану тему або відповідно до заданої ситуації. Претендент виступає ініціатором діалогу (кількість реплік згідно з вимогами до певного рівня).

Час на виконання – 20 хв. на 1 особу.

Норми оцінювання: згідно з правилами оцінювання усних відповідей (див. **Табл.2**).

Максимальна кількість балів – 40.

Табл. 2. Шкала оцінювання говоріння

№ з/п	**Монолог + опис**	**макс.**
1.	Розкриття теми, увага до деталей	**5**
2.	Словниковий запас	**5**
3.	Інтонація і темп мовлення.	**5**
4.	Граматична правильність. Будова речень.	**5**
5.	Послідовність викладу	**5**
6.	Аргументація.	**5**
	Усього:	**30**

№ з/п	**Діалог**	**макс.**
1.	Розуміння реплік. Точність відповідей	**2**
2.	Словниковий запас	**2**
3.	Інтонація і темп мовлення.	**2**
4.	Граматична правильність. Будова речень.	**2**
5.	Самовираження	**2**
	Усього:	**10**

4.4. РЕЗУЛЬТАТ.

4.4.1. Підставою для позитивної оцінки є виконання не менше 60% від усіх завдань.

4.4.2. Підставою для зарахування окремої частини іспиту є не менше 60% правильних відповідей у цій частині.

Львівський національний університет імені Івана Франка

Львівська обласна громадська організація «Центр україністики»

Український католицький університет

Національний університет «Львівська політехніка»

Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою